

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก:
ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

Management of Community Based Tourism in the East Coastal Areas:
Chon Buri, Rayong, Chanthaburi and Trat

ผู้วิจัย

นายณรงค์ พลธีรภัช

คณะภูมิสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

สนับสนุนโดย

งบประมาณแผ่นดิน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557

ตามมติคณะรัฐมนตรี

พฤศจิกายน 2557

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก:
ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

Management of Community Based Tourism in the East Coastal Areas:
Chon Buri, Rayong, Chanthaburi and Trat

ผู้วิจัย

นายณรงค์ พลธีรักษ์

คณะภูมิสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

สนับสนุนโดย

งบประมาณแผ่นดิน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557

ตามมติคณะรัฐมนตรี

พฤศจิกายน 2557

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.
๒๕๕๗ ตามมติคณะรัฐมนตรี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน สํารวจพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน และจัดทำ Web Map Services เพื่อเผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด โดยการประยุกต์ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (Geographic Information System: GIS) และระบบกำหนดตำแหน่งบนโลก (Global Positioning System: GPS) จากการสำรวจพบว่าใน 4 จังหวัดมีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนรวมทั้งสิ้น 132 แห่ง จำแนกเป็นจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด เท่ากับ 57, 28, 25 และ 22 แห่ง ตามลำดับ

จากการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนของแต่ละจังหวัด มีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทั้งสิ้น 25 แห่งที่มีคะแนนน้อยกว่า 18 คะแนน อยู่ในจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด เท่ากับ 17, 2, 1 และ 5 แห่ง ตามลำดับ เช่น วัดวังคีรีวนาราม อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี วัดเหมืองแร่ อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง ป้อมไพรีพิณาศ อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี และวัดสะพานหิน อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด ส่วนแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีค่าคะแนนสูงที่สุด ได้แก่ น้ำตกชันตาเถร อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เท่ากับ 32 คะแนน รองลงมา คือ ศูนย์กสิกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี เท่ากับ 31 คะแนน และวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี และวัดเขาแก้ว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี เท่ากับ 30 คะแนน

เส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนแบ่งออกเป็น 8 เส้นทาง ได้แก่ เส้นทางที่ 1 ทำบุญไหว้พระ-ชมวัฒนธรรม มีระยะทางรวม 13.36 กิโลเมตร เส้นทางที่ 2 ตามรอยนิทานตามหาพระรถเมรี มีระยะทางรวม 23.61 กิโลเมตร เส้นทางที่ 3 เที่ยวเมืองระยอง นอนเมืองจันท มีระยะทางรวม 121.81 กิโลเมตร เส้นทางที่ 4 ย้อนรอยเส้นทางทัพ สัมผัสวัฒนธรรมชายฝั่งทะเล มีระยะทางรวม 219.66 กิโลเมตร เส้นทางที่ 5 เรียนรู้วิถีชีวิต-วัฒนธรรม-ธรรมชาติ มีระยะทางรวม 122.17 กิโลเมตร เส้นทางที่ 6 มหัศจรรย์แห่งธรรมชาติ มีระยะทางรวม 137.43 กิโลเมตร เส้นทางที่ 7 ความหลากหลายชายฝั่งบูรพาวิถี มีระยะทางรวม 321.85 กิโลเมตร และเส้นทางที่ 8 เส้นทางธรรมะ มีระยะทางรวม 108.69 กิโลเมตร

การสอบถามนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์การท่องเที่ยวชุมชนเพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชน โดยแบ่งออกได้เป็น 4 แนวทาง ได้แก่ กระตุ้นและส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน สร้างความประทับใจและภาพลักษณ์ที่ดีให้กับแหล่งท่องเที่ยวชุมชน การปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และการประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ส่วนการพัฒนา Web Map Services เพื่อเผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชนนั้น URL ของเว็บไซต์ คือ www.gi-cbt.buu.ac.th เว็บไซต์แบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่ ส่วนการแสดงผลหน้าเว็บ (Web Interface) และส่วนการเก็บข้อมูลหลังเว็บไซต์ (Database Backend) โครงสร้างของเว็บไซต์ประกอบด้วย 5 เมนูหลัก ได้แก่ หน้าแรก แหล่งท่องเที่ยวชุมชน ค้นหาเส้นทาง ข้อมูล 4 จังหวัด และเกี่ยวกับโครงการวิจัย

คำสำคัญ: การจัดการ การท่องเที่ยวชุมชน เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ

Abstract

The objectives of this research were to create the community attractions database, survey the tourist behaviors about community based tourism, and create Web Map Services for dispersing community based tourism in Chon Buri, Rayong, Chanthaburi and Trat province. Geographic Information System (GIS) and Global Positioning System (GPS) were applied to this research. The 132 community attractions were found from field survey including 57 community attractions of Chon Buri, 28 community attractions of Rayong, 25 community attractions of Chanthaburi and 22 community attractions of Trat.

The estimation of possibility for developing community attractions found the scores of 25 community attractions were lower than 18 points and they were shown 17, 2, 1 and 5 community attractions in Chon Buri, Rayong, Chanthaburi and Trat, respectively, for example Wat Wangkiri (Bothong district, Chon Buri), Wat Mhuangrae (Khao Chamao district, Rayong), Phairee Phinat fortress (Lamesing district, Chanthaburi) and Wat Saphanhin (Murngtrat district, Trat). Chantathen waterfall (Sri Racha district, Chon Buri) shown the highest score (32 points). The second was Mab Aueng agri-nature center (Banbueng district, Chon Buri) with 31 points while the score of Wat Yannasangwararam (Bang Lamung district, Chon Buri) and Wat Khaokaew (Soidaw district, Chanthaburi) were 30 points.

Then the community based tourism routes were create including Route 1: Make merit and see cultures (distance 13.36 kilometers), Route 2: Trace of Phrarod-Maeree folk tale (distance 23.61 kilometers), Route 3: Day-night in Rayong-Chan (distance 121.81 kilometers), Route 4: King Tak Sin's marching route and coastal cultures (distance 219.66 kilometers), Route 5: Learn life-culture-nature (distance 122.17 kilometers), Route 6: Miracle of natures (distance 137.43 kilometers), Route 7: Variety of east coastal line (321.85 kilometers) and Route 8: Dharma route (distance 108.69 kilometers).

The 1,583 questionnaires of tourists about knowledge and experience of community based tourism have been surveyed in Chon Buri, Rayong, Chanthaburi and Trat province. The 4 guidelines were proposed to use for managing the community based tourism in these areas including (1) encouraging and promoting the community based tourism, (2) creating the first impressiveness and good images of the community based tourism, (3) adjusting the community based tourism, and (4) publicizing the community based tourism. Final part of project shows Web Map Services namely, www.gi-cbt.buu.ac.th. The website was divided into 2 main parts, the web interface and

the database backend. The web interface included 5 modules namely, main page, community based tourism data, community based tourism route, 4 provinces data and research project background.

Keywords: Management, Community based tourism, Geoinformation technology

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อ	ข
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	2
ขอบเขตของโครงการวิจัย	2
กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย	5
ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ความหมายและที่มาของการท่องเที่ยวชุมชน	7
จุดเริ่มต้นของการท่องเที่ยวชุมชน	8
แนวคิดของการท่องเที่ยวชุมชน	8
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชน	9
การจัดเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยว	11
ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์	12
Web Map Services	13
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	14
การสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	14
การจัดและวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวชุมชน	14
การประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	15
การสำรวจพฤติกรรม ทศนคติ และความต้องการของนักท่องเที่ยว	16
การจัดทำ Web Map Services เพื่อเผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชน	17

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 4 ฐานข้อมูลและเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชน	21
ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	21
การประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	28
เส้นทางการท่องเที่ยวชุมชน	36
บทที่ 5 พฤติกรรมการท่องเที่ยว	52
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	52
ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวทั่วไป	54
ความรู้ พฤติกรรม และประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน	59
การบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชน	66
บทที่ 6 Web Map Services เพื่อเผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชน	70
ส่วนการแสดงผลหน้าเว็บ (Web Interface)	70
ส่วนการเก็บข้อมูลหลังเว็บไซต์ (Database Backend)	82
บทที่ 6 สรุปผล	85
สรุปผล	85
ข้อเสนอแนะ	89
บรรณานุกรม	90
ภาคผนวก	93

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4-1	แหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด	21
4-2	แหล่งท่องเที่ยวชุมชนจำแนกตามประเภทในแต่ละอำเภอของจังหวัดชลบุรี	23
4-3	แหล่งท่องเที่ยวชุมชนจำแนกตามประเภทในแต่ละอำเภอของจังหวัดระยอง	24
4-4	แหล่งท่องเที่ยวชุมชนจำแนกตามประเภทในแต่ละอำเภอของจังหวัดจันทบุรี	26
4-5	แหล่งท่องเที่ยวชุมชนจำแนกตามประเภทในแต่ละอำเภอของจังหวัดตราด	27
4-6	ค่าคะแนนจากการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนของจังหวัดชลบุรี	29
4-7	ค่าคะแนนจากการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนของจังหวัดระยอง	32
4-8	ค่าคะแนนจากการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนของจังหวัดจันทบุรี	34
4-9	ค่าคะแนนจากการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนของจังหวัดตราด	36
4-10	รายละเอียดระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในแต่ละเส้นทาง	43
5-1	เหตุผลในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวแต่ละครั้ง	55
5-2	ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ	56
5-3	บุคคลที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยว	56
5-4	จำนวนครั้งที่เดินทางท่องเที่ยวในรอบ 1 ปี	57
5-5	กิจกรรมที่ชอบทำในช่วงท่องเที่ยว	58
5-6	ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว (บาท/คน/วัน)	58
5-7	ประเภทของค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว	59
5-8	การรับรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน	60
5-9	ความหมายของการท่องเที่ยวชุมชน	60
5-10	การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	61
5-11	ความประทับใจในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	61
5-12	ความประทับใจจากการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	62
5-13	สิ่งที่ไม่ประทับใจจากการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	63
5-14	สิ่งที่ต้องปรับปรุงในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	64
5-15	เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายที่ในการท่องเที่ยวชุมชนกับการท่องเที่ยวทั่วไป	64
5-16	ความต้องการเดินทางกลับไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	65
5-17	เหตุผลที่ไม่เคยเดินทางไปยังท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	65
5-18	ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่นักท่องเที่ยวสนใจ	66

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
5-19	ความเพียงพอของการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	66
5-20	ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวชุมชนที่สะดวกที่สุด	67
5-21	แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชน	68
6-1	สัญลักษณ์หมุดปักของแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ	74
6-2	JavaScript Function สำหรับการแสดงผลการค้นหาเส้นทาง	78
6-3	สรุปการใช้งาน Google Maps JavaScript API v3	78
6-4	ตารางทั้งหมดในฐานข้อมูล gi-cbt	82
ก-1	รายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดชลบุรี	93
ก-2	รายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดระยอง	95
ก-3	รายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดจันทบุรี	96
ก-4	รายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดตราด	97

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1-1	พื้นที่ศึกษา ครอบคลุม 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด	3
1-2	กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย	4
4-1	แผนที่ประเภทแหล่งท่องเที่ยวชุมชนรายจังหวัด	22
4-2	แหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดชลบุรี	23
4-3	แหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดระยอง	25
4-4	แหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดจันทบุรี	26
4-5	แหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดตราด	27
4-6	เส้นทางที่ 1 ทำบุญไหว้พระ-ชมวัฒนธรรม	45
4-7	เส้นทางที่ 2 ตามรอยนิทานตามหาพระรถเมรี	46
4-8	เส้นทางที่ 3 เที่ยวเมืองระยอง นอนเมืองจันท	46
4-9	เส้นทางที่ 4 ย้อนรอยเส้นทางทัพ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช	47
4-10	เส้นทางที่ 5 เรียนรู้วิถีชีวิต-วัฒนธรรม-ธรรมชาติ	47
4-11	เส้นทางที่ 6 มหัศจรรย์แห่งธรรมชาติ	48
4-12	เส้นทางที่ 7 ความหลากหลายชายฝั่งบูรพาวิถี	48
4-13	เส้นทางที่ 8 เส้นทางธรรมะ	49
5-1	เพศของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม (ร้อยละ)	53
5-2	อายุของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม (ร้อยละ)	53
5-3	อาชีพของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม (ร้อยละ)	53
5-4	รายได้ของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม (ร้อยละ)	54
6-1	โครงสร้างหน้าเมนู “หน้าแรก”	71
6-2	แสดงการเก็บข้อมูลสถิติการเยี่ยมชมจากเว็บไซต์ hitstats	72
6-3	โครงสร้างหน้าเมนู “แหล่งท่องเที่ยวชุมชน”	73
6-4	การเก็บข้อมูลตำแหน่งแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบเอกสาร XML	74
6-5	การแสดงผลข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	75
6-6	โครงสร้างหน้าเมนู “ค้นหาเส้นทาง”	76
6-7	แสดงผลการค้นหาเส้นทาง	77
6-8	โครงสร้างหน้าเมนู “ข้อมูล 4 จังหวัด”	80
6-9	โครงสร้างหน้าเมนู “เกี่ยวกับโครงการวิจัย”	81

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

รายได้หลักที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศไทยมาจากการท่องเที่ยว จากสถิตินักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2553 เท่ากับ 15.94 ล้านคน โดยในปี พ.ศ. 2552 มีนักท่องเที่ยวเท่ากับ 14.15 ล้านคน เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 12.63 หากพิจารณาจากสถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศไทยพบว่า มีจำนวนผู้เยี่ยมเยียนสูงมากถึง 122.52 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2553 เทียบกับปี พ.ศ. 2552 ซึ่งเท่ากับ 98 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 25.02 จะเห็นได้ว่าในประเทศไทยมีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติจำนวนมาก (กรมการท่องเที่ยว, 2554) และในอนาคตอันใกล้ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่การเป็นหนึ่งในสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ในปี พ.ศ. 2558 หรืออีกประมาณ 3 ปีข้างหน้า ซึ่งนับจากนั้นเป็นต้นไปประเทศไทยจะต้องเผชิญกับการแข่งขันที่เพิ่มมากขึ้นจากการเปิดเสรีในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว องค์การการท่องเที่ยวโลกหรือ World Tourism Organization กล่าวว่า ในปี พ.ศ. 2554 มีนักท่องเที่ยวเดินทางกระจายไปทั่วโลก 980 ล้านคน ในจำนวนนี้มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเที่ยวในแถบเอเชียแปซิฟิก 217.1 ล้านคน จำแนกเป็นการเดินทางเข้ามาในแถบอาเซียน 77.1 ล้านคน โดยองค์การการท่องเที่ยวโลกได้พยากรณ์ว่าในอีก 8 ปีข้างหน้า คือ ปี พ.ศ. 2563 หรือ ค.ศ. 2020 คนทั่วโลกจะเดินทางท่องเที่ยวแบบก้าวกระโดดถึง 1.6 พันล้านคน โดยเดินทางมายังเอเชียแปซิฟิกราว ๆ 400 ล้านคน และเข้ามาในอาเซียนราว 160-200 ล้านคน ซึ่งเท่ากับว่าปีทีว้านักท่องเที่ยวจะเพิ่มสูงขึ้นกว่าปี พ.ศ. 2558 หรือ ค.ศ. 2015 เนื่องจากมีการประเมินกันว่าในปี พ.ศ. 2558 จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าสู่กลุ่มประเทศอาเซียน 120 ล้านคน (องค์ความรู้ประชาคมอาเซียน, 2555) ดังนั้นประเทศไทยควรเตรียมความพร้อมและกำหนดมาตรการหรือแนวทางเพื่อรองรับการแข่งขันที่จะเกิดขึ้น

หนึ่งในมาตรการเพื่อรองรับผลกระทบทางด้านการท่องเที่ยวเมื่อประเทศไทยเข้าร่วมการเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนก็คือ การหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาเที่ยวในประเทศไทยนอกเหนือจากแหล่งท่องเที่ยวกระแสหลักของประเทศไทยที่ถูกทำลายลงทุกวัน แหล่งท่องเที่ยวและธรรมชาติที่สวยงามเสื่อมโทรมลง เกิดปัญหามลพิษในด้านต่าง ๆ ความหนาแน่นของสถานที่พักซึ่งบดบังความสวยงามของธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาอาชญากรรมตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด เช่น เกาะสมุย ภูเก็ต และพัทยา ที่ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวปีละหลายล้านคน ธรรมชาติถูกรบกวนจากนักท่องเที่ยวที่มากเกินไปและตลอดเวลา โดยที่ไม่มีโอกาสได้พักและฟื้นฟู เมื่อเป็นเช่นนี้กระแสการท่องเที่ยวชุมชน (Community Based Tourism: CBT) จึงถูกหยิบยกขึ้นมาถกในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เพื่อเสนอและเป็นทางเลือกใหม่สำหรับนักท่องเที่ยวที่สนใจแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและมีความน่าสนใจ นอกจากนี้การท่องเที่ยวชุมชนถือเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวทางเลือกรุ่นนี้สามารถทำให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนที่มีอยู่จะได้รับการอนุรักษ์ให้มีความยั่งยืน และมีการจัดสรรอย่างเป็นธรรมและถูกหลักการ ตลอดจนทำให้

เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอีกด้วย ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวชุมชนที่มีการจัดการที่ดี คือ ชุมชนมีความเข้มแข็ง เกิดการพัฒนาชุมชนในมิติต่าง ๆ (Multi-Dimensions) อย่างยั่งยืนตาม ศักยภาพของแต่ละพื้นที่ เป็นประโยชน์แก่การเรียนรู้ หรือเข้ามาเพื่อผ่อนคลาย การพัฒนาแนวคิด สุขภาพของนักท่องเที่ยว และเมื่อนักท่องเที่ยวกลับไปก็จะเกิดเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างกัน มิใช่ เกิดรายได้แก่ชุมชนแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น และที่สำคัญการท่องเที่ยวชุมชนยังมีความเกี่ยวเนื่องกับ การประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการและพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจต่อชุมชนอย่างยั่งยืนอีกด้วย

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดที่อยู่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด จากนั้น จึงนำมาจัดทำเป็นฐานข้อมูลในรูปแบบแผนที่เชิงเลข (Digital Map) ในระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ และทำการประเมินคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ต่อมาทำการเผยแพร่ข้อมูลและแผนที่แหล่งท่องเที่ยวชุมชนผ่านทางเว็บไซต์ หรือ Web Map Services ซึ่งนักท่องเที่ยวและผู้ที่สนใจสามารถทำการสืบค้น ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป และรูปภาพ รวมทั้งนักท่องเที่ยวสามารถค้นหาเส้นทาง และรายละเอียดการเดินทางจากแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่สนใจผ่าน Web Map Services ได้แก่ เส้นทาง ระยะทาง เวลาในการเดินทาง และแผนที่ ในส่วนที่สองเป็นการศึกษาและสำรวจพฤติกรรม ทักษะคิด และความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการกำหนด มาตรการในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางเลือกทดแทนแหล่งท่องเที่ยวหลักในแต่ละจังหวัด

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. จัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน
2. สำรวจพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน
3. จัดทำ Web Map Services เพื่อเผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชน

ขอบเขตของโครงการวิจัย

สามารถแบ่งขอบเขตของโครงการวิจัยได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 การจัดการอุปทานการท่องเที่ยวชุมชน ได้แก่

1.1.1 การสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้อยู่ในรูปแบบของฐานข้อมูลระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS Database) หรือแผนที่เชิงเลข (Digital Map)

1.1.2 การประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยใช้แบบประเมินที่สร้างขึ้นจากโครงการวิจัย

1.1.3 จัดทำและเพื่อเผยแพร่ข้อมูล แผนที่ และเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนผ่าน Web Map Services

1.2 การจัดการอุปสงค์การท่องเที่ยวชุมชน ได้แก่ การสำรวจพฤติกรรม การท่องเที่ยว ความรู้ ทักษะคิด และความต้องการที่มีต่อการท่องเที่ยวชุมชนโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

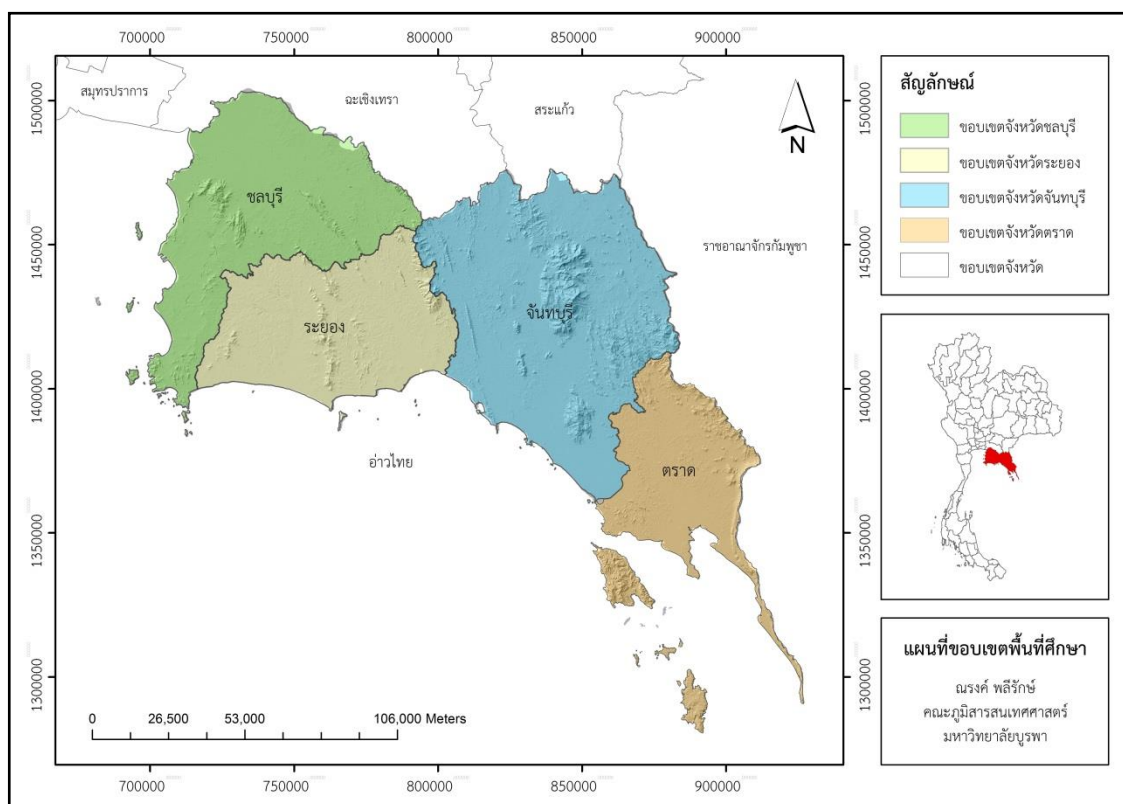
พื้นที่ศึกษารอบกลุ่ม 4 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ภาพที่ 1-1)

2.1 จังหวัดชลบุรี แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 อำเภอ 92 ตำบล และ 687 หมู่บ้าน โดยมีพื้นที่ทั้งสิ้น 4,363 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,726,875 ไร่

2.2 จังหวัดระยอง แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 6 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ 54 ตำบล และ 440 หมู่บ้าน โดยมีพื้นที่ทั้งสิ้น 3,552 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,220,000 ไร่

2.3 จังหวัดจันทบุรี แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 10 อำเภอ 76 ตำบล และ 690 หมู่บ้าน โดยมีพื้นที่ 6,338 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,961,250 ไร่

2.4 จังหวัดตราด แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ 38 ตำบล และ 261 หมู่บ้าน โดยมีพื้นที่ 2,819 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,761,875 ไร่

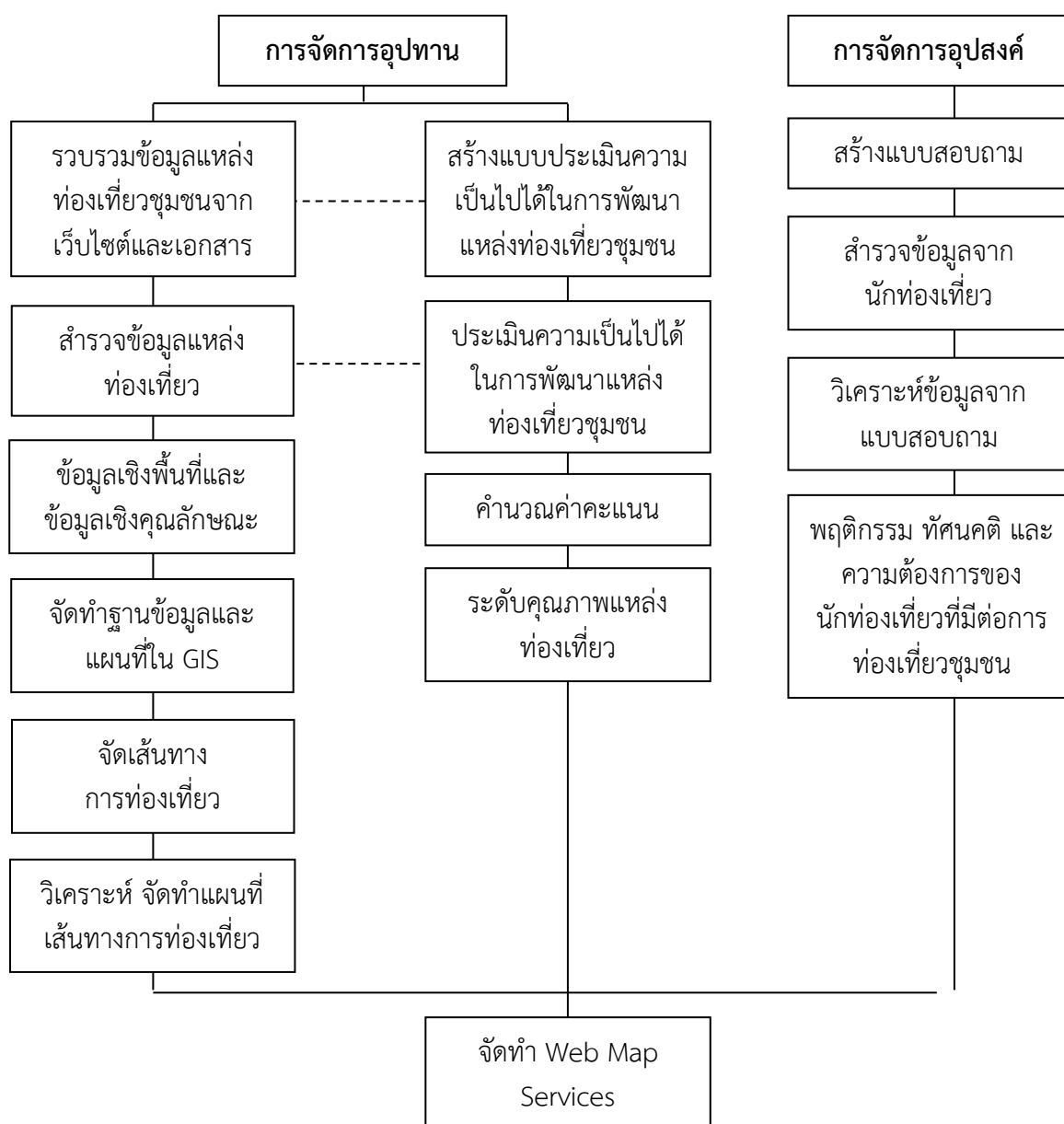
ภาพที่ 1-1 พื้นที่ศึกษา ครอบคลุม 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

3. ขอบเขตด้านเวลา

การดำเนินการวิจัย ได้แก่ การสำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และการสำรวจพฤติกรรมทัศนคติ และความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่ศึกษา สามารถดำเนินการได้โดยไม่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของเวลาและฤดูกาล

กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

โครงการวิจัยนี้แบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง คือ การจัดการอุปทานการท่องเที่ยวชุมชน ประกอบด้วย การสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน รวมถึงการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และส่วนที่สอง คือ การจัดการอุปสงค์การท่องเที่ยวชุมชน ได้แก่ การสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ความรู้ ทัศนคติ และความต้องการที่มีต่อการท่องเที่ยวชุมชน จากนั้นจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลที่ได้จากโครงการวิจัยผ่าน Web Map Services ดังภาพที่ 1-2

ภาพที่ 1-2 กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจสามารถสืบค้นข้อมูล แผนที่ และรูปภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน รวมทั้งสามารถค้นหาเส้นทางและรายละเอียดจากแหล่งท่องเที่ยวชุมชนผ่าน Web Map Services
2. หน่วยงานส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวสามารถนำข้อมูลไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนจัดการและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางเลือก
3. ตีพิมพ์บทความวิจัยในวารสารหรือการประชุมวิชาการในสาขาที่เกี่ยวข้องในระดับชาติหรือนานาชาติอย่างน้อย 1 เรื่อง

แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

1. เผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชนผ่านทาง Web Map Services ได้แก่ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน แผนที่ และการค้นหาเส้นทางการท่องเที่ยว กลุ่มเป้าหมาย คือ นักท่องเที่ยว และผู้ที่สนใจทั่วไป
2. เผยแพร่ผลการวิจัยผ่านผลงานการตีพิมพ์ในวารสารหรือการประชุมวิชาการระดับชาติหรือนานาชาติ
3. เผยแพร่ผลการวิจัยผ่านการร่วมมือระหว่างคณะภูมิสารสนเทศศาสตร์กับหน่วยงานระดับท้องถิ่นและหน่วยงานส่วนกลาง

ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

โครงการวิจัยมีระยะเวลา 1 ปี เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 ถึง เดือนกันยายน พ.ศ. 2557 (งบประมาณปี พ.ศ. 2557) โครงการวิจัยมีแผนดำเนินงานตลอดโครงการ ดังนี้

กิจกรรม	เดือน											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. การรวบรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเบื้องต้น	■											
2. วางแผน สํารวจ และเก็บข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน			■	■								
3. จัดทำฐานข้อมูลและแผนที่แหล่งท่องเที่ยวชุมชนใน GIS				■	■							
4. จัดทำแบบประเมินฯ		■	■									
5. ประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว			■	■								
6. คำนวณค่าคะแนนจากการประเมินฯ					■							
7. รายงานความก้าวหน้า						■	■					

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายและที่มาของการท่องเที่ยวชุมชน

การท่องเที่ยวชุมชน หรือการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism: CBT) หมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชน เพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของ มีสิทธิในการจัดการดูแล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน (องค์การบริหารพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2553)

ในการประชุมสุดยอดด้านสิ่งแวดล้อมของโลกหรือ Earth Summit เมื่อปี พ.ศ. 2535 ที่เมืองริโอ เดอ จาไนโร ประเทศบราซิล ได้มีส่วนในการผลักดันให้เกิดปัจจัยสำคัญ 3 ประการที่ส่งผลให้เกิดกระแสการปรับเปลี่ยนรูปแบบการท่องเที่ยวในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของโลกจากการท่องเที่ยวแบบประเพณีนิยมดั้งเดิม (Conventional Tourism) สู่การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบมีทางเลือกใหม่ (Alternative Tourism) ประกอบด้วยกระแสความต้องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ กระแสความต้องการท่องเที่ยวในด้านการศึกษารเรียนรู้ และกระแสความต้องการพัฒนาคน ดังนั้น แนวคิดการนำเสนอการท่องเที่ยวอันเป็นทางเลือกใหม่จึงมีชื่อเรียกหลากหลาย เช่น Green Tourism, Sustainable Tourism, Conservation Tourism และ Responsible Tourism เป็นต้น การท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ซึ่งมีความพิเศษเฉพาะด้าน มีความสำนึกในสิ่งแวดล้อม และสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเฉพาะรายและเฉพาะกลุ่มที่ได้รับความนิยมแพร่หลายที่สุด คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) โดยเน้นให้นักท่องเที่ยวได้มีการศึกษา เรียนรู้ ได้รับประสบการณ์ที่ประทับใจ และน่าจดจำ ในปี พ.ศ. 2545 หรือระยะเวลาครบ 1 ทศวรรษของการประชุม Earth Summit ที่ริโอ เดอ จาไนโร ที่ประชุมองค์การสหประชาชาติได้มีมติประกาศให้ปี พ.ศ. 2545 เป็นปีสากลแห่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อยกระดับความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของโลก (กมล รัตนวิระกุล, 2549)

การพัฒนาการท่องเที่ยวภายในประเทศมีความสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมาก เป็นโอกาสในการกระจายรายได้สู่ชุมชนในชนบทและการจ้างงานในท้องถิ่น และภาครัฐจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของชุมชน โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้สนับสนุนให้องค์กรท้องถิ่นสามารถกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนงาน และกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวได้อย่างเป็นอิสระ โดยภาครัฐสนับสนุนด้านความรู้ ประสบการณ์ และงบประมาณอุดหนุนผ่านกลไกของรัฐในรูปแบบต่าง ๆ ปัจจุบันสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้ตั้งคณะกรรมการประสานงานเชิงบูรณาการระหว่างกระทรวงเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวตามยุทธศาสตร์การพัฒนา (กมล รัตนวิระกุล, 2549) ในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา การท่องเที่ยวชุมชนได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นและมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนได้มีการวางแผนทางเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนให้เป็นการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ เนื่องจากเป็นการท่องเที่ยวที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนเกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสร้างรายได้แก่เศรษฐกิจชุมชนของประชาชนใน

ท้องถิ่นอีกด้วย ในด้านการตลาด การท่องเที่ยวในลักษณะนี้ยังเป็นกลุ่มเฉพาะ (Niche Market) จึงอาจกลายเป็นข้อจำกัดหรืออุปสรรคที่สำคัญในการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนในปัจจุบันและอนาคต

จุดเริ่มต้นของการท่องเที่ยวชุมชน

จุดเริ่มต้นของการท่องเที่ยวชุมชนมี 2 รูปแบบ คือ (จิตติ มงคลชัยอรัญญา, 2551)

1. มีจุดเริ่มต้นมาจากการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การอนุรักษ์สืบสานประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น และเมื่อประสบความสำเร็จ จึงทำให้มีผู้มาศึกษาดูงานมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการให้บริการแก่ผู้มาเยี่ยมชมเยือนมากขึ้น เช่น มีการบริการที่พัก โฮมสเตย์ อาหาร วิทยากรในชุมชนเป็นผู้ให้ความรู้ เป็นต้น ดังนั้นจึงกลายเป็นการพัฒนาต่อยอดเป็นการท่องเที่ยวในที่สุด

2. มีจุดเริ่มต้นจากการที่ชุมชนอยู่ในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว หรือใกล้แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง ทำให้มีผู้มาเที่ยวในพื้นที่อยู่แล้ว ชุมชนจึงใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ในการพัฒนาการท่องเที่ยว

แนวคิดของการท่องเที่ยวชุมชน

การท่องเที่ยวชุมชนเป็นเรื่องของการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชนท้องถิ่นและผู้มาเยือนในการที่จะดูแลรักษาทรัพยากรด้านต่าง ๆ ของชุมชนที่มีอยู่แล้ว ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืนอันเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน ก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่ชุมชน (จิตติ มงคลชัยอรัญญา, 2551)

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวกลายเป็นเครื่องมือที่รัฐบาลให้ความสำคัญ เนื่องจากการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้เป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศ และมีการกระจายไปในหลายภาคค่อนข้างชัดเจน เช่น การเดินทาง ที่พัก การจำหน่ายของที่ระลึก ภัตตาคาร ร้านค้าต่าง ๆ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมมีการขยายตัวมากขึ้น เช่น มีการก่อสร้างที่พักขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ทั้งโรงแรมขนาด 5 ดาว 4 ดาว ไปจนถึงที่พักแบบพื้นบ้านที่เรียกว่าโฮมสเตย์ การเพิ่มขึ้นของร้านอาหาร และแหล่งบริการอื่น ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ จากการขยายตัวของการท่องเที่ยวไปในแทบทุกภูมิภาคของไทย ก่อให้เกิดการตื่นตัวของนักลงทุนและคนในพื้นที่ เพราะมองว่าเป็นเรื่องง่ายที่จะมีรายได้เพิ่มจากการท่องเที่ยว

จากการที่ทรัพยากรการท่องเที่ยวมีจำกัดไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม และประเพณี ซึ่งผู้ดูแลหรือเป็นเจ้าของก็คือ ประชาชนที่อยู่ในชุมชนนั้น ๆ ว่าจะมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวได้อย่างไร เพราะทรัพยากรทุกอย่างต้องมีข้อจำกัดในการใช้ทั้งสิ้น จะทำอย่างไรให้มีการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และเป็นไปได้หรือไม่ที่จะดำเนินการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และควรทำอย่างไรเมื่อชุมชนกลายเป็นสินค้าหรือเครื่องมือที่เป็นทั้งผู้กระทำ และผู้ถูกกระทำ ในขณะเดียวกันเป็นสิ่งที่ทำลายและละเอียดอ่อนอย่างยิ่ง เหมือนกับการที่ต้องคำนึงถึงความรู้สึก ความยินดีของผู้เกี่ยวข้อง ทั้งยังเป็นผู้ที่ถูกกล่าวอ้างถึงอยู่ตลอดเวลาในการที่รัฐบาลจะดำเนินการพัฒนาใด ๆ จึงต้องให้ความสำคัญต่อชุมชนในระดับต้น ๆ และชุมชนต้องได้รับประโยชน์อยู่เสมอ เมื่อชุมชนมาเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวก็จะมีค่าใหม่ ๆ เกิดขึ้น อาทิ การท่องเที่ยวชุมชน การ

ท่องเที่ยวผ่านชุมชน หรือการท่องเที่ยวในชุมชน ก็ขึ้นอยู่กับนิยามแห่งการสื่อความหมายต่อคำดังกล่าว แต่ที่แน่นอนก็คือ ชุมชน เป็นสิ่งที่ต้องถูกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และอย่างไรก็ดี การท่องเที่ยวชุมชนที่เหมาะสมอันจะเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรมและเห็นผล (วีระพล ทองมา, 2547)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชน

ในปัจจุบันหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชนและภาครัฐบาล รวมทั้งชุมชนที่เป็นเจ้าของพื้นที่เริ่มต้นตัวและให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวชุมชนมากขึ้น มีการพัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยวในชุมชน โดยให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการ อีกทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติก็หันมาให้ความสนใจกับการท่องเที่ยวชุมชนมากขึ้นเช่นกัน มีนักวิจัยจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทำการศึกษาและวิจัยเพื่อสร้างมาตรฐานการท่องเที่ยวสำหรับการจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนกระจายอยู่หลายแห่งทั่วประเทศไทย โดยชุมชนที่จะถูกคัดเลือกเพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวชุมชนนั้นต้องมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีความโดดเด่นด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน หรือมีประเพณีและวัฒนธรรมที่น่าสนใจ ตลอดจนธรรมชาติและทัศนียภาพที่สวยงาม

ตัวอย่างของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชน ได้แก่ รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยความร่วมมือของชุมชนบ้านนาทะเล ตำบลจุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยพรณี จุฑานนท์ (2549) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพชุมชนและศักยภาพในด้านการท่องเที่ยว และหารูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมโดยความร่วมมือของชุมชนบ้านนาทะเล ในขณะที่อรุณ อุทัย (2548) ได้ทำการศึกษาและพัฒนาารูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมบนดอยหลวงเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบริเวณดอยหลวงเชียงดาว เพื่อหารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเชียงดาวที่เหมาะสม และสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนจัดทำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่สวนชุมชน ชาวนา (2550) ได้ทำการศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนที่ชุมชนบ้านผาแตก หมู่ที่ 10 ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้านผาแตก และได้มีการรวบรวมองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศักยภาพของชุมชนในการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับชุมชน จากนั้นได้มีพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเพื่อหาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนแบบมีส่วนร่วมของ 4 ชุมชน ได้แก่ บ้านป่าไผ่ บ้านเวียงแหง บ้านห้วยหก และบ้านปางควาย ตำบลเมือง-แหง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการศึกษาและเก็บข้อมูลชุมชน เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ และมีการสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อจัดการการท่องเที่ยวชุมชนของทั้ง 4 ชุมชน (เกศรา ใจจันทร์, 2550)

ส่วนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้มีการศึกษาและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนหลายแห่งเช่นกัน อาทิ การศึกษารูปแบบการจัดการตลาดการท่องเที่ยวที่เหมาะสม โดยเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ตำบลห้วยบุปผิง กรณีศึกษา จอโกะ อีโคเทรค (อาศรี ฉโย, 2546) ส่วนไกรสิทธิ์ สิทธิโชค (2550) ได้ทำการศึกษาและพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนของจังหวัดเชียงราย ในจังหวัดพะเยามีการศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนชาวประมงพื้นบ้าน พื้นที่กว๊านพะเยา เพื่อศึกษารวบรวมองค์ความรู้ด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และภูมิปัญญาต่าง ๆ ของชุมชนชาวประมงพื้นบ้านกว๊านพะเยา พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวรอบกว๊านพะเยาโดยชุมชนชาวประมงพื้นบ้านภายใต้เงื่อนไขปัจจัยที่มีอยู่ และสร้างกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชนกับสังคมภายนอกในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติกว๊านพะเยา (สมศักดิ์ เทพดุ่น, 2548)

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่ามีการศึกษาทางด้านการท่องเที่ยวชุมชนในหลายจังหวัดเช่นกัน ตัวอย่างเช่น การศึกษารูปแบบการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลบ้านฝือ อำเภอนองเรือ จังหวัดขอนแก่น เพื่อเตรียมความพร้อมของชุมชนในการศึกษาเรียนรู้ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมถึงการศึกษาศักยภาพของชุมชนเขตตำบลบ้านฝือ ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และเพื่อศึกษารูปแบบการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับตำบลบ้านฝือ (คณิต อำเท่า, 2549) ในจังหวัดอุบลราชธานีพบว่ามีศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแก่งสะพือแบบมีส่วนร่วมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อำเภอพิบูลมังสาหาร (เรวัต สิงห์เรือง, 2549) และในจังหวัดมุกดาหารมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านหนองหล่ม ตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร (อาทิตย์ พรหมเสนา, 2549) ในขณะที่ภาคใต้ของประเทศไทย อาทิ จังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง พังงา ตรัง และสุราษฎร์ธานี พบว่ามีศึกษาทางด้านการท่องเที่ยวชุมชนไว้หลายแห่ง เช่น ตำบลรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง และชุมชนถ้ำผิง ตำบลตันยวน อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นต้น ในภาคกลางพบว่ามีศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เช่น การศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลกบ-เจ้า อำเภอบางบาล (เสวก ไตรญาณ, 2548) และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านเกาะปากจั่น ตำบลปากจั่น อำเภอนครหลวง (ประทีป บุญแจ้ง, 2548)

ในภาคตะวันออกถือเป็นภูมิภาคที่มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก มีแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติ เช่น พัทยา บางแสน และเกาะล้าน จังหวัดชลบุรี เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง และเกาะกูด จังหวัดตราด เป็นต้น โดยเฉพาะในจังหวัดชลบุรีที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากเป็นอันดับสองของประเทศรองจากกรุงเทพมหานคร ส่วนการศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนพบว่า มีการศึกษาในจังหวัดจันทบุรี ที่ตำบลโขม อำเภอน้ำใหม่ ได้มีการศึกษาสภาพและองค์ความรู้ในด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน และศึกษาศักยภาพและข้อจำกัดของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชาวโขม รวมทั้งศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่บริหารจัดการโดยชุมชน (จิรวัดน์ พัวสุวรรณ,

2550) ในขณะที่จังหวัดอื่น ๆ ยังไม่พบว่ามีการศึกษาและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างจริงจัง เนื่องจากในแต่ละจังหวัดมีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก และมีรายได้จากการท่องเที่ยวกระแสหลักอยู่แล้ว ได้แก่ พัทยา บางแสน เกาะล้าน เกาะเสม็ด หาดเจ้าหลาว และอื่น ๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งคนในชุมชนจึงยังไม่เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางเลือก ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวกระแสหลักหรือแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงย่อมมีขีดจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยวและเสื่อมโทรมลงเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชายหาดพัทยาและบางแสนที่พบปัญหาขยะชายหาด สัตว์น้ำตายเป็นจำนวนมาก น้ำทะเลที่มีกลิ่นเหม็นและมีสีดำ รวมทั้งความแออัดของสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่สร้างรูก้าเข้ามาในบริเวณชายหาด ทั้งเตียงผ้าใบและร้านขายอาหาร ตลอดจนสถานบริการและที่พัก นำมาซึ่งปัญหามลพิษต่าง ๆ ทั้งทางน้ำ อากาศ และเสียง รวมถึงปัญหาอาชญากรรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือคนในชุมชนจึงควรตื่นตัวเริ่มพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวรองหรือแหล่งท่องเที่ยวทางเลือกเพื่อทดแทนแหล่งท่องเที่ยวหลักที่กำลังเสื่อมโทรมลง

การจัดเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยว

สุดารัตน์ แสงจำนงค์ (2550) ได้มีการศึกษาเพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวพระตำหนักในสมัยรัชกาลที่ 5 เขตพระราชวังดุสิต มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ในเขตพระราชวังดุสิต โดยเน้นแหล่งท่องเที่ยวพระตำหนักที่สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นสำคัญ จากการศึกษาพบว่า ในพื้นที่ศึกษาตั้งแต่พระที่นั่งวิมานเมฆถึงวังสวนสุนันทา สามารถพัฒนาเป็นโปรแกรมนำเที่ยวได้ 2 รูปแบบ ได้แก่ โปรแกรมท่องเที่ยวแบบเต็มวัน จำนวน 2 โปรแกรม และโปรแกรมท่องเที่ยวแบบครึ่งวัน จำนวน 4 โปรแกรม และมีข้อเสนอเกี่ยวกับการปฏิบัติเพื่อการท่องเที่ยว ได้แก่ การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยว การกระตุ้นการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการท่องเที่ยว และการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวในพื้นที่ ส่วนวิฑูรย์ เหลียวรุ่งเรือง, สุจินณา พานิชกุล และปัทมา จันทรวโรจน์ (2548) ได้ศึกษาเรื่องเส้นทางท่องเที่ยวสถาปัตยกรรมเชิงประวัติศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเส้นทางสถาปัตยกรรมเชิงประวัติศาสตร์ให้เหมาะสมกับกิจกรรมการอนุรักษ์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางการตลาดด้านการท่องเที่ยว และการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวทางสถาปัตยกรรม จากการศึกษาพบว่า มีเส้นทางทางสถาปัตยกรรมเชิงประวัติศาสตร์จำนวน 14 เส้นทาง เป็นเส้นทางที่เหมาะสมตามเงื่อนไขของระบบการท่องเที่ยว และเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ แต่ละเส้นทางเหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวในลักษณะการท่องเที่ยวด้วยตนเองโดยการเดินเท้า และการคมนาคมขนส่งอื่น ๆ เส้นทางส่วนใหญ่เหมาะสำหรับทุกช่วงวัน เวลา และฤดูกาล ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถกำหนดและเปลี่ยนแปลงเส้นทางได้ตามความพึงพอใจในแต่ละเส้นทางมีสิ่งดึงดูดใจเพื่อการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ดังนั้นการจัดเส้นทางสถาปัตยกรรมเชิงประวัติศาสตร์ต้องมีการประสานงานที่ดี และการจัดการระบบที่เหมาะสมจากหน่วยงานหรือองค์กรในระดับท้องถิ่น ชุมชน และผู้ประกอบการเพื่อการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

1. ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System: GIS)

สามารถให้คำจำกัดความอย่างง่ายของ GIS ได้ คือ เป็นระบบคอมพิวเตอร์ที่ใช้เชื่อมโยงและวิเคราะห์ข้อมูลจากฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ โดยทั่วไป GIS จะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบหลัก ได้แก่ การจัดการฐานข้อมูล เครื่องมือหรือคำสั่งที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิงพื้นที่ และการแสดงผลเชิงรูปภาพ GIS มีลักษณะเด่นเกี่ยวกับการจัดการฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ และสามารถแสดงผลออกมาในรูปแบบของแผนที่ได้อย่างสวยงาม ทำให้ผู้อ่านหรือผู้ที่สนใจเกิดความเข้าใจในเนื้อหาที่ต้องการสื่อได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้นำ GIS เข้ามาประยุกต์ในการจัดการฐานข้อมูลเกี่ยวกับท่องเที่ยวชุมชนและสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่อยู่ในพื้นที่ศึกษา การจัดการและวิเคราะห์เส้นทางที่สั้นที่สุดสำหรับเส้นทางท่องเที่ยวชุมชน โดยใช้ชุดคำสั่งการวิเคราะห์โครงข่าย และการแสดงผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของแผนที่เส้นทางท่องเที่ยว

2. การประยุกต์ GIS กับงานด้านโลจิสติกส์สำหรับการท่องเที่ยว

ในปัจจุบัน GIS สามารถประยุกต์กับงานได้หลากหลาย อาทิ การวางผังเมือง การศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร การศึกษาและติดตามภัยพิบัติ และหนึ่งในนั้นก็คือ ด้านการท่องเที่ยว GIS เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพใช้ในการจัดการ วิเคราะห์ และแสดงผลทั้งในระดับชุมชนและระดับภูมิภาค เมื่อพิจารณาเฉพาะการประยุกต์ GIS กับงานด้านการท่องเที่ยวพบว่า GIS สามารถใช้ได้หลากหลาย ได้แก่ การจัดทำบัญชีรายชื่อสิ่งอำนวยความสะดวกด้านนันทนาการ การจัดการการท่องเที่ยวทางบก การประเมินผลกระทบของนักท่องเที่ยว ระบบการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว และระบบสนับสนุนการตัดสินใจด้านการท่องเที่ยว (Gile, 2003)

ด้วยข้อจำกัดของเวลาที่ใช้สำหรับการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวบางส่วนต้องการเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวนั้นและการประเมินเส้นทางที่สั้นที่สุดในการเดินทางจากที่พักไปยังแหล่งท่องเที่ยวจึงมีความจำเป็นทั้งในด้านการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ซึ่ง GIS และการสำรวจระยะไกล หรือ Remote Sensing (RS) เป็นเครื่องมือที่ช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ GIS และ RS ช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนและมองเห็นข้อมูลเส้นทางเชิงพื้นที่สำหรับใช้เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ในระยะเวลาและระยะทางที่สั้นที่สุด (Matrix-Geo, 2011) โดยทั่วไปการวางแผนหรือจัดการเส้นทางมีวัตถุประสงค์หลักก็เพื่อลดต้นทุน ระยะทาง และระยะเวลาในการเดินทาง ในบางงานวิจัยได้ประยุกต์เทคนิคอื่นร่วมกับ GIS อาทิ การศึกษาของ Huang, Yao and Raguraman (2006) ได้ใช้ Genetic Algorithm (GA) ศึกษารูปแบบการเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่ถูกจัดรูปแบบไว้แล้วโดยบริษัทนำเที่ยว การศึกษานี้ได้คำนึงถึง 4 เกณฑ์ ได้แก่ ระยะเวลาการเดินทาง ต้นทุนด้านยานพาหนะ ความปลอดภัย และความสวยงามของทิวทัศน์โดยรอบ และ Javaheri (2011) ได้ศึกษาและจัดการเส้นทางท่องเที่ยวและใช้เทคนิคกระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับชั้น (Analytical Hierarchy Process: AHP) ร่วมกับเทคนิคทาง GIS โดยใช้เกณฑ์ในการศึกษา ได้แก่

แหล่งท่องเที่ยว ความใกล้สิ่งอำนวยความสะดวก คุณภาพของสถาปัตยกรรมในเส้นทาง ความสวยงามของเส้นทาง ลำดับการเข้าถึง ปริมาณการจราจรทางถนน การเข้าถึงเส้นทางและระยะเวลาที่จำกัดในแต่ละเส้นทางบนพื้นฐานของ 4 ปัจจัย ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก ความสวยงามของเส้นทาง ความปลอดภัย และอัตราความสามารถในการเข้าถึงได้

Web Map Services

Web Map Services (WMS) เป็นโพรโตคอลหลักของ Open Geospatial Consortium (OGC) ที่พัฒนาขึ้นเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลแผนที่ผ่านเครือข่าย มุ่งเน้นไปที่การทำงานแบบ Interoperability โดย WMS เป็นส่วนหนึ่งในชุดโพรโตคอลมาตรฐานทั้งหมด WMS เป็นข้อกำหนดมาตรฐานคำร้องขอ (Request) เพื่อเรียกดูข้อมูลแผนที่และข้อมูลอธิบายจากแม่ข่าย (Server) ที่ให้บริการข้อมูลแผนที่บนอินเทอร์เน็ต ซึ่งผลลัพธ์ คือ ผู้ใช้จะได้แผนที่ในรูปแบบของภาพบิตแมป (Bitmap) และเอกสาร XML โดยมีชุดคำสั่งที่ใช้ในการทำงานประกอบด้วย GetCapabilities, GetMap และ GetFeatureInfo

ประโยชน์ของ WMS คือ ความสามารถในการทำงานร่วมกันของระบบซึ่งมีการ Implement Technology ที่ต่างกัน ทำให้สามารถทำงานร่วมกันได้บนโพรโตคอลมาตรฐาน ซึ่งปัจจุบัน ผู้ผลิตซอฟต์แวร์จะมีโหมดการทำงานบนโพรโตคอลมาตรฐานของ OGC ส่วนประโยชน์สำหรับผู้ทั่วไปคือ สามารถดึงข้อมูลจากแม่ข่ายที่ให้บริการข้อมูลบนโพรโตคอล WMS มาใช้ได้ ด้วยโปรแกรม GIS Desktop ทั่วไป เช่น ARCGIS, MAPINFO และอื่น ๆ โดยสามารถนำข้อมูลมาซ้อนทับกับชั้นข้อมูลปกติได้ นอกจากนี้โปรแกรม Client ทั่วไป เช่น Google Earth, NASA Worldwind, Erdas และอื่น ๆ ยังรองรับชั้นข้อมูลชนิด WMS Layer นี้อีกด้วย (ชัยภัทร เนื่องคำมา, 2551)

ตัวอย่างแม่ข่ายที่ให้บริการข้อมูลเชิงพื้นที่บนโพรโตคอล WMS ตามมาตรฐานของ OGC

1. OnEarth เป็นแม่ข่ายแผนที่ของ NASA ให้บริการข้อมูลแผนที่ภาพถ่ายดาวเทียมหลายรูปแบบ ได้แก่ LANDSAT 7, TERRA MODIS และ AQUA MODIS เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการให้บริการในรูปแบบของ KML โดยผู้ใช้สามารถ เรียกดูข้อมูล WMS ได้ผ่านทาง Google Earth หรือ Google Maps เว็บไซต์ของ OnEarth ได้แก่ <http://onearth.jpl.nasa.gov/>

2. ICED เป็น Server ที่ให้บริการข้อมูลบนมาตรฐาน WMS และ WCS โดยมีชั้นข้อมูลที่ให้บริการเกี่ยวกับข้อมูลแบบจำลองความสูง SRTM (<http://iced.s.ge.ucl.ac.uk/>)

3. แม่ข่าย WMS ของสารสนเทศด้านคมนาคม ให้บริการแผนที่เส้นทางในประเทศไทย โดยกรมทางหลวงชนบท กระทรวงคมนาคม (<http://gis1.drr.go.th/>)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยนี้ได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ส่วนหลัก ๆ ได้แก่ สำรวจและจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่ได้จากการสำรวจภาคสนาม การจัดและวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์โครงข่ายใน GIS การประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และการจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชนผ่าน Web Map Services ซึ่งการดำเนินการขั้นตอนต่าง ๆ นั้นต้องมีการเตรียมข้อมูล การรวบรวมเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

การสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

1. รวบรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

ทำการรวบรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเบื้องต้นจากเว็บไซต์ไทยตำบล เว็บไซต์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และเว็บไซต์อื่น ๆ รวมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ประเภทประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ธรรมชาติ และเชิงนิเวศ

2. สำรวจข้อมูลภาคสนาม

ทำการเก็บข้อมูลค่าพิกัดและข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน โดยใช้เครื่องมือกำหนดตำแหน่งบนพื้นโลก (Global Positioning System: GPS) รวมทั้งเก็บบันทึกภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

3. จัดทำฐานข้อมูลเชิงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวชุมชน

เมื่อทำการสำรวจและเก็บข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่เสร็จแล้ว จัดทำฐานข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบข้อมูลแผนที่เชิงเลข (Digital Map) พร้อมด้วยจัดทำฐานข้อมูลเชิงคุณลักษณะ (Attribute Database) ได้แก่ ประเภท ชื่อ ข้อมูลทั่วไป และรูปภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

การจัดและวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวชุมชน

1. การจัดเส้นทางท่องเที่ยวชุมชน

การจัดเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนพิจารณาจากประเภทของแหล่งท่องเที่ยว โดยเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนแต่ละเส้นทางแบ่งเป็น

- 1.1 เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนทางประวัติศาสตร์
- 1.2 เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนทางวัฒนธรรม
- 1.3 เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนทางธรรมชาติ
- 1.4 เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนเชิงนิเวศ

1.5 เส้นทางทางท่องเที่ยวชุมชนแบบผสมผสาน เป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่รวมแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ ทั้ง 4 ประเภทข้างต้น

2. การวิเคราะห์เส้นทางทางท่องเที่ยวชุมชน

เมื่อทำการจัดเส้นทางทางท่องเที่ยวชุมชนตามข้อ 1 แล้ว จากนั้นทำการวิเคราะห์เส้นทางทางท่องเที่ยวชุมชนโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์โครงข่าย (Network Analyst Technique) ใน GIS โดยเลือกรูปแบบเส้นทางที่สั้นที่สุด (Shortest Route) ข้อมูลที่ใช้และขั้นตอนการวิเคราะห์ มีดังนี้

2.1 ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการวิเคราะห์มี 2 ประเภท ได้แก่

2.1.1 ข้อมูลเชิงพื้นที่ ได้แก่

2.1.1.1 แผนที่โครงข่ายถนนของจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

2.1.1.2 แผนที่จุดที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนของจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

2.1.2 ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ ได้แก่ ชื่อถนน และระยะทางของถนน

2.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์

2.2.1 การเตรียมข้อมูลโครงข่ายถนน ซึ่งต้องมีข้อมูลเชิงคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการวิเคราะห์ ได้แก่ ระยะทางของถนน

2.2.2 ระยะทางของถนน (Distance) ในแต่ละเส้นสามารถคำนวณได้โดยใช้คำสั่ง Calculate Geometry จากตารางข้อมูลคุณลักษณะ (Attribute) ของข้อมูลโครงข่ายถนนใน GIS

2.3 การวิเคราะห์เส้นทางที่สั้นที่สุดตามเส้นทางทางท่องเที่ยวชุมชนที่จัดไว้ จำเป็นต้องกำหนดลำดับก่อนหลังของแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางทางท่องเที่ยวที่จัดไว้ และในการวิจัยนี้ไม่ได้ทำการคำนวณระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง เนื่องจากความแตกต่างของอัตราเร็วของรถยนต์ สภาพถนน และการจราจร นอกจากนี้ยังไม่คำนวณระยะเวลาที่ใช้ในการเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งด้วย

การประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

ในโครงการวิจัยนี้ได้ทำการสร้างแบบประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเบื้องต้น โดยปรับปรุงจากแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวของกรมการท่องเที่ยว (2552) แหล่งท่องเที่ยวแต่ละประเภทมีเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินแตกต่างกัน หากใช้แบบประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวของกรมการท่องเที่ยวเพื่อประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวชุมชนจะมีหัวข้อที่ไม่สอดคล้องกับคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหัวข้อการบริหารจัดการ (ณรงค์ พลธีรักษ์, 2555)

ขั้นตอนการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนมีรายละเอียดดังนี้

1. การสร้างแบบประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

แบบประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่ทำการสร้างขึ้นนี้สามารถแบ่งตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวได้ 4 ประเภท ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ธรรมชาติ และเชิงนิเวศ แบบประเมินแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

1.1 ตอนที่ 1 ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ประกอบด้วย 9 ข้อย่อย โดยแต่ละข้อมีคะแนนตั้งแต่ 1-3 คะแนน รวมคะแนนในตอนที่ 1 เท่ากับ 27 คะแนน

1.2 ตอนที่ 2 ศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ประกอบด้วย 3 ข้อย่อย แต่ละข้อมีคะแนนตั้งแต่ 1-3 คะแนน รวมคะแนนในตอนที่ 2 เท่ากับ 9 คะแนน

ดังนั้นในแบบประเมินแต่ละประเภทมีคะแนนรวมทั้งสิ้น 36 คะแนน หากแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนเกินร้อยละ 50 หรือตั้งแต่ 18 คะแนนขึ้นไป หมายความว่าแหล่งเที่ยวนั้นมีความเป็นไปได้ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนต่อไป

2. การประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

จะดำเนินการไปพร้อมกับการเก็บข้อมูลค่าพิกัดและข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนภาคสนาม จากนั้นทำการคำนวณค่าคะแนนความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในแต่ละแหล่งที่ทำการสำรวจ

การสำรวจพฤติกรรม ทศนคติ และความต้องการของนักท่องเที่ยว

ในการสำรวจพฤติกรรม ทศนคติ และความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวชุมชน โดยใช้แบบสอบถาม มีขั้นตอนและวิธีดำเนินการดังนี้

1. การสร้างแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมี 4 ตอน ดังนี้

- 1.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 1.2 ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยว
- 1.3 ตอนที่ 3 ความรู้ พฤติกรรม และความต้องการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน
- 1.4 ตอนที่ 4 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัด จากข้อมูลสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2554 ได้แก่ จังหวัดชลบุรี เท่ากับ 10,823,369 คน จังหวัดระยอง เท่ากับ 4,583,551 คน จังหวัดจันทบุรี เท่ากับ 1,518,859 คน และจังหวัดตราด เท่ากับ 1,097,352 คน (กรมการท่องเที่ยว, 2555)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง สามารถคำนวณได้โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ดังสมการที่ 3-1

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2} \quad \text{สมการที่ 3-1}$$

เมื่อ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N คือ ขนาดของประชากร
 e คือ ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling Error) กำหนดให้มีค่าเท่ากับ ± 0.05 ภายใต้ความเชื่อมั่น 95%

หลังจากคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สมการที่ 3-1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดชลบุรี เท่ากับ 399.98 คน จังหวัดระยอง เท่ากับ 399.65 คน จังหวัดจันทบุรี เท่ากับ 399.89 คน และจังหวัดตราด เท่ากับ 399.85 คน ดังนั้นจึงใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัดเท่ากับ 400 คน

3. การสุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Convenience Sampling) โดยทำการเก็บแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่กำหนดไว้จนครบตามจำนวนที่กำหนด

3.1 สถานที่สำหรับเก็บตัวอย่าง คือ แหล่งท่องเที่ยวหลักในแต่ละจังหวัด

3.1.1 จังหวัดชลบุรี ได้แก่ พัทยา บางแสน และหาดนางรำ

3.1.2 จังหวัดระยอง ได้แก่ แหลมแม่พิมพ์ หาดแม่รำพึง และบ้านเพ

3.1.3 จังหวัดจันทบุรี ได้แก่ หาดเจ้าหลาว หาดคู้มิมาน อ่าวคู้กระเบน และวัดเขาสุกิม

3.1.4 จังหวัดตราด ได้แก่ เกาะช้าง และแหลมงอบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

หลังจากที่ทำการเก็บข้อมูลพฤติกรรม ทศนคติ และความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวชุมชนโดยใช้แบบสอบถามแล้ว จากนั้นทำการวิเคราะห์ทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย โดยใช้โปรแกรมการวิเคราะห์ทางสถิติ

การจัดทำ Web Map Services เพื่อเผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชน

การจัดทำ Web Map Services เพื่อเผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชนมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชน

ใน Web Map Services มีการเผยแพร่ข้อมูลภูมิสารสนเทศศาสตร์ที่สำคัญ 2 ประเภท ได้แก่ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และข้อมูลเส้นทางท่องเที่ยวชุมชน

1.1 ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ประกอบด้วย ชื่อ ที่ตั้ง ข้อมูลทั่วไป และรูปภาพ

1.2 ข้อมูลเส้นทางท่องเที่ยวชุมชน เป็นผลที่ได้จากการค้นหาข้อมูลเส้นทางท่องเที่ยวชุมชน โดยนักท่องเที่ยวสามารถระบุแหล่งท่องเที่ยวและสั่งให้ระบบค้นหาเส้นทางการเดินทาง ผลลัพธ์ที่ได้แสดงในรูปแบบของแผนที่และรายละเอียดการเดินทาง

2. การออกแบบระบบงานและจัดทำ Web Map Services

การวิเคราะห์และออกแบบระบบงาน รวมถึงการออกแบบและจัดทำเว็บไซต์ มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

2.1 การวิเคราะห์และออกแบบระบบ

การจัดทำ Web Map Services เพื่อเผยแพร่ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชน โดยใช้ Google Maps API ในการแสดงผลแผนที่บนเว็บไซต์ และใช้ฐานข้อมูล MySQL ในการจัดเก็บข้อมูล โดยมีการออกแบบส่วนงาน ดังนี้

2.1.1 ความสามารถของระบบ

2.1.1.1 การแสดงผลข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชน (Display Data with Text and Picture) ตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยวในลักษณะของการปักหมุด (Marker) ลงบนแผนที่ ผู้ใช้งานสามารถเลือกดูข้อมูลได้จากการคลิกที่ตัว Marker ซึ่งจะมี Pop-up Info Window ขึ้นมาแสดงรายละเอียดของตำแหน่งนั้น ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป และรูปภาพ

2.1.1.2 การดาวน์โหลดข้อมูลและพิมพ์รายงาน (Download and Print Report) โดยผู้ใช้งานสามารถทำการดาวน์โหลดข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนแต่ละแห่งที่ทำการค้นหาในรูปแบบไฟล์ PDF ได้

2.1.1.3 การนับสถิติจำนวนผู้เข้าชมเว็บไซต์ (Web Counter)

2.1.2 การออกแบบการทำงานของระบบ

เป็นการออกแบบลักษณะการทำงานโดยรวมของระบบ ได้แก่ แผนภาพแสดงทิศทางการทำงานของระบบหรือ Context Diagram คือ แผนภาพกระแสข้อมูลระดับบนสุดที่แสดงภาพรวมการทำงานของระบบที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกระบบ

2.1.3 การออกแบบฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์

โดยการสร้าง ER Diagram (Entity Relationship Diagram) เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของกลุ่มข้อมูลทั้งหมดภายในระบบ และในแต่ละ Entity มีความสัมพันธ์

2.1.4 การออกแบบและจัดทำเว็บไซต์

การแสดงผลหลักของเว็บไซต์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ใช้งานทราบถึงพิกัดที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยว และสามารถดูข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง ดังนั้นจึงเลือกใช้ Google Maps API มาใช้สำหรับการแสดงผลแผนที่ ตั้งแต่การออกแบบโครงสร้างของเว็บเพจแต่ละหน้า (Layout) การออกแบบส่วน Graphic User Interface การลง Coding HTML และภาษา Script สำหรับสร้างการแสดงผลและการนำเว็บไซต์ขึ้นเผยแพร่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยมีขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

2.1.4.1 การออกแบบเว็บไซต์

การออกแบบเว็บไซต์ในส่วนติดต่อสำหรับผู้ใช้งาน (User Interface) แบ่งการแสดงผลออกเป็น 5 เมนูหลัก ดังนี้

- (1) เมนู “หน้าแรก”
- (2) เมนู “แหล่งท่องเที่ยวชุมชน”
- (3) เมนู “ค้นหาเส้นทาง”
- (4) เมนู “ข้อมูล 4 จังหวัด”
- (5) เมนู “เกี่ยวกับโครงการวิจัย”

2.2 การจัดทำเว็บไซต์

หลังจากทำการออกแบบโครงร่างหรือ Layout ของตัวเว็บไซต์แล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ การจัดทำเว็บไซต์ โดยจะจัดทำด้วยโปรแกรม Adobe Dreamweaver ซึ่งจะใช้ภาษา HTML ในการเขียนเว็บเพจรวมกับการใช้ CSS ในการจัดโครงร่างของแต่ละเพจ รวมทั้งใช้ JavaScript ในการแสดงผลแผนที่และในส่วนโต้ตอบอื่น ๆ

2.2.1 ส่วนการแสดงผลโดยรวม (GUI)

ในส่วนของการแสดงผลโดยรวมบนหน้าเว็บนั้น หลังจากทำการออกแบบหน้าเว็บเพจให้อยู่ในรูปแบบที่สวยงามแล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ ขั้นตอนการลง Coding (การตัดเพจ HTML) เพื่อสร้างหน้าเว็บเพจ ส่วนแสดงผล รวมไปถึงส่วนใช้งานต่าง ๆ โดยการใช้เทคโนโลยีของภาษา HTML, CSS, JavaScript, XML และ SVG ร่วมกับภาษา PHP ที่ใช้จัดการในส่วนของฐานข้อมูล MySQL

2.2.2 ส่วนการแสดงผลแผนที่ (Maps)

การแสดงผลแผนที่เลือกใช้บริการ Web Map Services ของ Google Maps ซึ่งใช้ JavaScript API V3 ในการแสดงแผนที่บนเว็บเพจ การใช้งานจะอยู่ในรูปแบบของภาษา JavaScript และทำการปักหมุดสถานที่โดยการสร้าง Marker ซึ่งจะอ้างอิงพิกัดจากค่าละติจูด (Latitude) และค่าลองจิจูด (Longitude) เพื่อแสดงผลตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยวในแผนที่ โดยผู้ใช้งานสามารถคลิกที่ตำแหน่ง Marker และจะมีการแสดงผลในลักษณะโต้ตอบเป็น Pop-up Info Window แสดงข้อมูลของสถานที่แห่งนั้น และสามารถคลิกเพื่อเชื่อมโยงไปยังเพจแสดงรายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยวนั้น

2.2.3 ระบบส่วนหลังเว็บไซต์ (Backend)

ระบบส่วนหลังเว็บไซต์นั้นเป็นการเก็บข้อมูลไว้ในฐานข้อมูล ซึ่งสามารถเพิ่ม ลบ หรือแก้ไขข้อมูลเหล่านั้นได้ โดยใช้ฐานข้อมูล MySQL ซึ่งจะใช้โปรแกรม PhpMyAdmin ร่วมกับภาษา PHP ในการติดต่อกับฐานข้อมูล ตัวระบบส่วนหลังเว็บไซต์นั้นจะทำการเก็บข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวไว้ในฐานข้อมูล เมื่อผู้ใช้ทำการค้นหาระบบก็จะทำการ Query ข้อมูลในฐานข้อมูลและส่งผลลัพธ์กลับมาให้ผู้ใช้งานผ่านหน้าเว็บเพจ

2.3 การเผยแพร่เว็บไซต์

2.3.1 เมื่อการสร้างเว็บเพจเสร็จแล้ว หลังจากนั้นจะต้องหา Server เพื่อนำเว็บขึ้นสู่ระบบอินเทอร์เน็ต โดยการเผยแพร่เว็บไซต์สู่ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจะต้องนำเว็บเพจไป

ฝากบริการที่ Web Hosting ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ให้บริการพื้นที่บน Server โดยจะมีขนาดพื้นที่สำหรับรองรับไฟล์ข้อมูลของเว็บเพจที่จัดทำขึ้นแตกต่างกันไป (โดย Web Hosting นั้นมีทั้งที่ให้บริการเช่าพื้นที่ฟรีและบริการที่มีการเสียค่าใช้จ่าย)

ในขั้นตอนนี้เลือกใช้โปรแกรม FileZilla (Open Source) ซึ่งเป็นโปรแกรมประเภท FTP Client ที่ใช้สำหรับการรับส่งไฟล์ระหว่างเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้ซึ่งเรียกว่า Client กับคอมพิวเตอร์แม่ข่ายซึ่งเรียกว่า Hosting ในการ Upload ไฟล์ข้อมูลเว็บเพจทั้งหมดจากเครื่องคอมพิวเตอร์ไปยังเครื่อง Web Server

2.3.2 เมื่อทำสมัคร Web Hosting แล้วจะได้ Username และ Password สำหรับการ Login เข้าใช้งาน FTP เพื่อที่จะสามารถทำการ Upload ข้อมูลจากฝั่ง Client เข้าฝั่ง Server และเว็บเพจของเราก็จะถูกเผยแพร่ไปยังเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้ใช้งานสามารถเข้าชมเว็บไซต์ได้จาก Domain Name ที่ทำการจดทะเบียน

บทที่ 4

ฐานข้อมูลและเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชน

ผลการศึกษาส่วนแรกของการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก: ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด คือ การจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ในเบื้องต้นได้ทำการรวบรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนจากเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชนของแต่ละจังหวัด เช่น เว็บไซต์แนะนำแหล่งท่องเที่ยว และเว็บไซต์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ตลอดจนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ประเภทประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ธรรมชาติ และเชิงนิเวศ ต่อมาจึงทำการเก็บข้อมูลค่าพิกัดและข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยใช้เครื่อง GPS รวมทั้งบันทึกภาพและข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ขั้นตอนต่อมาเป็นการจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนามโดยใช้เครื่อง GPS ให้อยู่ในรูปแบบข้อมูลแผนที่เชิงเลข จัดทำฐานข้อมูลเชิงคุณลักษณะ ได้แก่ ประเภท ชื่อ ข้อมูลทั่วไป และรูปภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ใน GIS

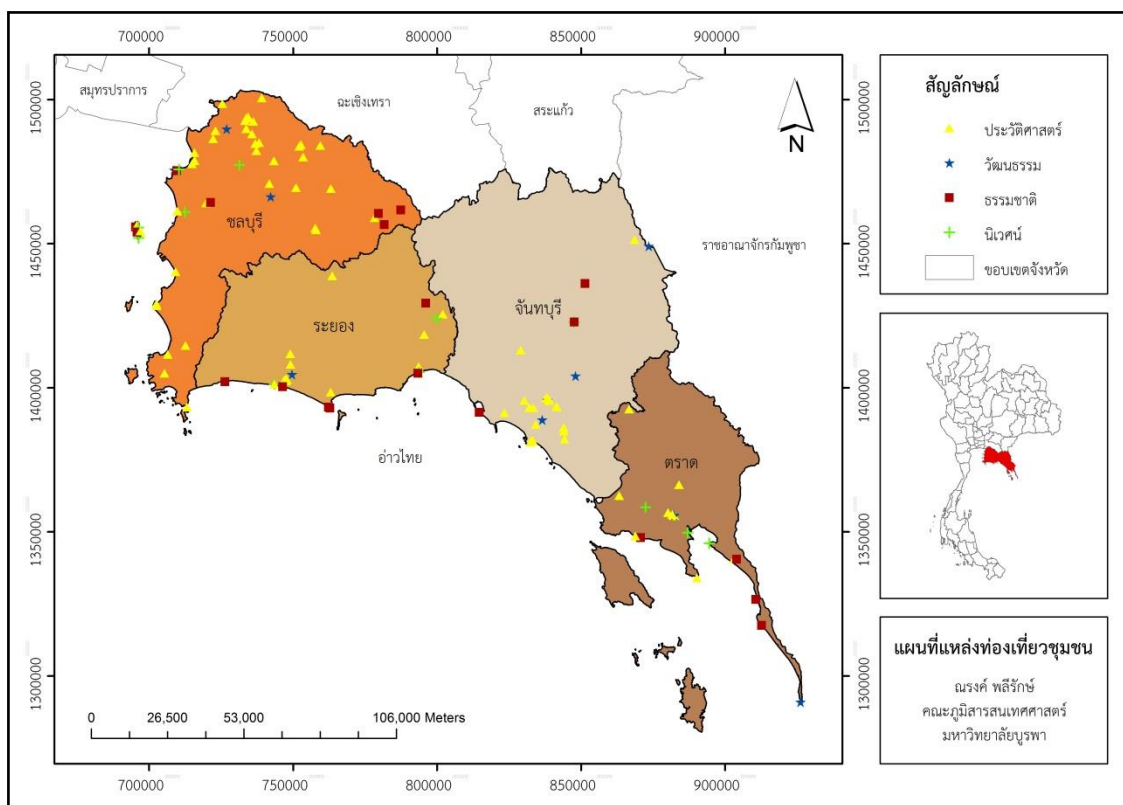
ถัดมาเป็นการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน โดยทำการปรับปรุงจากแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวของกรมการท่องเที่ยว (2552) และผลการศึกษาส่วนสุดท้ายเป็นการจัดเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนโดยการใช้เทคนิคการวิเคราะห์โครงข่ายใน GIS และจัดทำแผนที่แสดงเส้นทางการท่องเที่ยว ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

จากการรวบรวมข้อมูลและสำรวจแหล่งท่องเที่ยวชุมชนใน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด พบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนรวมทั้งสิ้น 132 แห่ง จังหวัดชลบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนมากที่สุดเท่ากับ 57 แห่ง รองลงมา คือ จังหวัดจันทบุรี 28 แห่ง จังหวัดระยอง 25 แห่ง และจังหวัดตราดมีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนน้อยที่สุด 22 แห่ง ดังตารางที่ 4-1

ตารางที่ 4-1 แหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

จังหวัด	จำนวนแหล่งท่องเที่ยวชุมชน
ชลบุรี	57
ระยอง	25
จันทบุรี	28
ตราด	22
รวม	132

ภาพที่ 4-1 แผนที่ประเภทแหล่งท่องเที่ยวชุมชนรายจังหวัด

แหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด รวมทั้งสิ้น 132 แห่ง สามารถจำแนกออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ธรรมชาติ และนิเวศในพื้นที่ 4 จังหวัดนี้มีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงประวัติศาสตร์มากที่สุดเท่ากับ 89 แห่ง รองลงมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางธรรมชาติ 20 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงนิเวศ 12 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงวัฒนธรรม 11 แห่ง ดังภาพที่ 4-1 โดยพบว่าแหล่งท่องเที่ยวชุมชนส่วนใหญ่ของจังหวัดชลบุรีกระจายตัวอยู่ทางตอนบนของจังหวัด โดยเฉพาะในอำเภอพนสนิคมและอำเภอบางพลี แหล่งท่องเที่ยวชุมชนของจังหวัดระยองมีการกระจายตัวอยู่ทางตอนล่างและทางตะวันออกของจังหวัด ส่วนจังหวัดจันทบุรี แหล่งท่องเที่ยวชุมชนส่วนใหญ่อยู่บริเวณตอนล่างของจังหวัดเช่นเดียวกัน โดยพบมากในอำเภอเมืองจันทบุรี ส่วนแหล่งท่องเที่ยวชุมชนของจังหวัดตราดมีการกระจายอยู่ทางตอนล่างของจังหวัดเช่นเดียวกัน พบมากในอำเภอเมืองตราด

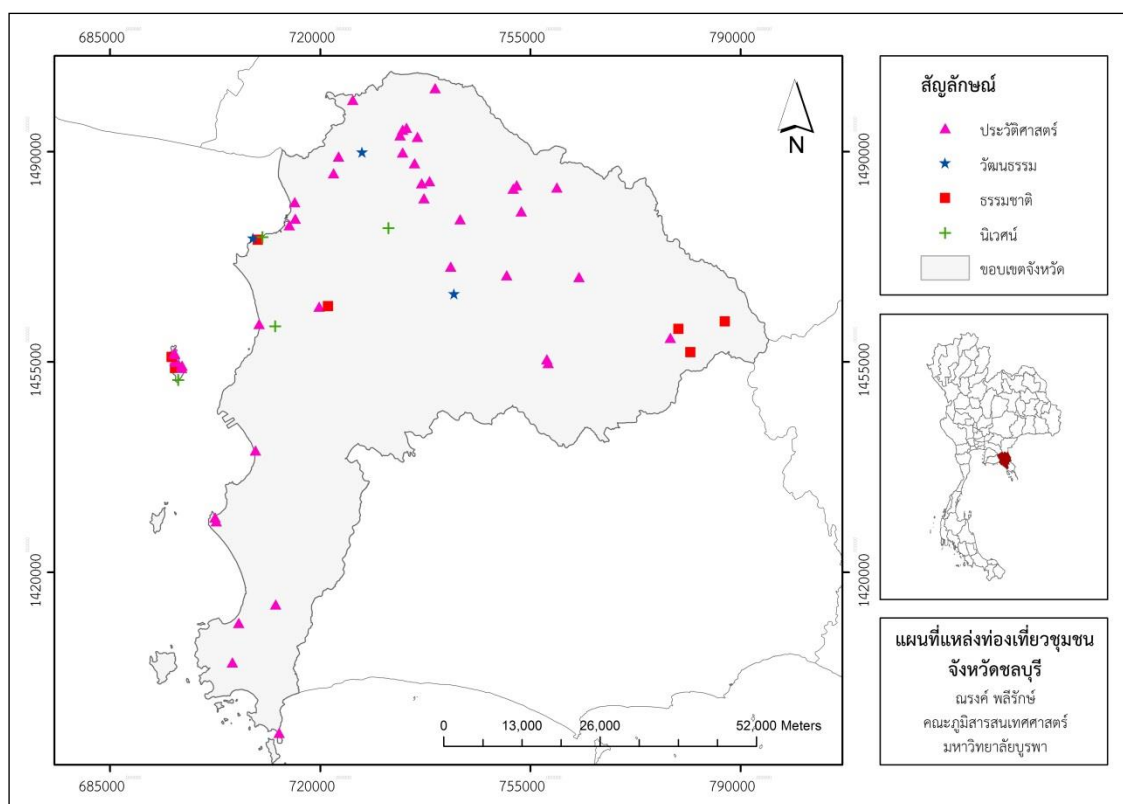
ในแต่ละจังหวัดมีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. จังหวัดชลบุรี

จากการรวบรวมและสำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรีพบว่า จังหวัดชลบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนมากที่สุดเท่ากับ 57 แห่ง จำแนกเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงประวัติศาสตร์มากที่สุด 42 แห่ง รองลงมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางธรรมชาติ นิเวศ และวัฒนธรรม 7, 5 และ 3 แห่งตามลำดับ จากตารางที่ 4-2

ตารางที่ 4-2 แหล่งท่องเที่ยวชุมชนจำแนกตามประเภทในแต่ละอำเภอของจังหวัดชลบุรี

อำเภอ	ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน				รวม
	ประวัติศาสตร์	วัฒนธรรม	ธรรมชาติ	นิเวศ	
เกาะสีชัง	6	-	2	2	10
หนองใหญ่	2	-	-	-	2
เกาะจันทร์	4	-	-	-	4
สัตหีบ	3	-	-	-	3
บางละมุง	4	-	-	-	4
บ้านบึง	1	1	-	1	3
พานทอง	2	1	-	-	3
บ่อทอง	3	-	3	-	6
พนัสนิคม	11	-	-	-	11
เมืองชลบุรี	4	1	1	1	7
ศรีราชา	2	-	1	1	4
รวม	42	3	7	5	57

ภาพที่ 4-2 แหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดชลบุรี

จากภาพที่ 4-2 แหล่งท่องเที่ยวชุมชนกระจายตัวอยู่ในอำเภอต่าง ๆ ได้แก่ อำเภอพนสนิมมีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนมากที่สุด 11 แห่ง โดยแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เช่น ถ้ำนางสีบสอง สระสี่เหลี่ยม และพระธาตุเมืองพระรถ (เนินพระธาตุ) เป็นต้น อำเภอที่มีจำนวนแหล่งท่องเที่ยวชุมชนรองลงมา ได้แก่ อำเภอเกาะสีชัง เท่ากับ 10 แห่ง โดยพบทั้งแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงประวัติศาสตร์ ธรรมชาติ และนิเวศ เช่น วัดถ้ำยายปริก หาดถ้ำพัง และประภาคารเกาะสีชัง เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่น่าสนใจอยู่ในอำเภออื่น ๆ เช่น ชุมชนอ่างศิลา และพิพิธภัณฑ์เรือนไทย อำเภอเมืองชลบุรี วัดอมพนมวนาราม และถ้ำเขาชะอางค์ทรงเครื่อง อำเภอปอทอง และแหล่งทำอิฐพานทอง อำเภอพานทอง

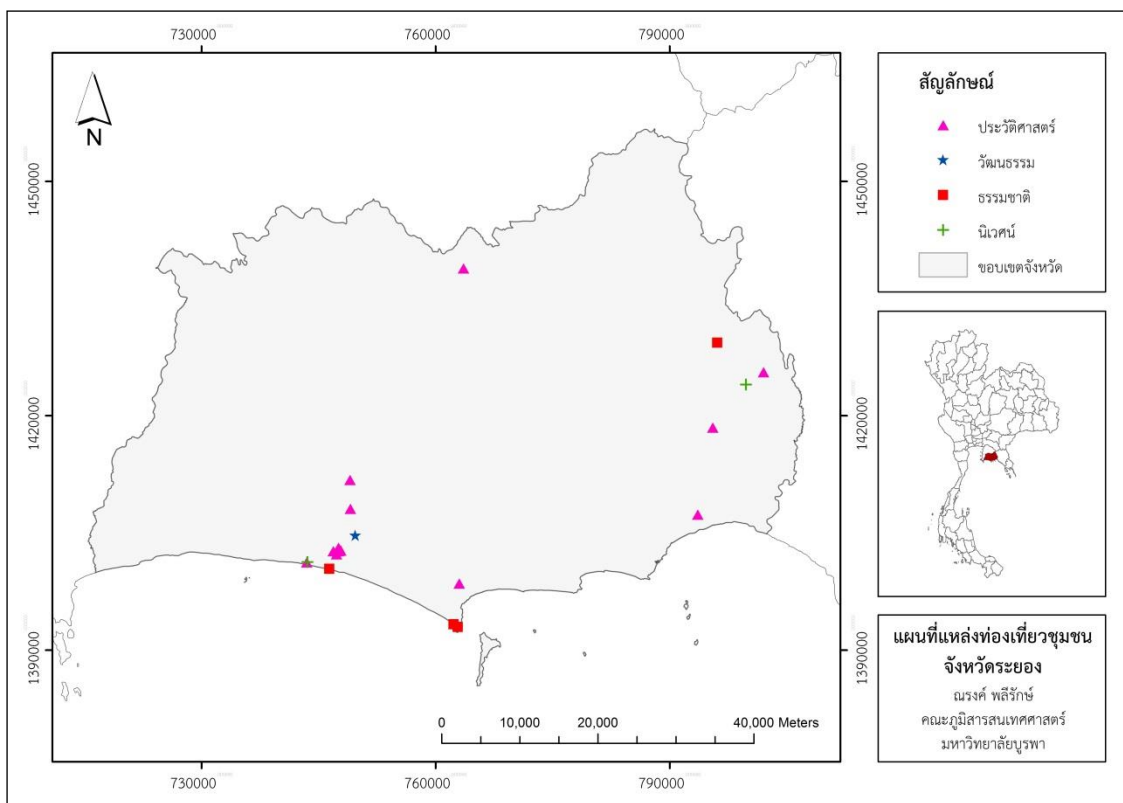
2. จังหวัดระยอง

จังหวัดระยองมีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนรวมทั้งสิ้น 25 แห่ง จำแนกเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงประวัติศาสตร์มากที่สุด 15 แห่ง รองลงมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางธรรมชาติ นิเวศ และวัฒนธรรม 6, 3 และ 1 แห่ง ตามลำดับ ดังตารางที่ 4-3

ตารางที่ 4-3 แหล่งท่องเที่ยวชุมชนจำแนกตามประเภทในแต่ละอำเภอของจังหวัดระยอง

อำเภอ	ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน				รวม
	ประวัติศาสตร์	วัฒนธรรม	ธรรมชาติ	นิเวศ	
วังจันทร์	1	-	-	-	1
เขาชะเมา	1	-	1	1	3
แกลง	3	-	1	1	5
เมืองระยอง	8	1	3	1	13
บ้านค่าย	2	-	-	-	2
บ้านฉาง	-	-	1	-	1
รวม	15	1	6	3	25

จากภาพที่ 4-3 เมื่อพิจารณาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนรายอำเภอพบว่า อำเภอเมืองระยองมีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนมากที่สุด 13 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เช่น ถนนยมจินดา ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และพระสมุทรเจดีย์กลางน้ำ เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบแหล่งท่องเที่ยวชุมชนประเภทอื่น ๆ ได้แก่ ธรรมชาติ นิเวศ และวัฒนธรรม ส่วนอำเภอที่มีจำนวนแหล่งท่องเที่ยวชุมชนรองลงมา ได้แก่ อำเภอแกลง เท่ากับ 5 แห่ง เช่น เรือรบหลวงประแส และวัดหนองหว้า ในอำเภออื่น ๆ มีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่น่าสนใจ เช่น อ่างเก็บน้ำเขาจุก อำเภอเขาชะเมา วัดบ้านเก่า และวัดบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย และหาดน้ำริน อำเภอบ้านฉาง

ภาพที่ 4-3 แหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดระยอง

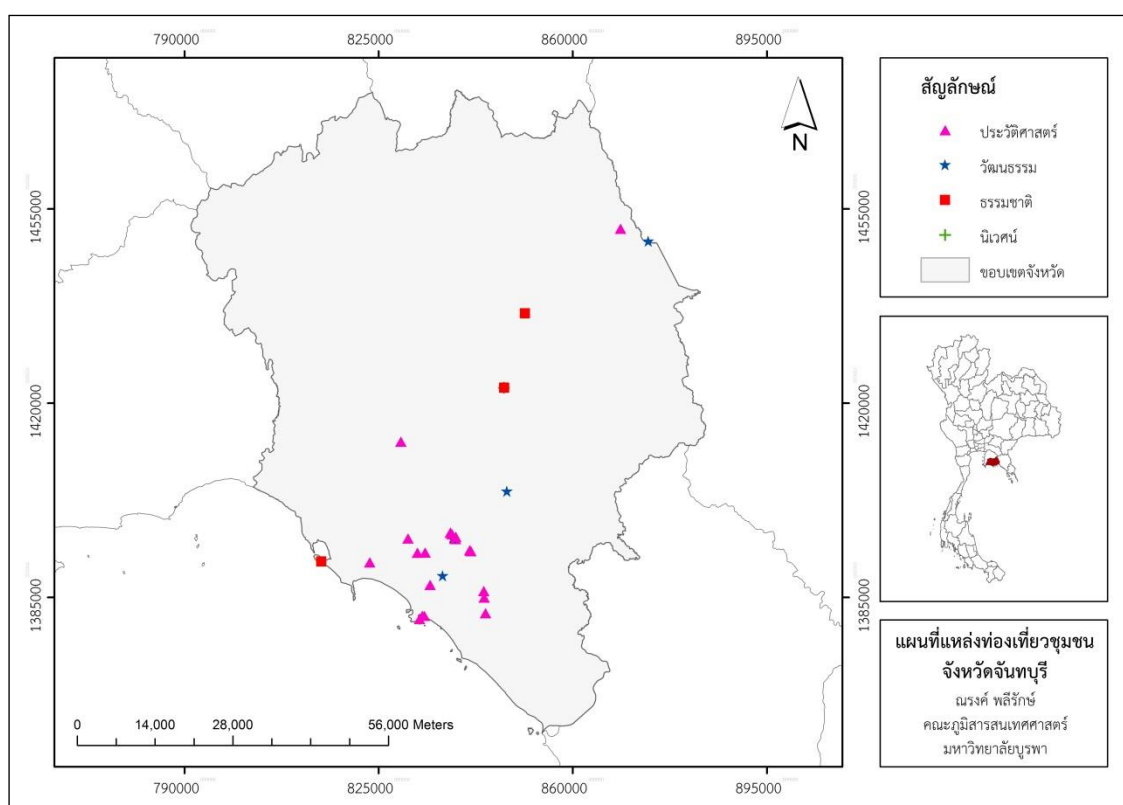
3. จังหวัดจันทบุรี

จังหวัดจันทบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนมากเป็นอันดับที่ 2 รองจากจังหวัดชลบุรี กล่าวคือ มีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนรวม 28 แห่ง จำแนกออกเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงประวัติศาสตร์มากที่สุด 20 แห่ง รองลงมา ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงวัฒนธรรม ธรรมชาติ และนิเวศ 4, 3 และ 1 แห่งตามลำดับ ดังตารางที่ 4-4

จากภาพที่ 4-4 ในแต่ละอำเภอของจังหวัดจันทบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวกระจายตัวทั่วไป ได้แก่ อำเภอเมืองระยองมีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนมากที่สุด 12 แห่ง โดยพบว่ามีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงประวัติศาสตร์มากที่สุด เช่น ถนนอัญมณี และอยู่ต่อเรือเสม็ดงาม ส่วนอำเภอที่มีจำนวนแหล่งท่องเที่ยวชุมชนรองลงมา ได้แก่ อำเภอแหลมสิงห์ โดยมีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่น่าสนใจ เช่น พุทธอุทยานวัดซากใหญ่ และวัดมิ่งกรบุปผาราม ในอำเภออื่น ๆ พบแหล่งท่องเที่ยวชุมชน เช่น เจดีย์เขาพลอยแหวน อำเภอท่าใหม่ และศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพการเกษตรการเลี้ยงผึ้ง อำเภอมะขาม

ตารางที่ 4-4 แหล่งท่องเที่ยวชุมชนจำแนกตามประเภทในแต่ละอำเภอของจังหวัดจันทบุรี

อำเภอ	ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน				รวม
	ประวัติศาสตร์	วัฒนธรรม	ธรรมชาติ	นิเวศ	
มะขาม	-	1	1	1	3
โป่งน้ำร้อน	-	1	1	-	2
สอยดาว	1	-	-	-	1
เมืองจันทบุรี	10	2	-	-	12
ท่าใหม่	3	-	1	-	4
แหลมสิงห์	5	-	-	-	5
ขลุง	1	-	-	-	1
รวม	20	4	3	1	28

ภาพที่ 4-4 แหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดจันทบุรี

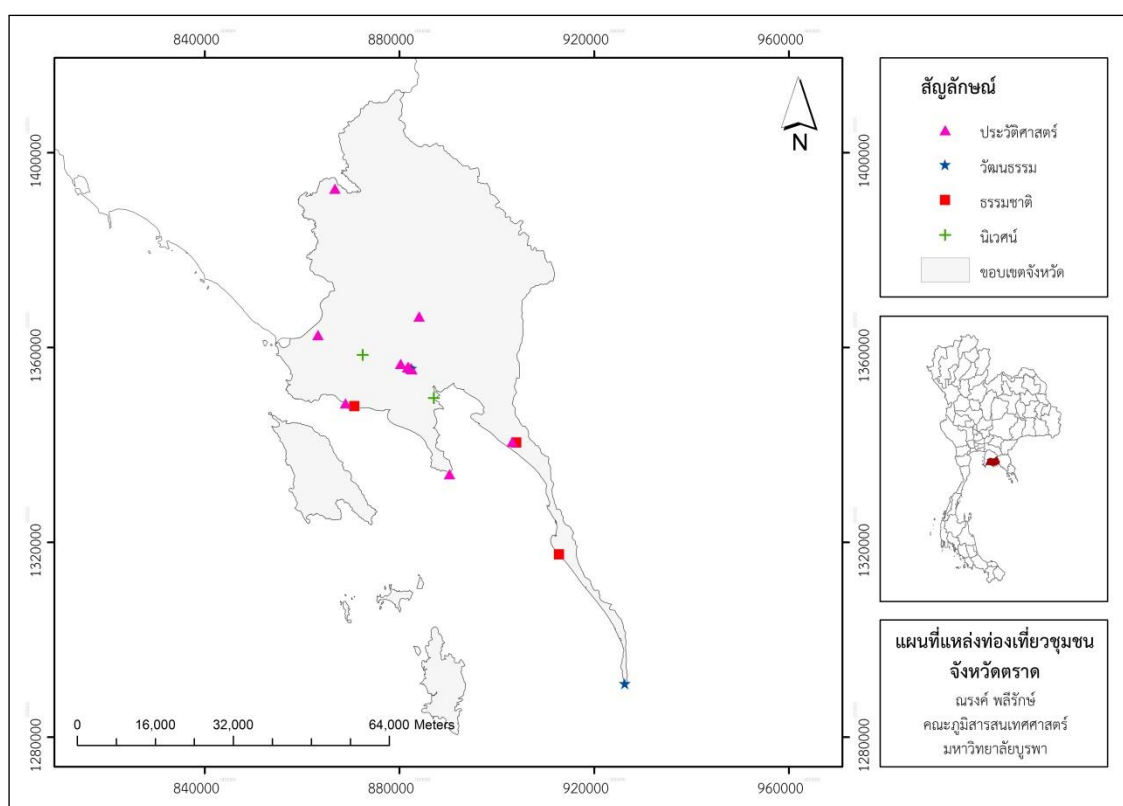
4. จังหวัดตราด

จังหวัดตราดมีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนน้อยที่สุดเท่ากับ 22 แห่ง จำแนกเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงประวัติศาสตร์มากที่สุด 12 แห่ง รองลงมา ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางธรรมชาติ 4 แห่ง ส่วนแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงวัฒนธรรมและนิเวศมีจำนวนเท่ากัน คือ 3 แห่ง ดังตารางที่ 4-5

ตารางที่ 4-5 แหล่งท่องเที่ยวชุมชนจำแนกตามประเภทในแต่ละอำเภอของจังหวัดตราด

อำเภอ	ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน				รวม
	ประวัติศาสตร์	วัฒนธรรม	ธรรมชาติ	นิเวศ	
เขาสมิง	2	-	-	-	2
เมืองตราด	9	2	2	3	16
แหลมงอบ	1	-	1	-	2
คลองใหญ่	-	1	1	-	2
รวม	12	3	4	3	22

จากภาพที่ 4-5 เมื่อพิจารณาแหล่งท่องเที่ยวรายอำเภอพบว่า อำเภอเมืองตราดมีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนมากที่สุด 16 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงประวัติศาสตร์ เช่น วัดไผ่ล้อม วัดโยธานิมิตร และจวนเรสิดังค์กัมปอต ส่วนอำเภอที่มีจำนวนแหล่งท่องเที่ยวชุมชนรองลงมา ได้แก่ อำเภอเขาสมิง พบแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงประวัติศาสตร์ 2 แห่ง ส่วนแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในอำเภออื่น ๆ ที่น่าสนใจ เช่น ตลาดชายแดนบ้านหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ โบราณสถานเขาโต๊ะโมะ อำเภอเขาสมิง และหาดทรายดำ อำเภอแหลมงอบ

ภาพที่ 4-5 แหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดตราด

จากการสำรวจและเก็บข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด พบว่า แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งมีความเป็นเอกลักษณ์และโดดเด่น รวมถึงมีประวัติศาสตร์ความเป็นมา ยาวนานและน่าสนใจ แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งเป็นที่รู้จักและมีนักท่องเที่ยวเดินทางไปเที่ยวชม เช่น อนุสรณ์เรือรบหลวงประแส ตั้งอยู่ที่ตำบลปากน้ำประแส อำเภอกองกลาง จังหวัดระยอง จากการสำรวจ ข้อมูลในพื้นที่ได้มีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวแล้ว และจากการสืบค้นข้อมูลทาง อินเทอร์เน็ตพบว่านักท่องเที่ยวที่ไปเที่ยวชมได้ทำการเขียนบทความและนำเสนอรูปภาพผ่านเว็บไซต์ อีกด้วย ส่วนพิพิธภัณฑ์หนังใหญ่ วัดบ้านดอน ตำบลเชิงเนิน อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ก็เป็นที่รู้จัก สำหรับนักท่องเที่ยวเช่นกัน พิพิธภัณฑ์มีรูปแบบการบริหารจัดการที่ดีและไม่มีค่าใช้จ่ายในการเข้าชม ในขณะที่ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจเป็นที่ยอมรับและมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวจำนวนมาก แต่ปัจจุบันขาดการบริหารจัดการส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวน้อยลง เช่น ชุมชน อ่างศิลา เป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นและน่าสนใจ รวมทั้งพื้นที่โดยรอบยังมีแหล่งท่องเที่ยว อื่นที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ เช่น พระตำหนักมหาราช-พระตำหนักราชินี และชายหาดอ่างศิลา จากการสอบถามชาวบ้านในพื้นที่พบว่า ช่วงก่อนหน้านี้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเที่ยวชมมากกว่าใน ปัจจุบันมาก แต่เนื่องจากขาดการส่งเสริมและบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องจึงทำให้นักท่องเที่ยวลดลง

นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแห่ง แต่ยังไม่เป็นที่รู้จักสำหรับนักท่องเที่ยวมาก นัก เช่น แหล่งทำอิฐ ตำบลบ้านเก่า อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี ซึ่งสามารถจัดการและพัฒนาให้เป็น แหล่งท่องเที่ยวได้ โดยอาจจัดเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาและดูวิธีการทำอิฐหรือลงมือทำอิฐ จากการสัมภาษณ์เจ้าของกิจการพบว่า ยังไม่มีหน่วยงานใดเข้ามาติดต่อหรือประสานงานเพื่อพัฒนาเป็น แหล่งท่องเที่ยว ส่วนบูรพาเครื่องปั้นดินเผา ตั้งอยู่ตำบลหนองอิรุณ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี เป็น อุตสาหกรรมในครัวเรือนสำหรับทำผลิตภัณฑ์จากเซรามิกและเครื่องปั้นดินเผา เช่น ถ้วย ชาม และ แจกัน จากการสัมภาษณ์เจ้าของกิจการมีแนวคิดที่จะพัฒนาเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเช่นกัน และอยู่ใน ระหว่างขั้นตอนการวางแผนและเตรียมการ

จากงานวิจัยนี้จะเห็นได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งมีเอกลักษณ์โดดเด่น และมีศักยภาพสูง พอที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ อย่างไรก็ตามในงานวิจัยนี้เป็นเพียงการเก็บและสำรวจข้อมูลใน เบื้องต้นเท่านั้น หากต้องการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวจะต้องทำการสำรวจและประเมินความ เป็นไปได้อย่างละเอียดอีกครั้ง รวมถึงต้องสอบถามและได้รับความเห็นชอบจากชาวบ้านซึ่งเป็นเจ้าของ พื้นที่เสียก่อน เนื่องจากชาวบ้านหรือชุมชนเป็นหัวใจหลักของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

การประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

การประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนเบื้องต้นในการคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้จริง การวิจัยนี้ได้สร้างแบบประเมินโดยทำการปรับปรุงจากแบบประเมิน มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวของกรมการท่องเที่ยว (2552) โดยแบบประเมินความเป็นไปได้ในการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ แบบประเมินแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิง ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ธรรมชาติ และนิเวศ แต่ละประเภทแบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ประกอบด้วย 9 ข้อย่อย โดยแต่ละข้อมี คะแนนสูงสุด 3 คะแนน รวมคะแนนในตอนที่ 1 เท่ากับ 27 คะแนน

ตอนที่ 2 ศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ประกอบด้วย 3 ช้อย่อย แต่ละช้อย่อยมีคะแนนสูงสุด 3 คะแนน รวมคะแนนในตอนที่ 2 เท่ากับ 9 คะแนน

ดังนั้นในแบบประเมินแต่ละประเภทมีคะแนนรวมทั้งสิ้น 36 คะแนน หากแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนเกินร้อยละ 50 หรือตั้งแต่ 18 คะแนนขึ้นไป หมายความว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเป็นไปได้ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนต่อไป

เมื่อจัดทำแบบประเมินเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงทำการประเมินแหล่งท่องเที่ยวชุมชนพร้อมกับการสำรวจข้อมูลภาคสนามในส่วนแรก ผลที่ได้จากการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในแต่ละจังหวัดมีรายละเอียดดังนี้

1. จังหวัดชลบุรี

จากการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดชลบุรีจำนวน 57 แห่งพบว่า แหล่งท่องเที่ยวชุมชนส่วนใหญ่มีคะแนนมากกว่า 18 คะแนน หมายความว่าแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเหล่านี้มีความเป็นไปได้ในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มีคะแนนอยู่ระหว่าง 20-25 คะแนน โดยน้ำตกชันตาเถร อำเภอศรีราชา มีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 32 คะแนน รองลงมา ได้แก่ ศูนย์กสิกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง อำเภอบ้านบึง และวัดญาณสังวรารามวรวิหาร อำเภอบางละมุง มีคะแนนเท่ากับ 31 และ 30 คะแนน ตามลำดับ ส่วนแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีคะแนนต่ำที่สุดเท่ากับ 13 คะแนน พบทั้งสิ้น 5 แห่ง ได้แก่ แหลมมุง อำเภอกะสือชัย วัดปรกฟ้ากิตติมงคล อำเภอกะจันทร์ วัดเทพประสาท อำเภอสัตหีบ วัดบ้านเก่า อำเภอบ้านนา และวัดดอมพนมวนาราม อำเภอบ่อทอง ค่าคะแนน 14 คะแนน ได้แก่ วัดหลวงพรหมवास อำเภอนันทบุรี ค่าคะแนน 15 คะแนน เช่น วัดพระพุทธรูปเขาบางนม อำเภอกะจันทร์ ค่าคะแนน 16 คะแนน ได้แก่ วัดเกาะจันทร์ อำเภอกะจันทร์ และค่าคะแนน 17 คะแนน เช่น วัดใต้ตันลาน อำเภอนันทบุรี แสดงว่าแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้มีโอกาสในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถรองรับได้น้อย หากต้องการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีการพัฒนาในหลายด้าน เช่น การปรับปรุงภูมิทัศน์ ความสวยงาม และสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน เป็นต้น ดังตารางที่ 4-6

ตารางที่ 4-6 ค่าคะแนนจากการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนของจังหวัดชลบุรี

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	อำเภอ	ประเภท	คะแนน
1	พระอุโบสถอักษฎาณคณมิตร	เกาะสือชัย	ประวัติศาสตร์	27
2	มณฑปปรอยพระพุทธรูป	เกาะสือชัย	ประวัติศาสตร์	24
3	วัดถ้ำยายปริก	เกาะสือชัย	ประวัติศาสตร์	20
4	พระเหลืออง ถ้ำจักรพงษ์	เกาะสือชัย	ประวัติศาสตร์	20
5	ช่องเขาขาด (ช่องอิศริยาภรณ์)	เกาะสือชัย	ธรรมชาติ	26
6	ศาลเจ้าพ่อเขาใหญ่ (วัดจุฬาทิศธรรมสภา รามวรวิหาร)	เกาะสือชัย	ประวัติศาสตร์	25
7	ประภาคารเกาะสือชัย	เกาะสือชัย	เชิงนิเวศ	23
8	แหลมมุง	เกาะสือชัย	เชิงนิเวศ	13

ตารางที่ 4-6 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	อำเภอ	ประเภท	คะแนน
9	หาดถ้ำพัง	เกาะสีชัง	ธรรมชาติ	24
10	พระจุฑาธุชราชฐาน (ท่าวัง)	เกาะสีชัง	ประวัติศาสตร์	27
11	ศาลเจ้าพ่อทองคำ	หนองใหญ่	ประวัติศาสตร์	22
12	วัดหนองใหญ่ศิรัธรรม	หนองใหญ่	ประวัติศาสตร์	22
13	วัดพระพุทธบาทเขานางนม	เกาะจันทร์	ประวัติศาสตร์	15
14	วัดเกาะจันทร์	เกาะจันทร์	ประวัติศาสตร์	16
15	หอพระพุทธเชียงแสนมิ่งมงคล	เกาะจันทร์	ประวัติศาสตร์	15
16	วัดปรกฟ้ากิตติมงคล	เกาะจันทร์	ประวัติศาสตร์	13
17	วัดสามัคคีบรรพต	สัตหีบ	ประวัติศาสตร์	20
18	วัดเทพประสาท	สัตหีบ	ประวัติศาสตร์	13
19	วิหารหลวงพ่อดำ (หลวงพ่อดำเขาเจดีย์)	สัตหีบ	ประวัติศาสตร์	23
20	วัดญาณสังวรารามวรวิหาร	บางละมุง	ประวัติศาสตร์	30
21	วัดพระใหญ่	บางละมุง	ประวัติศาสตร์	23
22	วัดเขาพระบาทพัทธยา	บางละมุง	ประวัติศาสตร์	21
23	วัดประชุมคงคา	บางละมุง	ประวัติศาสตร์	20
24	ศูนย์กสิกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง	บ้านบึง	เชิงนิเวศ	31
25	วัดเขาถ้ำ	บ้านบึง	ประวัติศาสตร์	18
26	บурพาเครื่องปั้นดินเผา	บ้านบึง	วัฒนธรรม	25
27	วัดบ้านเก่า	พานทอง	ประวัติศาสตร์	13
28	แหล่งทำอิฐพานทอง	พานทอง	วัฒนธรรม	19
29	วัดยุคธาธาราษฎร์สามัคคี	พานทอง	ประวัติศาสตร์	15
30	พระพุทธไสยาสน์ธรรมไพศาล	บ่อทอง	ประวัติศาสตร์	19
31	วัดอมพนมวนาราม	บ่อทอง	ประวัติศาสตร์	13
32	วัดวังศรีวนาราม	บ่อทอง	ประวัติศาสตร์	15
33	ถ้ำเขาชะอางค์ทรงเครื่อง	บ่อทอง	ธรรมชาติ	20
34	ถ้ำเขาชะอางค์ห้ายอด	บ่อทอง	ธรรมชาติ	21
35	ถ้ำเขาชะอางค์โอน	บ่อทอง	ธรรมชาติ	19
36	พระธาตุเมืองพระรถ (เนินพระธาตุ)	พนัสนิคม	ประวัติศาสตร์	23
37	วัดอุทกเขปสีมาราม	พนัสนิคม	ประวัติศาสตร์	18
38	วัดโบสถ์	พนัสนิคม	ประวัติศาสตร์	17
39	สระสี่เหลี่ยม	พนัสนิคม	ประวัติศาสตร์	18
40	วัดหลวงพรหมवास	พนัสนิคม	ประวัติศาสตร์	14
41	วัดไต้ต้นลาน	พนัสนิคม	ประวัติศาสตร์	17

ตารางที่ 4-6 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	อำเภอ	ประเภท	คะแนน
42	หอพระพนัสบดี	พนัสนิคม	ประวัติศาสตร์	19
43	วัดนามะตูม	พนัสนิคม	ประวัติศาสตร์	20
44	อนุสรณ์สถานชาติรี ศรีชล	พนัสนิคม	ประวัติศาสตร์	15
45	วัดชุมแสงศรีวนาราม	พนัสนิคม	ประวัติศาสตร์	20
46	ถ้ำนางสิบสอง	พนัสนิคม	ประวัติศาสตร์	17
47	พิพิธภัณฑสถานเรือไทย	เมือง	ประวัติศาสตร์	25
48	ชุมชนอ่างศิลา	เมือง	วัฒนธรรม	26
49	จุดชมป่าโกงกางและค้างคาวแม่ไก่	เมือง	ธรรมชาติ	14
50	ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและอนุรักษ์ป่าชายเลนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	เมือง	เชิงนิเวศ	26
51	หอพระพุทธสิหิงค์	เมือง	ประวัติศาสตร์	22
52	วัดเทพพุทธาราม	เมือง	ประวัติศาสตร์	28
53	วัดเขาบางทราย	เมือง	ประวัติศาสตร์	21
54	อ่างเก็บน้ำบางพระ	ศรีราชา	เชิงนิเวศ	24
55	วัดเขาไม้แดง	ศรีราชา	ประวัติศาสตร์	17
56	วัดบางพระวรวิหาร	ศรีราชา	ประวัติศาสตร์	16
57	น้ำตกชันตาเถร	ศรีราชา	ธรรมชาติ	32

จากการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดชลบุรีแสดงให้เห็นว่า แหล่งท่องเที่ยวชุมชนส่วนใหญ่ในจังหวัดชลบุรีมีศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ จากค่าคะแนนที่ได้จากการประเมินแหล่งท่องเที่ยวชุมชนส่วนใหญ่มีคะแนนเกินร้อยละ 50 โดยมีแหล่งท่องเที่ยวชุมชน 17 แห่งที่มีคะแนนต่ำกว่า 18 คะแนน เช่น วัดวังศรีวนาราม และวัดอมพนวนาราม (อำเภอบ่อทอง) และวัดบ้านเก่า (อำเภอพานทอง) เป็นต้น วัดเหล่านี้เป็นวัดประจำชุมชนซึ่งยังขาดการจัดการและปรับปรุงเพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว หรือจุดชมป่าโกงกางและค้างคาวแม่ไก่ (อำเภอเมืองชลบุรี) ถือเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสำคัญเชิงนิเวศแห่งหนึ่ง เนื่องจากเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของค้างคาวแม่ไก่ โดยสถานที่แห่งนี้ตั้งอยู่บริเวณป่าชายเลนใกล้กับชุมชนอ่างศิลาซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวรู้จักกันดี หากมีการพัฒนาให้เป็นเส้นทางศึกษาวิถีชีวิตของค้างคาวแม่ไก่ รวมถึงเส้นทางศึกษาธรรมชาติและสิ่งมีชีวิตในป่าชายเลนก็มีความเป็นไปได้เช่นกัน ถึงแม้ว่าคะแนนที่ได้จากการประเมินน้อยกว่า 18 คะแนนก็ตาม ดังนั้นจำเป็นต้องมีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น ถนน ป้ายบอกทาง และอื่น ๆ อย่างไรก็ตามการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนแห่งนี้จะต้องไม่รบกวนวิถีชีวิตของค้างคาวแม่ไก่และธรรมชาติในบริเวณนี้

2. จังหวัดระยอง

แหล่งท่องเที่ยวชุมชนของจังหวัดระยองรวมทั้งสิ้น 25 แห่ง มี 23 แห่งที่มีค่าคะแนนจากการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนมากกว่า 18 คะแนน ในขณะที่มีแหล่งท่องเที่ยวชุมชน 2 แห่งที่มีคะแนนต่ำกว่า 18 คะแนน โดยแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีค่าคะแนนต่ำสุด 13 คะแนน ได้แก่ วัดเหมืองแร่ อำเภอเขาชะเมา และ 15 คะแนน ได้แก่ วัดหนองหว้า อำเภอแกลง นั่นหมายความว่าแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 2 แห่งนี้ไม่มีศักยภาพมากพอที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ หรือหากจะทำการพัฒนาต้องมีการปรับปรุงและสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มมากขึ้นกว่าแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าคะแนนสูงสุดเท่ากับ 29 คะแนน พบทั้งสิ้น 2 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์บ้านเรือนไทยและสวนโสภณ และพิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดบ้านดอน อำเภอเมืองระยอง แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 2 แห่งนี้มีความเป็นไปได้สูงมากในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ ซึ่งในปัจจุบันทั้ง 2 แห่ง ก็ได้มีการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่แล้ว จะเห็นได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมชมอยู่เป็นประจำและเริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้นเรื่อย ๆ มีการเผยแพร่ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวผ่านเว็บไซต์ และวารสาร ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวชุมชนของจังหวัดระยองจำนวน 13 แห่งมีคะแนนอยู่ระหว่าง 25-28 คะแนน เช่น เส้นทางศึกษาธรรมชาติเขาชะเมา อำเภอเขาชะเมา วัดป่าประดู่ อำเภอเมืองระยอง วัดบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย และป่าชายเลนประแส อำเภอแกลง แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้มีความเป็นไปได้ในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวสูงเช่นกัน ดังตารางที่ 4-7

ตารางที่ 4-7 ค่าคะแนนจากการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนของจังหวัดระยอง

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	อำเภอ	ประเภท	คะแนน
1	สำนักสงฆ์น้ำตกรธรรมรส	วังจันทร์	ประวัติศาสตร์	24
2	เส้นทางศึกษาธรรมชาติเขาชะเมา	เขาชะเมา	ธรรมชาติ	25
3	วัดเหมืองแร่	เขาชะเมา	ประวัติศาสตร์	13
4	อ่างเก็บน้ำเขาจุก	เขาชะเมา	เชิงนิเวศ	20
5	วัดหนองหว้า	แกลง	ประวัติศาสตร์	15
6	ศาลกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์	แกลง	ประวัติศาสตร์	27
7	เรือรบหลวงประแส	แกลง	ประวัติศาสตร์	27
8	ป่าชายเลนประแส	แกลง	เชิงนิเวศ	23
9	แหลมสน	แกลง	ธรรมชาติ	23
10	เขาแหลมหญ้า	เมือง	ธรรมชาติ	25
11	เขาแหลมหญ้า (ภายในอุทยาน)	เมือง	ธรรมชาติ	25
12	พิพิธภัณฑ์บ้านเรือนไทยและสวนโสภณ	เมือง	ประวัติศาสตร์	29
13	พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดบ้านดอน	เมือง	วัฒนธรรม	29
14	วัดป่าประดู่	เมือง	ประวัติศาสตร์	28

ตารางที่ 4-7 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	อำเภอ	ประเภท	คะแนน
15	ถนนยมจินดา (เมืองเก่าระยอง)	เมือง	ประวัติศาสตร์	24
16	วัดลุ่ม (มหาชัยชุมพล)	เมือง	ประวัติศาสตร์	27
17	ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช	เมือง	ประวัติศาสตร์	25
18	วัดโขด	เมือง	ประวัติศาสตร์	23
19	พระพุทธรูปอังคีรส	เมือง	ประวัติศาสตร์	28
20	ศูนย์การเรียนรู้ป่าชายเลนพระเจดีย์กลางน้ำ	เมือง	เชิงนิเวศ	25
21	พระสมุทรเจดีย์กลางน้ำ	เมือง	ประวัติศาสตร์	25
22	หาดแหลมเจริญ	เมือง	ธรรมชาติ	20
23	วัดบ้านค่าย	บ้านค่าย	ประวัติศาสตร์	27
24	วัดบ้านเก่า	บ้านค่าย	ประวัติศาสตร์	25
25	หาดน้ำริน	บ้านฉาง	ธรรมชาติ	21

จากการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนของจังหวัดระยอง แหล่งท่องเที่ยวชุมชนเกือบทั้งหมดมีศักยภาพมากพอที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ เนื่องจากมีสถานที่หลายแห่งได้มีการจัดการและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวแล้ว เช่น พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดบ้านดอน (อำเภอเมืองระยอง) เส้นทางศึกษาธรรมชาติเขาชะเมา (อำเภอเขาชะเมา) และเรือรบหลวงประแส (อำเภอแกลง) จึงทำให้แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ เพื่อที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น สิ่งอำนวยความสะดวก และการปรับปรุงภูมิทัศน์ ในขณะที่มีแหล่งท่องเที่ยว 2 แห่งที่มีค่าคะแนนต่ำกว่า 18 คะแนน ได้แก่ วัดเหมืองแร่ (อำเภอเขาชะเมา) และวัดหนองหว้า (อำเภอแกลง) เนื่องจากสถานที่ทั้ง 2 แห่งยังขาดความน่าสนใจทางประวัติศาสตร์ รวมถึงความสวยงามของสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ จึงทำให้ทั้ง 2 แห่งมีค่าคะแนนเพียง 13 และ 15 ตามลำดับ หากต้องการพัฒนาสถานที่ 2 แห่งนี้จะต้องจัดการและปรับปรุงสภาพพื้นที่โดยรอบ สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ป้ายแสดงรายละเอียดสถานที่ และกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

3. จังหวัดจันทบุรี

แหล่งท่องเที่ยวชุมชนของจังหวัดจันทบุรีมีทั้งสิ้น 28 แห่ง จากการสำรวจและประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนพบว่า แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีค่าคะแนนตั้งแต่ 18 คะแนนขึ้นไป โดยมีเพียงแห่งเดียวเท่านั้นที่มีคะแนนน้อยกว่า 18 คะแนน นั่นคือ ป้อมไพร่พิณาศ อำเภอแหลมสิงห์ เท่ากับ 15 คะแนน แหล่งท่องเที่ยวที่มีคะแนนระหว่าง 25-30 คะแนน มีทั้งสิ้น 10 แห่ง เช่น วัดตะปอนน้อย อำเภอขลุง ตลาดชายแดนบ้านแหลม อำเภอขลุง วัดเขาสุกิม อำเภอท่าใหม่ และวัดไผ่ล้อม อำเภอเมืองจันทบุรี ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีคะแนนสูงที่สุด ได้แก่ วัดเขาแก้ว อำเภอสอยดาว มีค่าเท่ากับ 30 คะแนน ดังตารางที่ 4-8

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนที่ได้จากการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนของจังหวัดจันทบุรี จะเห็นได้ว่าแต่ละสถานที่ที่มีศักยภาพมากพอที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่

สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เช่นกัน เนื่องจากแต่ละแห่งมีการพัฒนาและรูปแบบการจัดการ ซึ่งในปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมชมและเริ่มเป็นที่รู้จักสำหรับนักท่องเที่ยวแล้ว เช่น เส้นทางศึกษาธรรมชาติคลองทุ่งพล (อำเภอมะขาม) ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านการทอเสื่อจันทบูรบ้านเสม็ดงาม (อำเภอเมืองจันทบุรี) และวัดเขาสุกิม (อำเภอท่าใหม่) ดังนั้นหากจะทำการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนส่วนใหญ่ของจังหวัดจันทบุรีนั้นควรดำเนินการด้านประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลของสถานที่ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ และวารสาร เพื่อให้เป็นที่รู้จักสำหรับนักท่องเที่ยวมากขึ้น ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีคะแนนน้อยกว่า 18 นั้นคือ ป้อมไพร่พินาศ (อำเภอแหลมสิงห์) เนื่องจากในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวทรุดโทรมและรกร้างมาก ควรมีการปรับปรุงภูมิทัศน์และความสะอาด รวมทั้งสร้างป้ายแสดงรายละเอียดและประวัติศาสตร์ความเป็นมาเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เมื่อมาเที่ยวชม

ตารางที่ 4-8 ค่าคะแนนจากการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนของจังหวัดจันทบุรี

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	อำเภอ	ประเภท	คะแนน
1	เส้นทางศึกษาธรรมชาติคลองทุ่งพล	มะขาม	เชิงนิเวศ	24
2	น้ำตกเขาบรรจบ	มะขาม	ธรรมชาติ	23
3	ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพการเกษตร การเลี้ยงผึ้ง	มะขาม	วัฒนธรรม	24
4	น้ำตกหินลาด	โป่งน้ำร้อน	ธรรมชาติ	22
5	ตลาดชายแดนบ้านแหลม	โป่งน้ำร้อน	วัฒนธรรม	26
6	วัดเขาแก้ว	สอยดาว	ประวัติศาสตร์	30
7	ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช	เมือง	ประวัติศาสตร์	23
8	ศาลหลักเมืองจันทบุรี	เมือง	ประวัติศาสตร์	28
9	ถนนอัญมณี	เมือง	วัฒนธรรม	20
10	วัดโบสถ์เมือง	เมือง	ประวัติศาสตร์	20
11	วัดไผ่ล้อม	เมือง	ประวัติศาสตร์	26
12	โบสถ์คาทอลิก	เมือง	ประวัติศาสตร์	23
13	วัดทองทั่ว	เมือง	ประวัติศาสตร์	25
14	โบราณสถานเมืองเพนียด	เมือง	ประวัติศาสตร์	18
15	ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านการทอเสื่อ จันทบูร หมู่บ้านเสม็ดงาม	เมือง	วัฒนธรรม	25
16	อุต้อเรือพระเจ้าตากหรืออุต้อเรือ เสม็ดงาม	เมือง	ประวัติศาสตร์	21
17	ค่ายเนินวง	เมือง	ประวัติศาสตร์	27
18	วัดพลับ	เมือง	ประวัติศาสตร์	26

ตารางที่ 4-8 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	อำเภอ	ประเภท	คะแนน
19	วัดเขาสุกิม	ท่าใหม่	ประวัติศาสตร์	26
20	เจดีย์เขาพลอยแหวน	ท่าใหม่	ประวัติศาสตร์	21
21	แหลมเสด็จ	ท่าใหม่	ธรรมชาติ	21
22	วัดตะกาดเจ้า	ท่าใหม่	ประวัติศาสตร์	19
23	บ่อมไพร่พินาศ	แหลมสิงห์	ประวัติศาสตร์	15
24	ตึกแดง	แหลมสิงห์	ประวัติศาสตร์	18
25	คุกขี้ไก่	แหลมสิงห์	ประวัติศาสตร์	19
26	พุทธอุทยานวัดซากใหญ่	แหลมสิงห์	ประวัติศาสตร์	23
27	วัดมังกรบุปผาราม	แหลมสิงห์	ประวัติศาสตร์	22
28	วัดตะปอนน้อย	ขลุง	ประวัติศาสตร์	26

4. จังหวัดตราด

จากการสำรวจและประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนพบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวชุมชน 5 แห่งที่มีคะแนนน้อยกว่า 18 คะแนน ได้แก่ วัดสะพานหิน น้ำตกสะพานหิน วัดโยธานิมิตร และศาลกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ อำเภอเมืองตราด และวัดท่าโสม อำเภอเขาสมิง โดยน้ำตกสะพานหินมีคะแนนน้อยที่สุดเท่ากับ 16 คะแนน ส่วนที่เหลือมีคะแนนเท่ากับ 17 คะแนน ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ มีค่าคะแนนมากกว่า 18 คะแนน โดยแหล่งท่องเที่ยวชุมชนส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 21-25 คะแนน เช่น หาดราชการุญย์ อำเภอเมืองตราด และตลาดชายแดนบ้านหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ ส่วนแหล่งท่องเที่ยวชุมชนอื่น ๆ ที่มีค่าคะแนนระหว่าง 26-29 คะแนน เช่น ชุมชนคลองบางพระ และจวนเรสิดังต์กัมปอต อำเภอเมืองตราด และหาดทรายดำ อำเภอแหลมงอบ แหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีคะแนนสูงที่สุด ได้แก่ วัดบุปผาราม อำเภอเมืองตราด เท่ากับ 29 คะแนน ดังตารางที่ 4-9

จังหวัดตราดมีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทั้งสิ้น 22 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวชุมชนส่วนใหญ่มีศักยภาพสูงและมีความเป็นไปได้ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ และแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งเป็นที่รู้จักสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไป จะเห็นได้ว่าช่วงคะแนนของแหล่งท่องเที่ยวที่ได้จากการประเมินตั้งแต่ 21 คะแนนขึ้นไปมีทั้งสิ้น 17 แห่ง แสดงว่าหากจะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวมีความเป็นไปได้สูงและสามารถดำเนินการได้ เนื่องจากมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น ความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว ประวัติศาสตร์ ความสวยงาม รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวชุมชน 5 แห่งที่มีค่าคะแนนน้อยกว่า 18 แสดงว่าแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้มีศักยภาพหรือความเป็นไปได้น้อยในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยมีสาเหตุจากหลายปัจจัย เช่น ความน่าสนใจของสถานที่ ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และความสวยงามของสถานที่ เป็นต้น อย่างไรก็ตามหากจะพัฒนาสถานที่เหล่านี้ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว อาจต้องดำเนินการหลายด้านควบคู่กันไป เช่น การปรับปรุงภูมิทัศน์ ความสะอาด และความสวยงามของสถานที่ มีการจัดทำป้ายแสดงรายละเอียดของสถานที่ และประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

ตารางที่ 4-9 ค่าคะแนนจากการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนของจังหวัด
ตราด

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	อำเภอ	ประเภท	คะแนน
1	วัดบางปรือ	เมือง	ประวัติศาสตร์	19
2	หาดราชการุณย์	เมือง	ธรรมชาติ	22
3	วัดสะพานหิน	เมือง	ประวัติศาสตร์	17
4	น้ำตกสะพานหิน	เมือง	ธรรมชาติ	16
5	แหลมกลัด	เมือง	เชิงนิเวศ	23
6	อ่างเก็บน้ำเขาระกำ	เมือง	เชิงนิเวศ	21
7	ชุมชนคลองบางพระ	เมือง	วัฒนธรรม	27
8	จวนเรลิตั้งค์กัมปอต	เมือง	ประวัติศาสตร์	26
9	วัดไผ่ล้อม	เมือง	ประวัติศาสตร์	26
10	ตราดพาร์ค	เมือง	วัฒนธรรม	27
11	ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองตราด	เมือง	ประวัติศาสตร์	22
12	ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช	เมือง	ประวัติศาสตร์	21
13	วัดโยธานิมิตร	เมือง	ประวัติศาสตร์	17
14	วัดบุพผาราม	เมือง	ประวัติศาสตร์	29
15	ศาลกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์	เมือง	ประวัติศาสตร์	17
16	ป่าชายเลนบ้านระแนะ	เมือง	เชิงนิเวศ	20
17	หาดทรายดำ	แหลมงอบ	ธรรมชาติ	26
18	พิพิธภัณฑสถานวิทยุทวนาวิเกาะช้าง	แหลมงอบ	ประวัติศาสตร์	27
19	วัดท่าโสม	เขาสมิง	ประวัติศาสตร์	17
20	โบราณสถานเขาโต๊ะโมะ	เขาสมิง	ประวัติศาสตร์	19
21	ตลาดชายแดนบ้านหาดเล็ก	คลองใหญ่	วัฒนธรรม	21
22	หาดบานชื่น	คลองใหญ่	ธรรมชาติ	23

เส้นทางการท่องเที่ยวชุมชน

การจัดเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด พิจารณาจากประเภทและความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว โดยสามารถจัดเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ธรรมชาติ และนิเวศ รวมถึงแบบผสมผสานแหล่งท่องเที่ยวหลาย ๆ ประเภท และรูปแบบของการท่องเที่ยวแบ่งเป็นแบบ 1 วัน แบบ 2 วัน 1 คืน และแบบ 3 วัน 2 คืน ในการวิจัยนี้ได้จัดทำเส้นทางการท่องเที่ยวทั้งสิ้น 8 เส้นทาง มีรายละเอียดดังนี้

1. เส้นทางที่ 1 ทำบุญไหว้พระ-ชมวัฒนธรรม

1.1 รูปแบบ

เส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนแบบผสมผสาน 1 วัน

1.2 สถานที่และที่ตั้ง

ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวชุมชน 4 แห่ง ได้แก่ วัดเขาบางทราย วัดเทพพุทธาราม หอพระพุทธรูปหิน และชุมชนอ่างศิลา ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

1.3 รายละเอียด

เป็นเส้นทางท่องเที่ยวแบบ 1 วัน สถานที่ท่องเที่ยวทั้งหมดอยู่ในอำเภอเมืองชลบุรี เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีเวลาในการท่องเที่ยวน้อย เนื่องจากมีระยะทางในการเดินทางสั้น โดยช่วงเช้าเดินทางไปไหว้พระและนมัสการรอยพระพุทธรูปที่วัดเขาบางทราย ด้วยทำเลที่ตั้งของวัดเขาบางทรายที่อยู่บนเขาจึงสามารถชมทิวทัศน์และทะเลของเมืองชลบุรีได้อย่างสวยงาม จากนั้นเดินทางมาทำบุญไหว้พระที่วัดเทพพุทธาราม และหอพระพุทธรูปหิน ตามลำดับ ในช่วงบ่ายเดินทางมาชมวิถีชีวิตของชุมชนอ่างศิลาและสถานที่สำคัญโดยรอบ รับประทานอาหารทะเลที่บริเวณสะพานปลา รวมทั้งซื้อของฝาก เช่น ผลิตภัณฑ์อาหารทะเล และผลิตภัณฑ์ที่ทำจากหิน

เส้นทาง “ทำบุญไหว้พระ-ชมวัฒนธรรม” ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยว 4 แห่ง ได้แก่ วัดเขาบางทราย วัดเทพพุทธาราม หอพระพุทธรูปหิน และชุมชนอ่างศิลา ตั้งอยู่ในตัวเมืองชลบุรี เมื่อทำการวิเคราะห์เส้นทางใน GIS พบว่า เส้นทางนี้มีระยะทางรวม 13.36 กิโลเมตร ส่วนระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางขึ้นอยู่กับสภาพถนนและการจราจร รวมถึงเวลาที่ใช้ในการเที่ยวชมในแต่ละสถานที่ รายละเอียดของระยะทางจากแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ดังตารางที่ 4-10 และภาพที่ 4-6

2. เส้นทางที่ 2 ตามรอยนิทานตามหาพระรถเมรี

2.1 รูปแบบ

เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนเชิงประวัติศาสตร์ 1 วัน

2.2 สถานที่และที่ตั้ง

ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวชุมชน 3 แห่ง ได้แก่ สระสี่เหลี่ยม พระธาตุเมืองพระรถ และถ้ำนางสิบสอง ตั้งอยู่ในอำเภอนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

2.3 รายละเอียด

เป็นเส้นทางท่องเที่ยวแบบ 1 วัน ในนิทานพื้นบ้านพระรถเมรีมีสถานที่ที่เกี่ยวข้องตั้งอยู่ในอำเภอนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เริ่มต้นเดินทางไปยังสถานที่แรก คือ สระสี่เหลี่ยม ที่อยู่ตอนบนของอำเภอ เป็นสระน้ำโบราณสมัยทวารวดี เชื่อว่าเป็นสระให้น้ำไก่ของพระรถ จึงเรียกสระน้ำนี้ว่า สระพระรถ จากนั้นเดินทางต่อไปยังพระธาตุเมืองพระรถ (หรือเนินพระธาตุ) ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองพระรถ สันนิษฐานว่าเป็นที่ประดิษฐานพระบรมธาตุ และสถานที่สุดท้าย คือ ถ้ำนางสิบสอง ซึ่งชาวบ้านเชื่อว่าเป็นถ้ำที่อยู่ของแม่และป่าของพระรถนั่นเอง

เส้นทาง “ตามรอยนิทานตามหาพระรถเมรี” มีแหล่งท่องเที่ยวทั้งสิ้น 3 แห่ง ได้แก่ สระสี่เหลี่ยม พระธาตุเมืองพระรถ และถ้ำนางสิบสอง เมื่อทำการวิเคราะห์เส้นทางท่องเที่ยวใน GIS พบว่ามีระยะทางรวม 23.61 กิโลเมตร ส่วนระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางขึ้นอยู่กับสภาพถนนและการจราจร รวมถึงเวลาที่ใช้ในการเที่ยวชมในแต่ละสถานที่ รายละเอียดของระยะทางจากแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ดังตารางที่ 4-10 และภาพที่ 4-7

3. เส้นทางที่ 3 เทียวเมืองระยอง นอนเมืองจันท

3.1 รูปแบบ

เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนแบบผสมผสาน 2 วัน 1 คืน

3.2 สถานที่และที่ตั้ง

ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวชุมชน 7 แห่ง ประกอบด้วย จังหวัดระยอง ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านดอน ถนนยมจินดา พิพิธภัณฑสถานเรือนไทย จังหวัดจันทบุรี ได้แก่ ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน ศาลหลักเมือง ถนนอัญมณี และศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านการทอเสื่อจันทบูรบ้านเสม็ดงาม

3.3 รายละเอียด

เส้นทางท่องเที่ยวนี้เป็นแบบ 2 วัน 1 คืน โดยมีสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดระยอง และจันทบุรีอยู่ แหล่งท่องเที่ยวแรก คือ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านดอน ที่เก็บรักษาหนังใหญ่อายุราว 200 ปี นักท่องเที่ยวสามารถชมการแสดงหนังใหญ่ได้โดยการแจ้งล่วงหน้า ต่อมาเดินทางไปชมเมืองเก่าระยองบริเวณถนนยมจินดา ซึ่งเป็นถนนสายแรกและเป็นแหล่งการค้าที่สำคัญในอดีตของเมืองระยอง ในช่วงบ่ายเดินทางไปชมเครื่องปั้นดินเผาและโบราณวัตถุสมัยบ้านเชียงที่พิพิธภัณฑสถานเรือนไทยในตัวเมืองระยอง ช่วงเย็นเดินทางเข้าพักในตัวเมืองจันทบุรี นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมอาคารบ้านเรือนแบบเก่าและวิถีชีวิตของชาวเมืองจันทได้ ในวันรุ่งขึ้นเดินทางไปสักการะศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินและศาลหลักเมือง จากนั้นเดินทางไปชมถนนอัญมณี เป็นย่านการค้าพลอยและอัญมณีต่าง ๆ และแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม คือ ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านการทอเสื่อจันทบูรบ้านเสม็ดงาม นักท่องเที่ยวสามารถชมและศึกษาวิธีการทอเสื่อจันทบูร และเลือกซื้อของฝากผลิตภัณฑ์แปรรูปจากต้นกกหลากหลายประเภท

เส้นทาง “เทียวเมืองระยอง นอนเมืองจันท” เป็นเส้นทางที่ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของจังหวัดระยองและจันทบุรี จำนวน 7 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านดอน เมืองเก่าบริเวณถนนยมจินดา พิพิธภัณฑสถานเรือนไทย จังหวัดระยอง ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน ศาลหลักเมือง ถนนอัญมณี และศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านการทอเสื่อจันทบูรบ้านเสม็ดงาม จังหวัดจันทบุรี เมื่อทำการวิเคราะห์เส้นทางใน GIS พบว่าเส้นทางนี้มีระยะทางรวม 121.81 กิโลเมตร ส่วนระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางขึ้นอยู่กับสภาพถนนและการจราจร รวมถึงเวลาที่ใช้ในการเที่ยวชมในแต่ละสถานที่ รายละเอียดของระยะทางจากแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ดังตารางที่ 4-10 และภาพที่ 4-8

4. เส้นทางที่ 4 ย้อนรอยเส้นทางทัพ สัมผัสวัฒนธรรมชายฝั่งทะเล

4.1 รูปแบบ

เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนแบบผสมผสาน 3 วัน 2 คืน

4.2 สถานที่และที่ตั้ง

ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวชุมชน 12 แห่ง ดังนี้ จังหวัดระยอง ได้แก่ ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน เมืองเก่าบริเวณถนนยมจินดา พระสมุทรเจดีย์ อนุสรณ์เรือรบหลวงประแส และศาลกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ จังหวัดจันทบุรี ได้แก่ วัดพลับ ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ศาลหลักเมือง ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านการทอเสื่อจันทบูรบ้านเสม็ดงาม และอู่ต่อเรือเสม็ดงาม และจังหวัดตราด ได้แก่ ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และวัดโยธานิมิต

4.3 รายละเอียด

เส้นทางท่องเที่ยวนี้เป็นแบบ 3 วัน 2 คืน ครอบคลุม 3 จังหวัด ได้แก่ ระยอง จันทบุรี และตราด เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่สนใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และเส้นทางการเดินทัพของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช รวมถึงชมวิถีชีวิตของชุมชนชายฝั่งทะเล สถานที่แรกของเส้นทางนี้ คือ ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน ซึ่งอยู่ในบริเวณวัดลุ่มหรือวัดมหาชัยชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เป็นสถานที่ที่สมเด็จพระเจ้าตากสินตั้งทัพและรวบรวมไพร่พลก่อนเดินทัพ หลังจากนั้นเดินทางไปชมวิถีชีวิตชุมชนเก่าของเมืองระยองบริเวณถนนยมจินดา ต่อมามุ่งหน้าสู่พระสมุทรเจดีย์ซึ่งเป็นเจดีย์กลางน้ำถูกสร้างขึ้นให้คล้ายคลึงกับพระสมุทรเจดีย์ในจังหวัดสมุทรปราการ จากนั้นเดินทางเข้าที่พักบริเวณปากน้ำประแส นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมวิถีชีวิตชุมชนบริเวณปากน้ำประแสได้

วันที่สอง เดินทางไปอนุสรณ์เรือรบหลวงประแส ที่ปลดประจำการจากสงครามเกาหลี และสักการะศาลกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ที่ตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกัน ต่อมาเดินทางไปยังวัดพลับ สถานที่ที่กองทัพของพระเจ้าตากสินมหาราชได้แวะพักนี้ก่อนเข้าตีเมืองจันทบุรี พระองค์และแม่ทัพนายกองได้รับการประพรมน้ำพระพุทธมนต์และรับถวายพระยอดธงที่วัดแห่งนี้ และเดินทางไปสักการะศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชและศาลหลักเมือง ในช่วงบ่ายเดินทางไปที่เที่ยวชมและศึกษาวิธีการทอเสื่อที่ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านการทอเสื่อจันทบูรบ้านเสม็ดงาม จากนั้นเดินทางไปยังอู่ต่อเรือเสม็ดงาม เป็นสถานที่ซึ่งสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชใช้เป็นอู่ต่อเรือเมื่อครั้งเตรียมยกทัพไปกอบกู้เอกราช ต่อมาเดินทางไปยังจังหวัดตราดและพักค้างคืนที่ชุมชนท่องเที่ยวเชิงนิเวศคลองบางพระ เป็นชุมชนการค้าเก่าแก่ของจังหวัดตราด ในวันที่สาม เดินทางไปสักการะศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และวัดโยธานิมิต เป็นสถานที่ที่พระเจ้าตากสินมหาราชใช้รวบรวมไพร่พล และได้ใช้กำลังพลขนมูลดินมาไว้เพื่อสร้างวัดนี้ จากนั้นเดินทางกลับในช่วงบ่าย

เส้นทาง “ย้อนรอยเส้นทางทัพ สัมผัสวัฒนธรรมชายฝั่งทะเล” นี้มีระยะทางและใช้เวลาในการเดินทางมากกว่าเส้นทางอื่น ครอบคลุม 3 จังหวัด มีแหล่งท่องเที่ยวรวมทั้งสิ้น 12 แห่ง ดังนี้ แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดระยอง ประกอบด้วย ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน ถนนยมจินดา พระสมุทรเจดีย์ อนุสรณ์เรือรบหลวงประแส และศาลกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย วัดพลับ ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ศาลหลักเมือง ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านการทอเสื่อจันทบูรบ้านเสม็ดงาม และอู่ต่อเรือเสม็ดงาม และแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดตราด ประกอบด้วย ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และวัดโยธานิมิต เมื่อทำการวิเคราะห์เส้นทางใน GIS พบว่า มีระยะทางรวม 219.66 กิโลเมตร ส่วนระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางขึ้นอยู่กับสภาพถนนและการจราจร รวมถึงเวลาที่ใช้ในการเที่ยวชมในแต่ละสถานที่ รายละเอียดของระยะทางจากแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ดังตารางที่ 4-10 และภาพที่ 4-9

5. เส้นทางที่ 5 เรียนรู้วิถีชีวิต-วัฒนธรรม-ธรรมชาติ

5.1 รูปแบบ

เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนแบบผสมผสาน 2 วัน 1 คืน

5.2 สถานที่และที่ตั้ง

ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวชุมชน 5 แห่ง ดังนี้ จังหวัดชลบุรี ได้แก่ ชุมชนอ่างศิลา และอ่างเก็บน้ำบางพระ จังหวัดระยอง ได้แก่ ถนนยมจินดา ศูนย์เรียนรู้ป่าชายเลนและพระเจดีย์กลางน้ำ และพิพิธภัณฑสถานเรือนไทยและสวนโสภณ

5.3 รายละเอียด

เส้นทางท่องเที่ยววันเป็แบบ 2 วัน 1 คืน ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยว 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี และระยอง เส้นทางนี้เริ่มต้นที่ชุมชนอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี เที่ยวชมชุมชนชาวประมงพื้นบ้านเก่าแก่ของจังหวัดชลบุรี และสถานที่สำคัญที่อยู่รอบ ๆ ชุมชน เช่น พระตำหนักมหาราช-พระตำหนักราชินี และสะพานปลา นักท่องเที่ยวสามารถเลือกซื้ออาหารทะเลสด ๆ หรืออาหารทะเลแปรรูปได้ รับประทานอาหารกลางวันบริเวณชุมชนอ่างศิลา จากนั้นช่วงบ่ายเดินทางไปที่อ่างเก็บน้ำบางพระ อำเภอศรีราชา โดยนักท่องเที่ยวสามารถชื่นชมกับธรรมชาติที่สวยงามและทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้หลากหลาย เช่น ขี่จักรยานรอบอ่างเก็บน้ำ พายเรือ หรือลงเล่นน้ำได้ตามต้องการ จากนั้นช่วงเย็นเดินทางเข้าสู่อำเภอเมืองระยอง และเข้าพักในบริเวณชุมชนเก่าถนนยมจินดา โดยในช่วงเย็นนักท่องเที่ยวสามารถเดินเล่นและชมวิถีชีวิตของชุมชนเก่าแก่ที่ตั้งอยู่บริเวณถนนยมจินดา

เช้าวันรุ่งขึ้นเดินทางไปยังศูนย์เรียนรู้ป่าชายเลนและพระเจดีย์กลางน้ำ ที่เทศบาลนครระยองได้ดำเนินงานอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนบริเวณปากแม่น้ำระยอง นักท่องเที่ยวสามารถเดินเที่ยวชมธรรมชาติ ป่าชายเลน และระบบนิเวศได้ จากนั้นเดินทางไปที่พิพิธภัณฑสถานเรือนไทยและสวนโสภณ ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑสถานเรือนไทยโบราณอายุกว่า 100 ปี ในพิพิธภัณฑสถานมีเครื่องปั้นดินเผาสมัยบ้านเชียง บริเวณโดยรอบเต็มไปด้วยต้นไม้หลากหลายพันธุ์ ซึ่งก็คือสวนพฤกษชาติโสภณนั่นเอง จากการวิเคราะห์เส้นทางใน GIS เส้นทางนี้มีระยะทางรวมเท่ากับ 122.17 กิโลเมตร ส่วนระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางขึ้นอยู่กับสภาพถนนและการจราจร รวมถึงเวลาที่ใช้ในการเที่ยวชมในแต่ละสถานที่ รายละเอียดของระยะทางจากแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ดังตารางที่ 4-10 และภาพที่ 4-10

6. เส้นทางที่ 6 มหัศจรรย์แห่งธรรมชาติ

6.1 รูปแบบ

เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนแบบผสมผสาน 2 วัน 1 คืน

6.2 สถานที่และที่ตั้ง

ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวชุมชน 5 แห่ง ดังนี้ เส้นทางศึกษาธรรมชาติคลองทุ่งเพล และน้ำตกเขาบรรจบ จังหวัดจันทบุรี หาดทรายดำ ป่าชายเลนบ้านระแนง และอ่างเก็บน้ำเขาระกำ จังหวัดตราด

6.3 รายละเอียด

เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนนี้เป็นการผสมผสานกันระหว่างแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางธรรมชาติและนิเวศ ดังนั้นในเส้นทางนี้จึงเหมาะกับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินป่าเพื่อศึกษาธรรมชาติ ชมความงามของระบบนิเวศรูปแบบต่าง ๆ ทั้งป่าบก ป่าชายเลน น้ำตก อ่างเก็บน้ำ และชายหาด เริ่มต้นที่การเดินทางเพื่อตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติคลองทุ่งเพล อยู่ในอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี เป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติมีระยะทางประมาณ 1.70 กิโลเมตร นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมเส้นทางศึกษาธรรมชาติแห่งนี้ได้ด้วยตนเอง จากนั้นเดินทางไปที่น้ำตกเขาบรรจบซึ่งอยู่ไม่

ไกลจากเส้นทางศึกษาธรรมชาติคลองทุ่งเพลมากนัก นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมธรรมชาติและเล่นน้ำตกได้ ในช่วงเย็นเดินทางเข้าที่พักบริเวณหาดทรายดำ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด นักท่องเที่ยวจะได้พบกับความมหัศจรรย์ของชายหาดที่มีทรายสีดำทั้งหาด ซึ่งพบเพียง 5 แห่งในโลกนี้

วันรุ่งขึ้นเดินทางไปชมระบบนิเวศป่าชายเลน สิ่งมีชีวิต และธรรมชาติ ที่ป่าชายเลนบ้านระแนง อำเภอเมืองตราด หลังจากนั้นในช่วงบ่ายเดินทางไปอ่างเก็บน้ำเขาระกำ เป็นแหล่งน้ำที่เป็นเสมือนหัวใจของชาวตราด เกิดจากพื้นที่ธรรมชาติที่เป็นหุบเขา ประกอบด้วยเขาระกำ เขาไม้ซี้ และเขามะปริง ตั้งอยู่ในสามอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองตราด อำเภอเขาสมิง และอำเภอแหลมงอบ มีภูมิทัศน์สวยงามเหมาะแก่การพักผ่อน จากการวิเคราะห์เส้นทางด้วย GIS พบว่า เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนนี้มีระยะทางเท่ากับ 137.43 กิโลเมตร ส่วนระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางขึ้นอยู่กับสภาพถนนและการจราจร รวมถึงเวลาที่ใช้ในการเที่ยวชมในแต่ละสถานที่ รายละเอียดของระยะทางจากแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ดังตารางที่ 4-10 และภาพที่ 4-11

7. เส้นทางที่ 7 ความหลากหลายชายฝั่งบูรพาวิถี

7.1 รูปแบบ

เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนแบบผสมผสาน 3 วัน 2 คืน

7.2 สถานที่และที่ตั้ง

ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวชุมชน 10 แห่ง ครอบคลุมพื้นที่ 4 จังหวัด ดังนี้ จังหวัดชลบุรี ได้แก่ ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและอนุรักษ์ป่าชายเลนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และวัดพระใหญ่ จังหวัดระยอง ได้แก่ พิพิธภัณฑน์หินใหญ่บ้านดอน และถนนยมจินดา จังหวัดจันทบุรี ได้แก่ โบสถ์คาทอลิก และศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านการทอเสื่อจันทบูรบ้านเสม็ดงาม และจังหวัดตราด ได้แก่ ชุมชนคลองบางพระ ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน จวนเรลิดังค์กัมปอด และหาดทรายดำ

7.3 รายละเอียด

เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนนี้ใช้ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวรวม 3 วัน 2 คืน ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด รวมแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทั้งสิ้น 10 แห่ง ดังนั้นเส้นทางนี้จึงเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีเวลามาก และต้องการเที่ยวชมสถานที่แต่ละแห่งที่อยู่ตามแนวชายฝั่งทะเลทั้ง 4 จังหวัด ในวันแรกเริ่มต้นที่ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและอนุรักษ์ป่าชายเลนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อยู่ในอำเภอเมืองชลบุรี นักท่องเที่ยวใช้เวลาเดินชมและศึกษาธรรมชาติ สิ่งมีชีวิต และป่าชายเลน จากนั้นช่วงสายเดินทางไปไหว้พระที่วัดพระใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เพื่อความเป็นสิริมงคล ในช่วงบ่ายเดินทางเข้าจังหวัดระยองเพื่อไปชมพิพิธภัณฑน์หินใหญ่บ้านดอน ซึ่งเป็นสถานที่เก็บหนังใหญ่อายุมากกว่า 200 ปี นักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย หลังจากนั้นเข้าที่พักในตัวเมืองระยอง ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเลือกที่พักใกล้กับบริเวณถนนยมจินดาเพื่อสัมผัสกับกลิ่นอายของเมืองเก่า โดยบริเวณถนนยมจินดาเป็นถนนสายแรกของเมืองระยองที่ทอดยาวขนานไปกับแม่น้ำระยอง เป็นแหล่งการค้าแห่งแรกของเมืองชายฝั่งทะเลตะวันออก นอกจากนี้ยังได้จัดให้มีการปิดถนนทุกวันเสาร์-อาทิตย์เพื่อเปิดเป็นถนนคนเดินอีกด้วย

วันที่สองเดินทางออกจากตัวเมืองระยองเข้าสู่จังหวัดจันทบุรี เที่ยวชมโบสถ์คาทอลิกที่ตั้งอยู่ในตัวเมืองจันทบุรี ถัดจากโบสถ์คาทอลิกนักท่องเที่ยวสามารถเดินชมวิถีชีวิตของชุมชนริมแม่น้ำที่ยังคงมนต์เสน่ห์สมัยเก่าได้อย่างดี จากนั้นเดินทางไปดูวิธีการทำเสื่อจันทบูรที่ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านการ

ทอเสื้อจันทบูรบ้านเสม็ดงาม นอกจากนี้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกซื้อของฝากที่เป็นผลิตภัณฑ์จากเสื้อรูปแบบต่าง ๆ ได้อีกด้วย ในช่วงบ่ายเดินทางไปจังหวัดตราด เลือกที่พักในบริเวณชุมชนคลองบางพระ อำเภอเมืองตราด เป็นชุมชนการค้าเก่าแก่ของจังหวัดตราด ได้รับรางวัลชุมชนดีเด่นด้านการท่องเที่ยวจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ในปี พ.ศ. 2550 ในอดีตชุมชนแห่งนี้เคยเป็นที่พบปะแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้าของคนหลายกลุ่ม เพราะทำเลที่ตั้งอยู่ใกล้บริเวณปากแม่น้ำตราด ซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมหลักในอดีตบรรดาชาวเกาะจะล่องเรือมาทางปากแม่น้ำ นักท่องเที่ยวสามารถเที่ยวชมบ้านเรือนริมคลองที่ยังคงเอกลักษณ์ดั้งเดิม

วันที่สามเดินทางไปนมัสการศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินเพื่อความเป็นสิริมงคล หลังจากนั้นในช่วงสายเข้าชมจวนเรลิตดังกัมปอดซึ่งอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ 3 ชั้น หลังคาทรงปั้นหยาลดชั้น เคยใช้เป็นที่พักของข้าหลวงฝรั่งเศส ผู้ได้รับการมอบหมายจากรัฐบาลฝรั่งเศสให้ปกครองจังหวัดตราด ระหว่างปี พ.ศ. 2447-2450 ต่อมาตั้งแต่ พ.ศ.2450-2471 อาคารหลังนี้ได้ใช้เป็นที่พักของผู้ว่าราชการเมืองตราด ปัจจุบันจวนเรลิตดังกัมปอดได้รับการบูรณะใหม่และใช้เป็นทำการของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดตราด ในช่วงบ่ายเดินทางไปชมหาดทรายดำที่ติดอันดับ 1 ใน 5 ของชายหาดที่มีทรายเป็นสีดำตลอดแนว หลังจากนั้นเดินทางกลับ

จากการวิเคราะห์เส้นทางใน GIS พบว่า เส้นทางนี้มีระยะทางรวมทั้งสิ้น 321.85 กิโลเมตร ส่วนระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางขึ้นอยู่กับสภาพถนนและการจราจร รวมถึงเวลาที่ใช้ในการเที่ยวชมในแต่ละสถานที่ รายละเอียดของระยะทางจากแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ดังตารางที่ 4-10 และภาพที่ 4-12

8. เส้นทางที่ 8 เส้นทางธรรมะ

8.1 รูปแบบ

เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนเชิงประวัติศาสตร์แบบ 1 วัน

8.2 สถานที่และที่ตั้ง

ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวรวม 9 แห่ง ได้แก่ วัดต่าง ๆ ที่อยู่ในจังหวัดชลบุรี ได้แก่ วัดเขาบางทราย วัดเทพพุทธาราม หอพระพุทธรูปสังฆะ วัดบางพระวรวิหาร วัดเขาพระบาท วัดพระใหญ่ วัดสามัคคีบรรพต วัดเทพประสาธ และวิหารหลวงพ่อดำ

8.3 รายละเอียด

เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนเส้นทางนี้เป็นเส้นทางไหว้พระ 9 วัด เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการการทำบุญและไหว้พระ เส้นทางท่องเที่ยวนี้เริ่มต้นที่วัดเขาบางทราย วัดเทพพุทธาราม หอพระพุทธรูปสังฆะ ซึ่งทั้งสามแห่งนี้ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จากนั้นเดินทางไปยังอำเภอศรีราชา ซึ่งมีวัดที่น่าสนใจ ได้แก่ วัดบางพระวรวิหาร ต่อมาเดินทางไปวัดเขาพระบาท และวัดพระใหญ่ ซึ่งอยู่ในอำเภอบางละมุง ต่อมาเดินทางไปวัดสามัคคีบรรพต วัดเทพประสาธ และวิหารหลวงพ่อดำ ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอสัตหีบ เมื่อทำการวิเคราะห์เส้นทางพบว่า มีระยะทางรวมทั้งสิ้น 108.69 กิโลเมตร ส่วนระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางขึ้นอยู่กับสภาพถนนและการจราจร รวมถึงเวลาที่ใช้ในการเที่ยวชมในแต่ละสถานที่ รายละเอียดของระยะทางจากแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ดังตารางที่ 4-10 และภาพที่ 4-13

ตารางที่ 4-10 รายละเอียดระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในแต่ละเส้นทาง

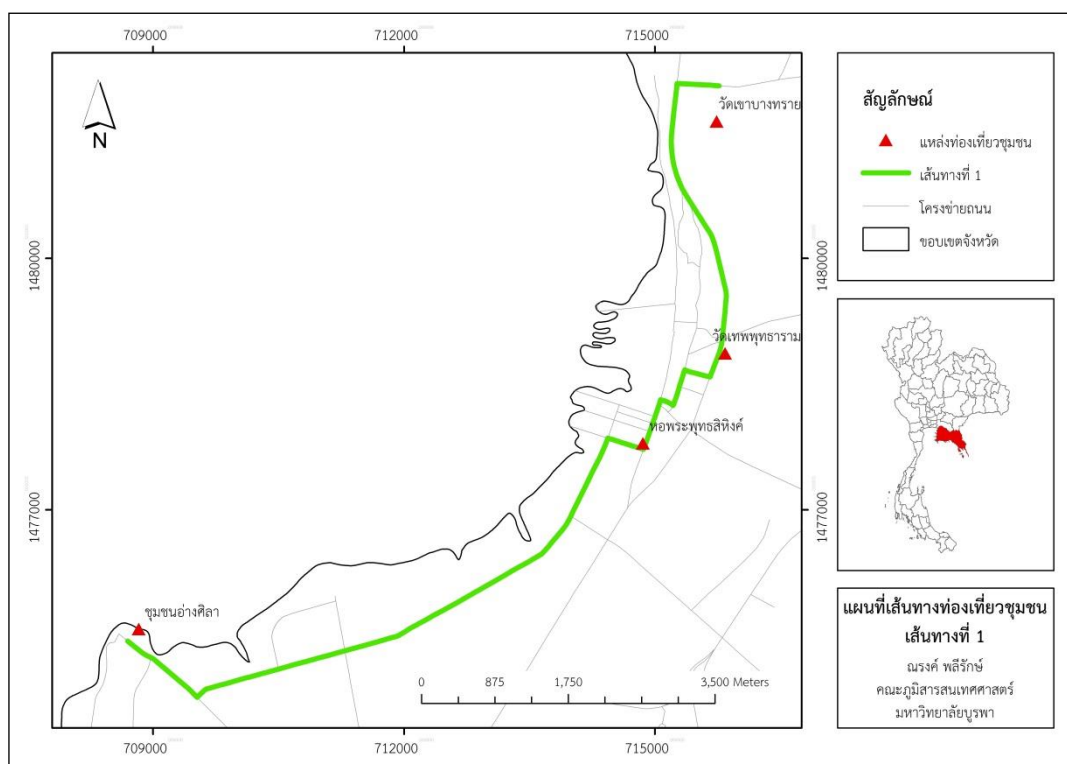
สถานที่ท่องเที่ยว		ระยะทาง
จาก	ไป	(ก.ม.)
เส้นทางที่ 1 ทำบุญไหว้พระ-ชมวัฒนธรรม		
วัดเขาบางทราย	วัดเทพพุทธาราม	3.89
วัดเทพพุทธาราม	หอพระพุทธรูปสังขี	1.81
หอพระพุทธรูปสังขี	ชุมชนอ่างศิลา	7.69
รวม		13.39
เส้นทางที่ 2 ตามรอยนิทานตามหาพระรถเมรี		
สระสี่เหลี่ยม	พระธาตุเมืองพระรถ	15.84
พระธาตุเมืองพระรถ	ถ้ำนางสิบสอง	7.77
รวม		23.61
เส้นทางที่ 3 เที่ยวเมืองระยอง นอนเมืองจันท		
พิพิธภัณฑสถานใหญ่วัดบ้านดอน	ถนนยมจินดา	3.21
ถนนยมจินดา	พิพิธภัณฑสถานเรือนไทย	17.38
พิพิธภัณฑสถานเรือนไทย	ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน	91.19
ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน	ศาลหลักเมือง (จันทบุรี)	0.55
ศาลหลักเมือง (จันทบุรี)	ถนนอัญมณี	1.28
ถนนอัญมณี	ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านการทอเสื่อจันทบูร	8.20
รวม		121.81
เส้นทางที่ 4 ย้อนรอยเส้นทางทัพ สมเด็จพระนเรศวรมหาราชฝั่งทะเล		
ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน (ระยอง)	ถนนยมจินดา	0.32
ถนนยมจินดา	พระสมุทรเจดีย์	5.23
พระสมุทรเจดีย์	อนุสรณ์เรือรบหลวงประแส	69.64
อนุสรณ์เรือรบหลวงประแส	ศาลกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์	2.26
ศาลกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์	วัดพลับ	49.69
วัดพลับ	ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน (จันทบุรี)	9.36
ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน (จันทบุรี)	ศาลหลักเมือง (จันทบุรี)	0.50
ศาลหลักเมือง (จันทบุรี)	ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านการทอเสื่อจันทบูร	9.06
ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านการทอเสื่อจันทบูร	อู่ต่อเรือเสม็ดงาม	3.23
อู่ต่อเรือเสม็ดงาม	ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน (ตราด)	69.71
ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน (ตราด)	วัดโยธานิมิต	0.66
รวม		219.66

ตารางที่ 4-10 (ต่อ)

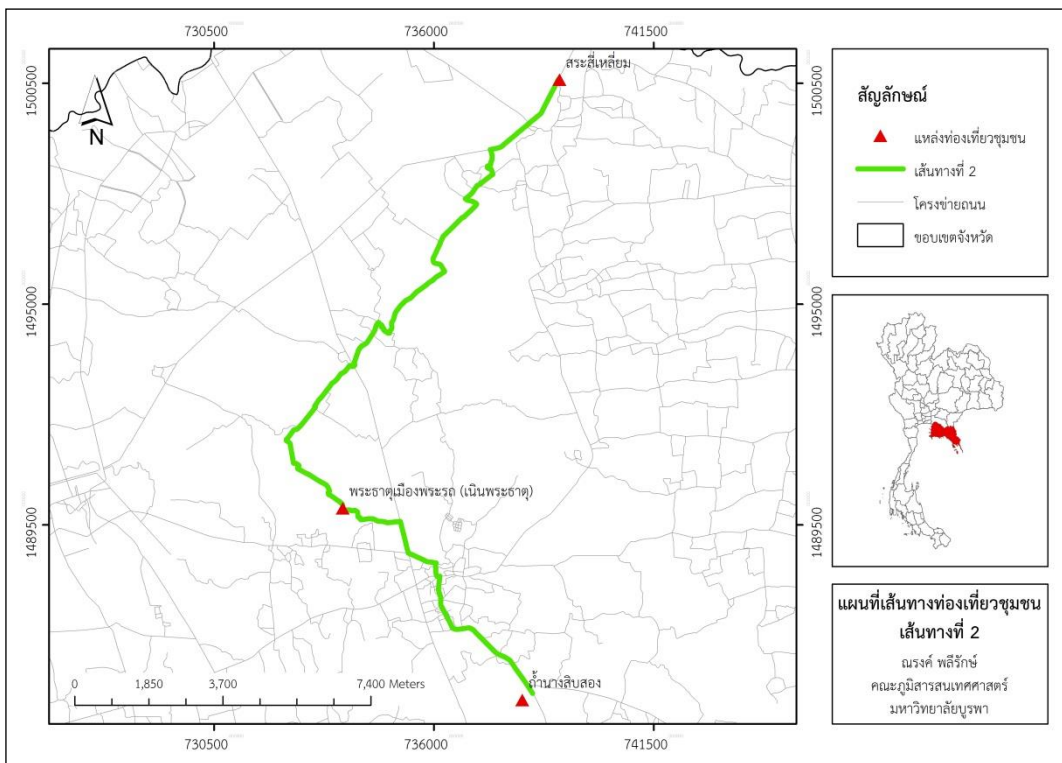
สถานที่ท่องเที่ยว		ระยะทาง (ก.ม.)
จาก	ไป	
เส้นทางที่ 5 เรียนรู้วิถีชีวิต-วัฒนธรรม-ธรรมชาติ		
ชุมชนอ่างศิลา	อ่างเก็บน้ำบางพระ	18.43
อ่างเก็บน้ำบางพระ	ถนนยมจินดา	76.38
ถนนยมจินดา	ศูนย์เรียนรู้ป่าชายเลนและพระเจดีย์กลางน้ำ	5.23
ศูนย์เรียนรู้ป่าชายเลนและพระเจดีย์กลางน้ำ	พิพิธภัณฑสถานเรือนไทยและสวนโสภาน้ำ	22.13
รวม		122.17
เส้นทางที่ 6 มหัศจรรย์แห่งธรรมชาติ		
เส้นทางศึกษาธรรมชาติคลองทุ่งเพล	น้ำตกเขาบรรจบ	0
น้ำตกเขาบรรจบ	หาดทรายดำ	98.81
หาดทรายดำ	ป่าชายเลนบ้านระแนะ	19.87
ป่าชายเลนบ้านระแนะ	อ่างเก็บน้ำเขาระกำ	18.75
รวม		137.43
เส้นทางที่ 7 ความหลากหลายชายฝั่งบูรพาวิถี		
ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและอนุรักษ์ป่าชายเลนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	วัดพระใหญ่	54.93
วัดพระใหญ่	พิพิธภัณฑสถานใหญ่บ้านดอน	61.34
พิพิธภัณฑสถานใหญ่บ้านดอน	ถนนยมจินดา	3.12
ถนนยมจินดา	โบสถ์คาทอลิก	109.65
โบสถ์คาทอลิก	ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านการทอเสื่อจันทบูรฯ	9.98
ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านการทอเสื่อจันทบูรฯ	ชุมชนคลองบางพระ	66.32
ชุมชนคลองบางพระ	ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน (ตราด)	0.49
ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน (ตราด)	จวนเรลิตั้งต้กัมปอต	0.72
จวนเรลิตั้งต้กัมปอต	หาดทรายดำ	15.30
รวม		321.85

ตารางที่ 4-10 (ต่อ)

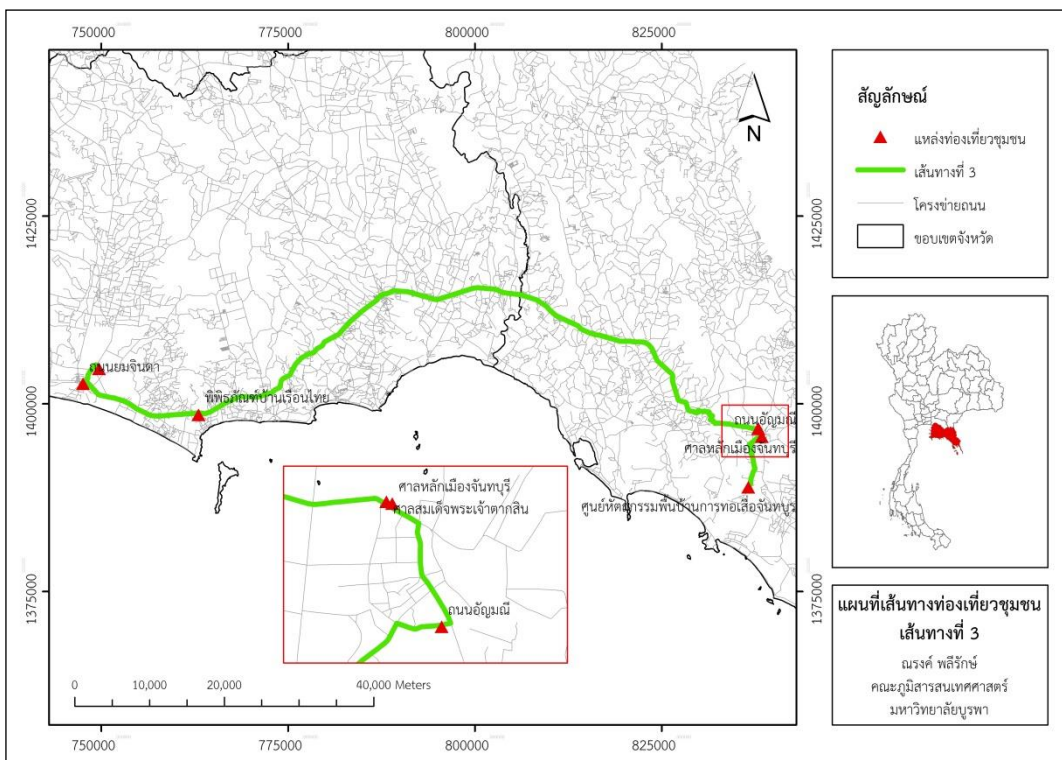
สถานที่ท่องเที่ยว		ระยะทาง
จาก	ไป	(ก.ม.)
เส้นทางที่ 8 เส้นทางธรรมะ		
วัดเขมาภรต	วัดเทพพุทธาราม	3.85
วัดเทพพุทธาราม	หอพระพุทธสิงหิงค์	1.82
หอพระพุทธสิงหิงค์	วัดบางพระวรวิหาร	18.59
วัดบางพระวรวิหาร	วัดเขาพระบาท	37.72
วัดเขาพระบาท	วัดพระใหญ่	0.56
วัดพระใหญ่	วัดสามัคคีบรรพต	20.85
วัดสามัคคีบรรพต	วัดเทพประสาธ	7.12
วัดเทพประสาธ	วิหารหลวงพ่อดำ	18.18
รวม		108.69

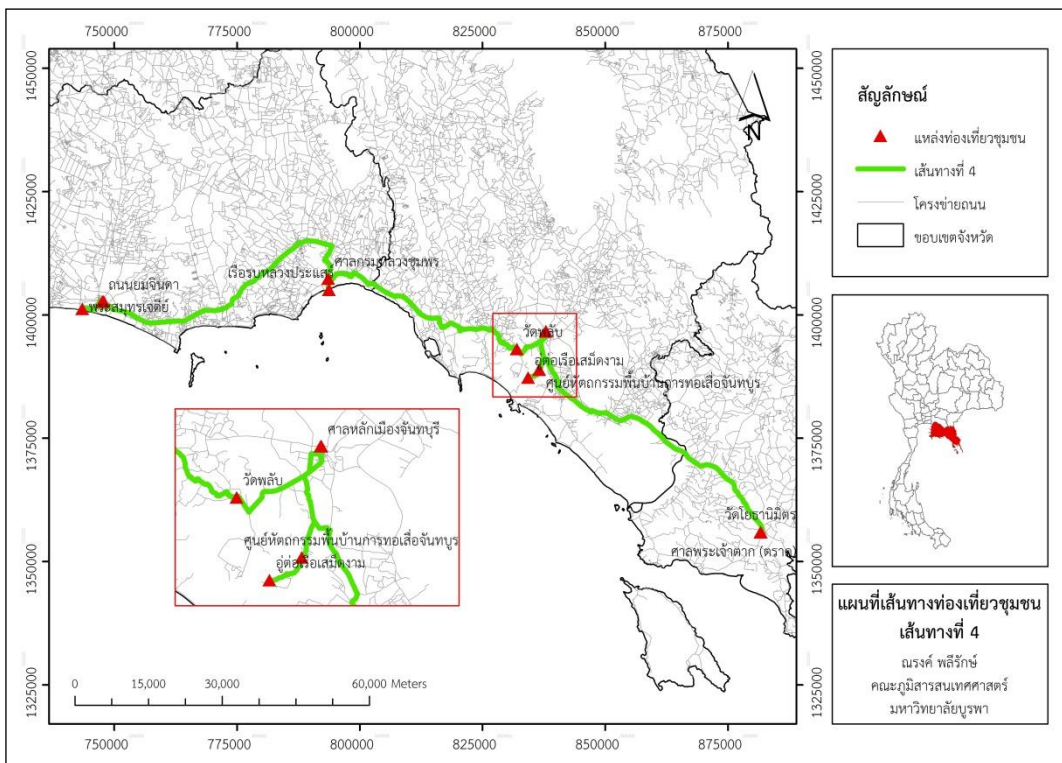
ภาพที่ 4-6 เส้นทางที่ 1 ทำบุญไหว้พระ-ชมวัฒนธรรม

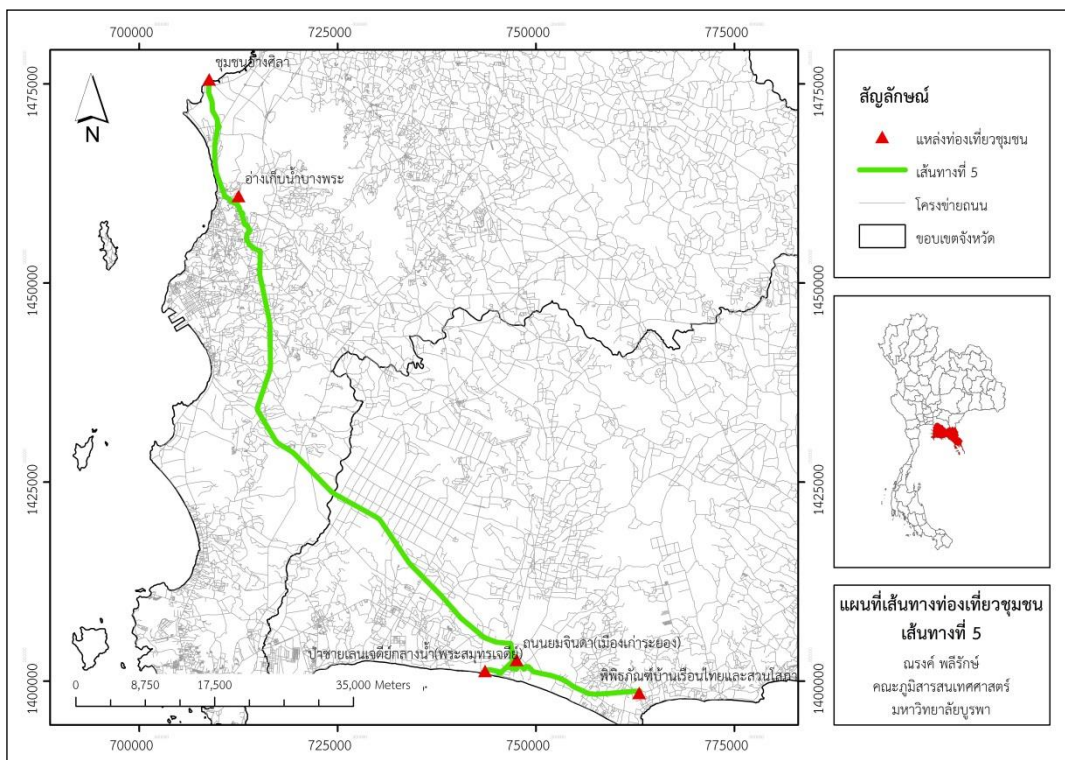
ภาพที่ 4-7 เส้นทางที่ 2 ตามรอยนิทานตามหาพระรถเมรี

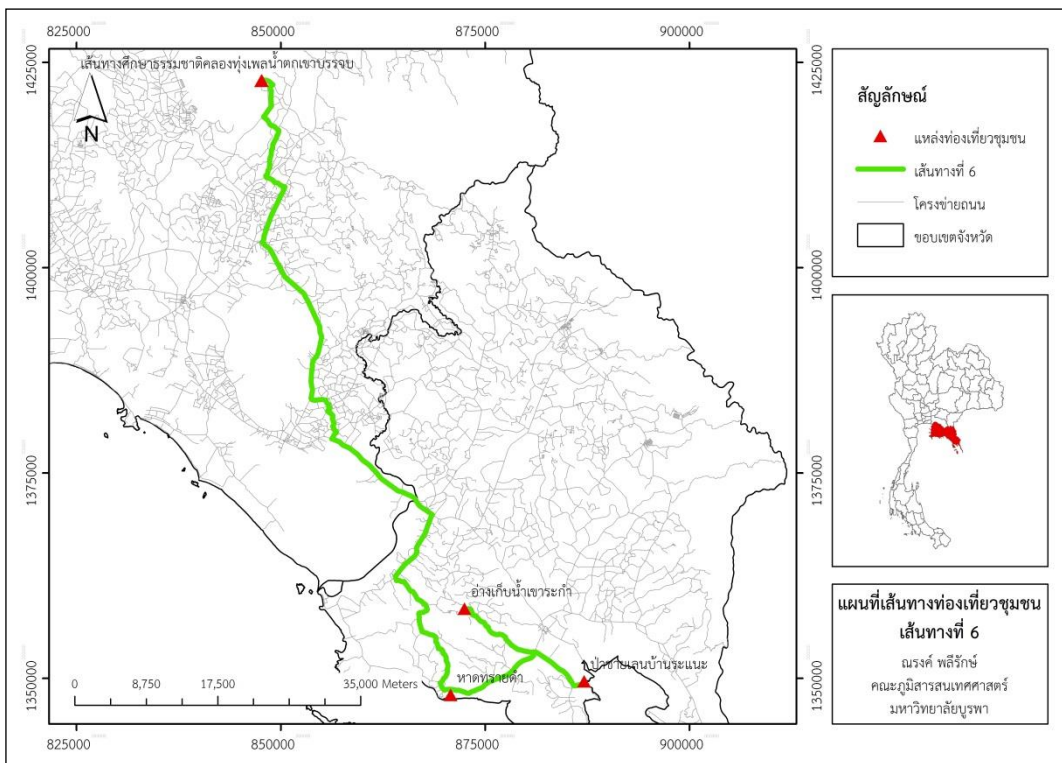
ภาพที่ 4-8 เส้นทางที่ 3 เทียวเมืองระยอง นอนเมืองจันท

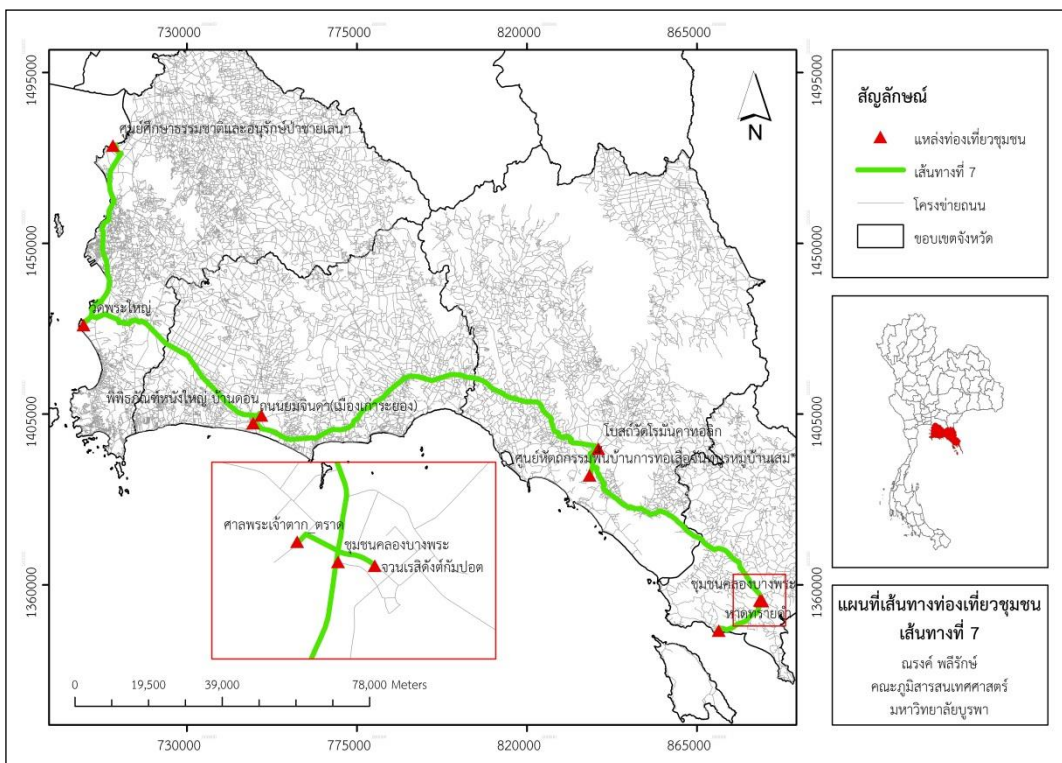
ภาพที่ 4-9 เส้นทางที่ 4 ย้อนรอยเส้นทางทัพ สัมผัสวัฒนธรรมชายฝั่งทะเล

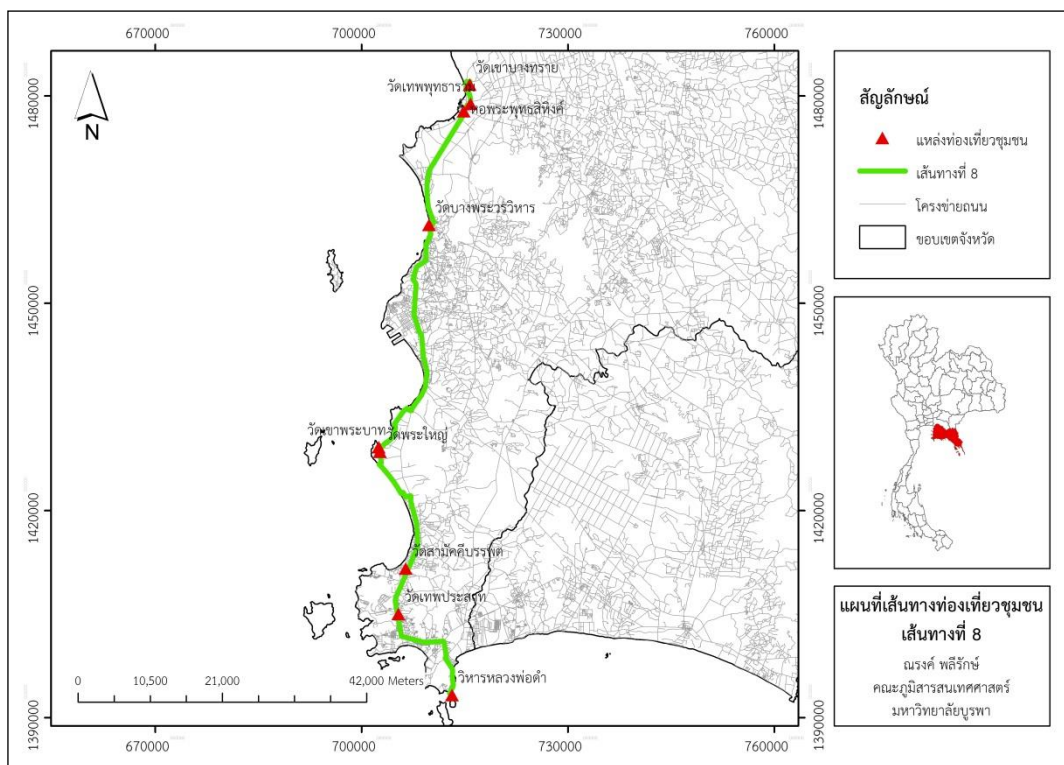
ภาพที่ 4-10 เส้นทางที่ 5 เรียนรู้วิถีชีวิต-วัฒนธรรม-ธรรมชาติ

ภาพที่ 4-11 เส้นทางที่ 6 มหัศจรรย์แห่งธรรมชาติ

ภาพที่ 4-12 เส้นทางที่ 7 ความหลากหลายชายฝั่งบูรพาวิถี

ภาพที่ 4-13 เส้นทางที่ 8 เส้นทางธรรมะ

จากการจัดรูปแบบและวิเคราะห์เส้นทางการท่องเที่ยวชุมชน โดยคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่ได้จากการสำรวจในเบื้องต้น เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนแบ่งออกเป็น 8 เส้นทาง รูปแบบของเส้นทางมีทั้งแบบ 1 วัน แบบ 2 วัน 1 คืน และแบบ 3 วัน 2 คืน ในแต่ละเส้นทางมีความแตกต่างกันออกไป ซึ่งอาจเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทเดียวหรือผสมผสานระหว่างแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ โดยจะเห็นได้ว่าเส้นทางท่องเที่ยวแต่ละเส้นทางมีความโดดเด่นแตกต่างกันไป เช่น เส้นทางที่ 1 “ทำบุญไหว้พระ-ชมวัฒนธรรม” ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยว 4 แห่ง ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองชลบุรีทั้งหมด เส้นทางนี้มีระยะทางสั้นเพียง 13.39 กิโลเมตร เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีเวลาน้อยและเดินทางจากจังหวัดใกล้เคียงได้ นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาทำบุญไหว้พระ นมัสการรอยพระพุทธรูป รวมถึงสามารถเที่ยวชมวิถีชีวิตชุมชนเก่าอ่างศิลา รับประทานอาหารทะเล และซื้อของฝากที่เป็นผลิตภัณฑ์อาหารทะเลได้ ส่วนเส้นทางที่ 2 “ตามรอยนิทานตามหาพระรถเมรี” ในอำเภอนันทนาค จังหวัดชลบุรี มีสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับนิทานพื้นบ้านเรื่องพระรถเมรีซึ่งคนไทยคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี แต่ไม่ทราบว่า มีสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับนิทานพื้นบ้านเรื่องดังกล่าวอยู่ในจังหวัดชลบุรี เส้นทางนี้ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวเพียง 3 แห่ง ได้แก่ สระสี่เหลี่ยม พระธาตุเมืองพระรถ และถ้ำนางสิบสอง มีระยะทางประมาณ 23.61 กิโลเมตร จากการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 3 แห่งพบว่า แหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดขาดการจัดการที่ดีและทรุดโทรมมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ำนางสิบสอง ที่ปัจจุบันถูกทำลายจนแทบไม่เหลือเค้าของถ้ำแล้ว จากความโดดเด่นและความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว ทำให้สามารถพัฒนาให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวได้ แต่จะต้องมีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในแหล่งท่องเที่ยวเสียก่อน เช่น ป้าย

หรือสถานที่ให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ปรับปรุงถนน และที่สำคัญ คือ การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

เส้นทางที่ 3 “เที่ยวเมืองระยอง นอนเมืองจันทร์” เป็นเส้นทางท่องเที่ยวแบบ 2 วัน 1 คืน ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดระยองและจันทบุรี จำนวน 7 แห่ง เส้นทางนี้มีความโดดเด่นและน่าสนใจเนื่องจากนักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์และความเป็นมาของสถานที่และวิถีชีวิตของชุมชน เช่น พิพิธภัณฑสถานใหญ่วัดบ้านดอน เป็นการเรียนรู้ถึงประวัติความเป็นมาแห่งใหญ่ในภาคตะวันออก หรือที่ชมชุมชนเมืองเก่าบริเวณถนนยมจินดา ซึ่งเป็นแหล่งการค้าสมัยโบราณของจังหวัดระยอง รวมถึงการศึกษาเรียนรู้การทอเสื้อจันทบุรีบ้านเสม็ดงาม ก็เป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่น่าสนใจ จะเห็นได้ว่าเส้นทางนี้มีความหลากหลายในด้านการท่องเที่ยวและกิจกรรม และจากการวิเคราะห์หาระยะทาง พบว่ามีระยะทางรวม 121.81 กิโลเมตร หากพิจารณาจากระยะทางรวมแล้วจะเห็นว่ามีความเหมาะสมสำหรับเวลาท่องเที่ยว 2 วัน เส้นทางที่ 4 คือ “ย้อนรอยเส้นทางทัพ สัมผัสวัฒนธรรมชายฝั่งทะเล” เป็นเส้นทางที่มีระยะทางและใช้เวลามาก กล่าวคือ เป็นเส้นทางท่องเที่ยวแบบ 3 วัน 2 คืน ครอบคลุม 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด นักท่องเที่ยวจะได้รับความรู้ทางประวัติศาสตร์และสถานที่สำคัญที่เป็นเส้นทางการเดินทางของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช รวมถึงการเที่ยวชมและเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนที่ตั้งอยู่ชายฝั่งทะเล เช่น ย่านเมืองเก่าบริเวณถนนยมจินดา ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านการทอเสื้อจันทบุรีบ้านเสม็ดงาม รวมถึงที่พักค้างคืนที่ไม่ได้รวมอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวของเส้นทางนี้ ได้แก่ ชุมชนปากน้ำประแส จังหวัดระยอง และชุมชนคลองบางพระ จังหวัดตราด ทั้ง 2 แห่งเป็นชุมชนเก่าที่มีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจ เป็นแหล่งค้าขายสำคัญสมัยโบราณ นอกจากนี้ยังตั้งอยู่ชายฝั่งทะเลบริเวณปากแม่น้ำ ซึ่งมีสภาพแวดล้อมและภูมิประเทศสวยงามเหมาะแก่การเดินทางชมวิถีชีวิตของชุมชนเป็นอย่างยิ่ง

เส้นทางที่ 5 “เรียนรู้วิถีชีวิต-วัฒนธรรม-ธรรมชาติ” เป็นเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนแบบผสมผสาน นักท่องเที่ยวจะได้เที่ยวชมกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงวิถีชีวิต วัฒนธรรม ธรรมชาติ และนิเวศ โดยนักท่องเที่ยวจะได้ศึกษาและเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนเก่าแก่ของจังหวัดชลบุรีและระยอง ได้แก่ ชุมชนอ่างศิลา และชุมชนเก่าบริเวณถนนยมจินดา โดยชุมชนอ่างศิลาเป็นชุมชนประมงเก่าของจังหวัดชลบุรี มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่น่าสนใจ และชุมชนเก่าบริเวณถนนยมจินดาเป็นย่านการค้าเก่าแก่ของจังหวัดระยอง นอกจากนี้ในเส้นทางนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและนิเวศที่น่าสนใจ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำบางพระ นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมได้หลากหลาย เช่น ขี่จักรยาน พายเรือ หรือเล่นน้ำ เพื่อชมระบบนิเวศและธรรมชาติโดยรอบ และเดินชมธรรมชาติและสิ่งมีชีวิตที่ศูนย์เรียนรู้ป่าชายเลนและพระเจดีย์กลางน้ำ ดังนั้น ในเส้นทางนี้นักท่องเที่ยวจะได้เที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายและครอบคลุมในทุกประเภท และในเส้นทางที่ 6 “มหัศจรรย์แห่งธรรมชาติ” เป็นเส้นทางสำหรับผู้รักธรรมชาติและนิเวศ เนื่องจากเป็นเส้นทางที่ต้องการเดินป่าเพื่อศึกษาธรรมชาติ ชมความงามของระบบนิเวศรูปแบบต่าง ๆ ทั้งป่าก ป่าชายเลน น้ำตก อ่างเก็บน้ำ และชายหาด ได้แก่ เส้นทางศึกษาธรรมชาติคลองทุ่งเพล น้ำตกเขาบรรจบ หาดทรายดำ ป่าชายเลนบ้านระแนง และอ่างเก็บน้ำเขาระกำ จะเห็นได้ว่าเส้นทางนี้ประกอบไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและนิเวศที่หลากหลายและไม่ซ้ำกันในแต่ละแห่ง

เส้นทางที่ 7 “ความหลากหลายชายฝั่งบูรพาวิถี” เป็นเส้นทางที่ต้องใช้เวลา รวม 3 วัน 2 คืน ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด รวมถึงมีแหล่งท่องเที่ยวครบทุกประเภท ทั้งประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ธรรมชาติ และนิเวศ ดังนั้น นักท่องเที่ยวจะได้รับ

ประสบการณ์จากการท่องเที่ยวในเส้นทางนี้หลากหลายและครอบคลุม เช่น การชมระบบนิเวศของป่าชายเลนที่ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและอนุรักษ์ป่าชายเลนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไหว้พระที่วัดพระใหญ่ เพื่อความเป็นสิริมงคล หรือชมพิพิธภัณฑน์หนังใหญ่บ้านดอน ซึ่งเป็นสถานที่เก็บหนังใหญ่อายุมากกว่า 200 ปี และเส้นทางท่องเที่ยวสุดท้าย คือ “เส้นทางธรรมะ” เป็นเส้นทางไหว้พระ 9 วัด เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการการทำบุญและไหว้พระ วัดทั้งหมดตั้งอยู่ในจังหวัดชลบุรี เริ่มต้นตั้งแต่วัดที่อยู่ในอำเภอเมืองชลบุรี ศรีราชา และสัตหีบ มีระยะทางรวมทั้งสิ้น 108.69 กิโลเมตร

จากการคำนวณระยะทางของเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนพบว่า มีทั้งระยะทางสั้นและยาว (การคำนวณระยะทางในการวิจัยนี้เริ่มต้นที่แหล่งท่องเที่ยวแรกในแต่ละเส้นทาง) โดยเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนที่มีระยะทางสั้นที่สุด ได้แก่ เส้นทางที่ 1 “ทำบุญไหว้พระ-ชมวัฒนธรรม” มีระยะทางรวม 13.39 กิโลเมตร ส่วนเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนที่มีระยะทางยาวที่สุด ได้แก่ เส้นทางที่ 7 “ความหลากหลายชายฝั่งบูรพาวิถี” มีระยะทางรวม 321.85 กิโลเมตร นักท่องเที่ยวสามารถใช้ข้อมูลนี้เป็นแนวทางในการจัดรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับเวลาที่มีอยู่ ซึ่งมีทั้งแบบ 1 วัน แบบ 2 วัน 1 คืน และแบบ 3 วัน 2 คืน อย่างไรก็ตามในแต่ละเส้นทางสามารถเดินทางได้สะดวกตามทางหลวงหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) เส้นทางหลัก และเส้นทางรองอื่น ๆ นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวชุมชนทั้งหมดยังอยู่ในเส้นทางที่รถยนต์ส่วนตัวสามารถเข้าถึงได้ ทำให้การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย

บทที่ 5

พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว

ผลการวิจัยส่วนนี้เป็นการแสดงผลจากการสอบถามนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวทั่วไป ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชน พฤติกรรม ทศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวชุมชน รวมถึงสิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการจากการท่องเที่ยวชุมชน โดยได้ทำการสอบถามนักท่องเที่ยวจำนวนทั้งสิ้น 1,583 คน ในแหล่งท่องเที่ยวหลักของจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด เช่น ชายหาดบางแสน พัทยา หาดแม่รำพึง แหลมแม่พิมพ์ แหลมสิงห์ วัดเขาสุกิม และเกาะช้าง เป็นต้น จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ โดยผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ส่วนได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวโดยทั่วไป ความรู้และ พฤติกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน และการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชน

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวจำนวนทั้งสิ้น 1,583 คน แบ่งเป็นเพศชาย 597 คน คิดเป็นร้อยละ 38 และเพศหญิง 986 คน คิดเป็นร้อยละ 62 ดังภาพที่ 5-1

2. อายุ

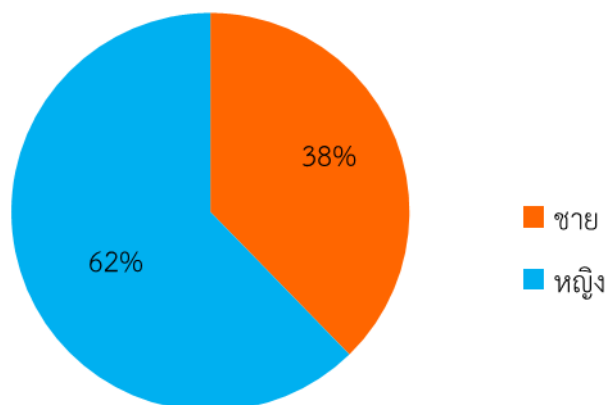
จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวจำนวนทั้งสิ้น 1,583 คน แบ่งเป็นช่วงอายุต่าง ๆ ดังนี้ อายุ 0-20 ปี 258 คน คิดเป็นร้อยละ 16 อายุ 21-30 ปี 639 คน คิดเป็นร้อยละ 40 อายุ 31-40 ปี 414 คน คิดเป็นร้อยละ 26 อายุ 41-50 ปี 184 คน คิดเป็นร้อยละ 26 และอายุมากกว่า 50 ปี 88 คน คิดเป็นร้อยละ 6 ดังภาพที่ 5-2

3. อาชีพ

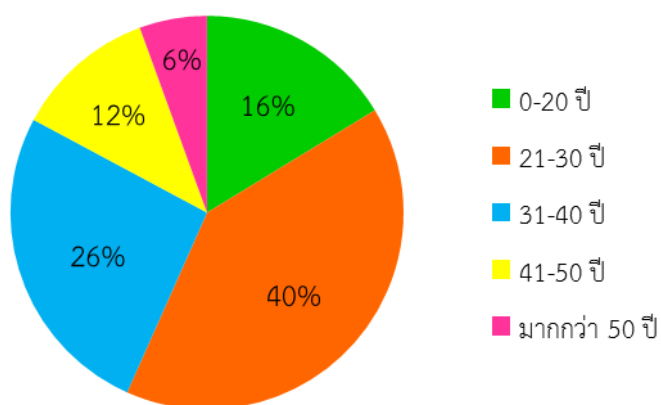
จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวจำนวนทั้งสิ้น 1,583 คน ประกอบอาชีพต่าง ๆ ดังนี้ ธุรกิจส่วนตัว 338 คน คิดเป็นร้อยละ 21 ข้าราชการ 125 คน คิดเป็นร้อยละ 8 รัฐวิสาหกิจ 39 คน คิดเป็นร้อยละ 2 บริษัทเอกชน 473 คน คิดเป็นร้อยละ 30 นักเรียน-นักศึกษา 348 คน คิดเป็นร้อยละ 22 และอื่น ๆ เช่น เกษตรกร และไม่ได้ทำงาน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 16 ดังภาพที่ 5-3

4. รายได้

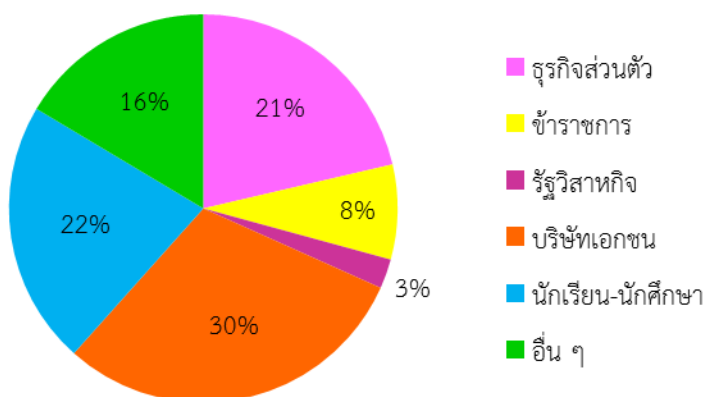
จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวจำนวนทั้งสิ้น 1,583 คน มีรายได้อยู่ในช่วงต่าง ๆ ดังนี้ รายได้ 0-10,000 บาท 552 คน คิดเป็นร้อยละ 35 รายได้ 10,001-20,000 บาท 527 คน คิดเป็นร้อยละ 33 รายได้ 20,001-30,000 บาท 266 คน คิดเป็นร้อยละ 17 รายได้ 30,001-40,000 บาท 105 คน คิดเป็นร้อยละ 7 รายได้ 40,001-50,000 บาท 108 คน คิดเป็นร้อยละ 7 และรายได้มากกว่า 50,000 บาท 25 คน คิดเป็นร้อยละ 2 ดังภาพที่ 5-4

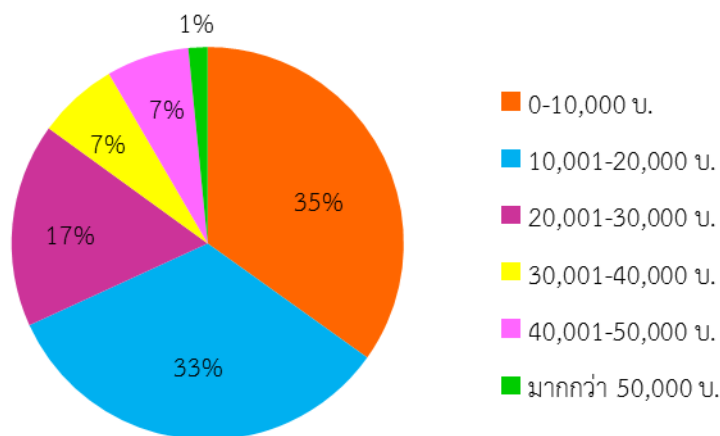
ภาพที่ 5-1 เพศของนักท่องเที่ยงที่ตอบแบบสอบถาม (ร้อยละ)

ภาพที่ 5-2 อายุของนักท่องเที่ยงที่ตอบแบบสอบถาม (ร้อยละ)

ภาพที่ 5-3 อาชีพของนักท่องเที่ยงที่ตอบแบบสอบถาม (ร้อยละ)

ภาพที่ 5-4 รายได้ของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม (ร้อยละ)

จากข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 1,583 คน จะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากถึงร้อยละ 62 โดยช่วงอายุของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุด คือ ช่วงอายุ 21-30 ปี ร้อยละ 40 ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวทำงานในบริษัทเอกชนร้อยละ 30 และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในช่วง 0-10,000 บาท ร้อยละ 35 ซึ่งใกล้เคียงกับช่วงรายได้ 10,001-20,000 บาท ซึ่งมีอยู่ร้อยละ 33

ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวทั่วไป

ส่วนที่ 2 ของแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวทั่วไปของนักท่องเที่ยว ซึ่งมีคำถาม 7 ข้อ มีรายละเอียดดังนี้

1. เหตุผลในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวแต่ละครั้ง

จากการสอบถามนักท่องเที่ยวถึงเหตุผลที่ใช้สำหรับตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวแต่ละครั้ง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คำนึงถึงความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดถึง 949 คน หรือร้อยละ 59.90 รองลงมา ได้แก่ ความสะดวกในการเดินทาง 221 คน หรือร้อยละ 14 ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก 163 คน หรือร้อยละ 10.30 นอกจากนี้ยังมีเหตุผลอื่น ๆ เช่น ขึ้นอยู่กับช่วงเวลาว่าง ความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยวและที่พัก และอาหาร เป็นต้น ดังตารางที่ 5-1

จะเห็นได้ว่าความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวจึงเป็นเหตุผลสำคัญที่สุดที่จะทำให้ให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยว ดังนั้นหากต้องการให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว จะต้องมี การจัดการและปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อเพิ่มความสวยงามให้กับแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงความสะอาดของ แหล่งท่องเที่ยวด้วย

ตารางที่ 5-1 เหตุผลในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวแต่ละครั้ง

รายการ	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	ร้อยละ
ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว	949	59.90
ความสะดวกในการเดินทาง	221	14.00
ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก	163	10.30
กิจกรรมที่มีในแหล่งท่องเที่ยว	72	4.50
ค่าใช้จ่าย	157	10.00
เหตุผลอื่น ๆ	21	1.30
รวม	1,583	100.00

2. ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ

แหล่งท่องเที่ยวโดยทั่วไปสามารถแบ่งออกได้หลายประเภท และนักท่องเที่ยวแต่ละคนต่างมีความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละประเภทแตกต่างกันออกไป จากการสอบถามนักท่องเที่ยวถึงประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจพบว่า นักท่องเที่ยว 1,414 คน หรือร้อยละ 89.30 มีความสนใจแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ มีผู้ตอบ 46 คน หรือร้อยละ 2.90 และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมมีผู้ตอบเท่ากับ คือ 35 คน หรือร้อยละ 2.20 ส่วนแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่น ๆ ที่นักท่องเที่ยวสนใจ เช่น สถาบันเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ กิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นครั้งคราว เป็นต้น ดังตารางที่ 5-2

นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นิยมเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากที่สุด ทั้งทะเล เกาะ ชายหาด ภูเขา น้ำตก และอื่น ๆ ซึ่งในประเทศไทยนั้นอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติ ซึ่งสามารถพัฒนาให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่นที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเพิ่มขึ้น ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเข้าไปมีส่วนร่วมหรือทำกิจกรรมกับชาวบ้านในพื้นที่ มีการเรียนรู้วิถีชีวิต การประกอบอาชีพ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งกำลังได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ ในปัจจุบัน

ตารางที่ 5-2 ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ

รายการ	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	ร้อยละ
ธรรมชาติ	1,414	89.30
นิเวศ	35	2.20
ประวัติศาสตร์	46	2.90
วัฒนธรรม	35	2.20
ประเพณี	26	1.60
กิจกรรม-กีฬา	19	1.20
ประเภทอื่น ๆ	8	0.50
อื่น ๆ	1,583	100.00

3. บุคคลที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยว

ในการเดินทางท่องเที่ยวแต่ละครั้ง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักเดินทางร่วมกันเป็นหมู่คณะ โดยอาจเดินทางท่องเที่ยวกับสมาชิกในครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อน หรือคนรัก จากการสอบถามนักท่องเที่ยวพบว่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัวและญาติพี่น้อง 613 คน หรือร้อยละ 38.70 รองลงมา นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางท่องเที่ยวกับเพื่อน 578 คน หรือร้อยละ 36.50 และเดินทางท่องเที่ยวกับคนรัก 207 คน หรือร้อยละ 13.10 ดังตารางที่ 5-3

ตารางที่ 5-3 บุคคลที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยว

รายการ	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	ร้อยละ
ครอบครัว-ญาติพี่น้อง	613	38.70
คนรัก	207	13.10
เพื่อน	578	36.50
ที่ทำงาน	62	3.90
อื่น ๆ	123	7.80
รวม	1,583	100.00

4. จำนวนครั้งที่เดินทางท่องเที่ยวในรอบ 1 ปี

จำนวนครั้งที่นักท่องเที่ยวเดินทางในรอบ 1 ปี โดยถามในช่วงปี พ.ศ. 2556 ถึงปัจจุบัน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ 857 คน หรือร้อยละ 54.10 เดินทางท่องเที่ยวมากกว่า 4 ครั้ง รองลงมา คือ ท่องเที่ยว 3 ครั้งในรอบปี มีผู้ตอบ 285 คน หรือร้อยละ 18 ท่องเที่ยว 2 ครั้งในรอบปี มีผู้ตอบ 284 คน หรือร้อยละ 17.90 ส่วนนักท่องเที่ยวที่ท่องเที่ยว 1 ครั้งในรอบปีมี 157 คน หรือร้อยละ 9.90 เท่านั้น ดังตารางที่ 5-4

แสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นอย่างมาก ซึ่งนักท่องเที่ยวบางคนเดินทางท่องเที่ยวมากกว่า 10 ครั้งในรอบปี ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลนี้ไปปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวบ่อยครั้งมากขึ้น

ตารางที่ 5-4 จำนวนครั้งที่เดินทางท่องเที่ยวในรอบ 1 ปี

รายการ	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	ร้อยละ
1 ครั้ง	157	9.90
2 ครั้ง	284	17.90
3 ครั้ง	285	18.00
มากกว่า 4 ครั้ง	857	54.10
รวม	1,583	100.00

5. กิจกรรมที่ชอบทำในช่วงท่องเที่ยว

กิจกรรมที่เกิดขึ้นในสถานที่ท่องเที่ยวมีหลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับประเภทของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวนิยมทำมากที่สุด คือ ดำน้ำหรือเล่นน้ำ มีผู้ตอบ 554 คน หรือร้อยละ 35 รองลงมา ได้แก่ เดินเล่น 552 คน หรือร้อยละ 34.90 ศึกษาวิถีชีวิต มีผู้ตอบ 143 คน หรือร้อยละ 9 และเดินป่า มีผู้ตอบ 122 คน หรือร้อยละ 7.70 ดังตารางที่ 5-5

จากกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวชอบทำในแหล่งท่องเที่ยว คือ การดำน้ำหรือเล่นน้ำ แสดงให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไป คือ ทะเล น้ำตก หรือแหล่งท่องเที่ยวที่มีแหล่งน้ำให้นักท่องเที่ยวได้เล่นหรือทำกิจกรรม รองลงมา คือ การเดินเล่นเพื่อเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ เช่น ธรรมชาติ ระบบนิเวศ และสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ

ตารางที่ 5-5 กิจกรรมที่ชอบทำในช่วงท่องเที่ยว

รายการ	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	ร้อยละ
เดินป่า	122	7.70
เดินเล่น	552	34.90
ศึกษาวิถีชีวิต	143	9.00
ดำน้ำ/เล่นน้ำ	554	35.00
พายเรือ	13	0.80
ปีนเขา	13	0.80
ช้อปปิ้ง	109	6.90
อื่น ๆ	77	4.90
รวม	1,583	100.00

6. ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว

จากการสอบถามนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว (บาท/คน/วัน) พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 36.40 หรือ 576 คน มีค่าใช้จ่าย 1,001-2,000 บาท/คน/วัน รองลงมา ได้แก่ ค่าใช้จ่าย 0-1,000 บาท/คน/วัน มีผู้ตอบ 503 คน หรือร้อยละ 31.80 ค่าใช้จ่าย 2,001-3,000 บาท/คน/วัน มีผู้ตอบ 279 คน หรือร้อยละ 17.60 โดยค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสูงสุด คือ มากกว่า 3,000 บาท/คน/วัน นั้นมีผู้ตอบน้อยที่สุด 225 คน หรือร้อยละ 14.20 ดังตารางที่ 5-6

ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวแต่ละครั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชาวบ้านที่อยู่ในพื้นที่โดยตรง ดังนั้นหากมีการจัดกิจกรรม ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก และอื่น ๆ เพื่อเป็นการจูงใจให้นักท่องเที่ยวใช้จ่ายให้มากที่สุดก็จะส่งผลดีต่อสภาพเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศอีกด้วย จะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันที่ได้จากการสอบถามนักท่องเที่ยวในครั้งนี้ส่วนใหญ่อยู่ที่ 1,001-2,000 บาท/คน/วัน ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ปกติ แต่มีนักท่องเที่ยวอีกร้อยละ 14.20 ที่เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีกำลังในการใช้จ่ายสูงซึ่งสามารถใช้จ่ายเฉลี่ยได้มากกว่า 3,000 บาท/คน/วัน

ตารางที่ 5-6 ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว (บาท/คน/วัน)

รายการ	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	ร้อยละ
0-1,000 บ.	503	31.80
1,001-2,000 บ.	576	36.40
2,001-3,000 บ.	279	17.60
มากกว่า 3,000 บ.	225	14.20
รวม	1,583	100.00

7. ประเภทของค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว

จากการสอบถามค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันของนักท่องเที่ยว จากนั้นจึงทำการสอบถามประเภทของค่าใช้จ่ายไปในแต่ละครั้งที่เดินทางไปท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จ่ายเกี่ยวกับค่าอาหารมากที่สุด 827 คน หรือร้อยละ 52.20 รองลงมาเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่พัก 314 คน หรือร้อยละ 19.80 และค่าเดินทาง 277 คน หรือร้อยละ 17.50 ส่วนค่าใช้จ่ายที่เสียน้อยที่สุด คือ ค่าธรรมเนียมเข้าชม มีผู้ตอบ 6 คน หรือร้อยละ 0.40 ดังตารางที่ 5-7

ตารางที่ 5-7 ประเภทของค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว

รายการ	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	ร้อยละ
ค่าเดินทาง	277	17.50
ที่พัก	314	19.80
อาหาร	827	52.20
เครื่องดื่ม	39	2.50
ของฝาก	83	5.20
กิจกรรม	28	1.80
ค่าธรรมเนียมเข้าชม	6	0.40
อื่น ๆ	9	0.60
รวม	1,583	100.00

ความรู้ พฤติกรรม และประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน

ส่วนที่ 3 เป็นการสอบถามนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชน รวมถึงพฤติกรรมและประสบการณ์ในการท่องเที่ยวชุมชน สามารถแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

1. การรับรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน

เป็นการสอบถามนักท่องเที่ยวถึงการทราบหรือเคยได้ยินเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนมาก่อนหรือไม่ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ 1,065 คน หรือร้อยละ 67.30 ทราบและเคยได้ยินเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนมาก่อน ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่ไม่เคยได้ยินหรือทราบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนมาก่อนมี 518 คน หรือร้อยละ 32.70 นั้นแสดงว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยได้ยินหรือทราบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนจากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต หรือวารสาร หรือนักท่องเที่ยวบางคนมีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน โดยเคยเดินทางไปท่องเที่ยวชุมชนมาก่อนนั่นเอง ดังตารางที่ 5-8

ตารางที่ 5-8 การรับรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน

รายการ	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	ร้อยละ
เคย	1,065	67.30
ไม่เคย	518	32.70
รวม	1,583	100.00

2. ความหมายของการท่องเที่ยวชุมชน

จากการสอบถามนักท่องเที่ยวถึงความหมายของการท่องเที่ยวชุมชนตามความเข้าใจพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เข้าใจถึงความหมายของคำว่า การท่องเที่ยวชุมชนได้อย่างถูกต้อง โดยมีผู้ที่ตอบถูกต้องมากถึง 1,181 คน หรือร้อยละ 74.60 นอกนี้นักท่องเที่ยวไม่ทราบความหมายที่ถูกต้องของการท่องเที่ยวชุมชน 379 คน หรือร้อยละ 23.90 และผู้ที่ไม่ตอบมี 23 คน หรือร้อยละ 1.50 จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่ทราบความหมายที่ถูกต้องของการท่องเที่ยวชุมชนซึ่งสอดคล้องกับจำนวนผู้ที่เคยทราบหรือได้ยินเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนมาก่อน ดังตารางที่ 5-9

ตารางที่ 5-9 ความหมายของการท่องเที่ยวชุมชน

รายการ	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	ร้อยละ
การท่องเที่ยวที่บริหารจัดการโดยคนในชุมชน	1,181	74.60
การท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวถูกสร้างขึ้นใหม่ในชุมชน	275	17.40
การท่องเที่ยวที่หน่วยงานภาครัฐเข้าไปบริหารจัดการ	67	4.20
การท่องเที่ยวที่บริษัทหรือหน่วยงานเอกชนเข้าไปบริหารจัดการ	37	2.30
ไม่ตอบ	23	1.50
รวม	1,583	100.00

3. การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

จากการสอบถามนักท่องเที่ยวถึงประสบการณ์ตรงที่เคยเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชนพบว่า นักท่องเที่ยวร้อยละ 29.40 หรือ 466 คน เคยเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ในขณะที่มีนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 70.60 หรือ 1,117 คน ที่ไม่เคยเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ดังตารางที่ 5-10

จะเห็นได้จากนักท่องเที่ยวเคยทราบหรือได้ยินเกี่ยวกับแหล่งชุมชนมาก่อนมีประมาณร้อยละ 67.30 แต่นักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชนจริง ๆ มีเพียงครึ่งหนึ่งนั่นคือ ร้อยละ 29.40 เท่านั้น

ตารางที่ 5-10 การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

รายการ	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	ร้อยละ
เคย	466	29.40
ไม่เคย	1,117	70.60
รวม	1,583	100.00

4. ความประทับใจในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

จากประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 24.80 หรือ 392 คน มีความประทับใจมากในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ในขณะที่ร้อยละ 4.30 หรือ 68 คน มีความประทับใจน้อย และร้อยละ 0.40 หรือ 6 คน รู้สึกไม่ประทับใจในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และมีผู้ที่ไม่เคยเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และไม่ตอบร้อยละ 70.50 หรือ 1,117 คน ดังตารางที่ 5-11

ตารางที่ 5-11 ความประทับใจในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

รายการ	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	ร้อยละ
ไม่ประทับใจ	6	0.40
ประทับใจน้อย	68	4.30
ประทับใจมาก	392	24.80
ไม่เคยเดินทางและไม่ตอบ	1,117	70.50
รวม	1,583	100.00

5. ความประทับใจจากการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

สำหรับนักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชนได้รับความประทับใจแตกต่างกันไป ได้แก่ นักท่องเที่ยวประทับใจในวิถีชีวิตของชุมชนมากที่สุด 158 คน หรือร้อยละ 10 รองลงมา คือ ประทับใจในความสวยงามของธรรมชาติ 151 คน หรือร้อยละ 9.60 ประทับใจในความมีเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว 86 คน หรือร้อยละ 5.40 ดังตารางที่ 5-12

จากรูปแบบของการท่องเที่ยวชุมชนที่เน้นให้นักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมและศึกษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน รวมถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน โดยการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนจะต้องสอดคล้องและไม่ทำลายวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในชุมชน ดังนั้นนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจและต้องการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชนส่วนใหญ่จะเกิดความประทับใจในวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของชาวบ้านที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ รวมถึงความสวยงามของธรรมชาติ และการมีเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมที่อยู่ในชุมชนนั่นเอง

ตารางที่ 5-12 ความประทับใจจากการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

รายการ	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	ร้อยละ
ความสวยงามของธรรมชาติ	151	9.60
ความน่าสนใจในวิถีชีวิตชุมชน	158	10.00
ความมีเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรม	86	5.40
ความเป็นมิตรของคนในชุมชน	55	3.50
เสียค่าใช้จ่ายน้อย	10	0.60
อื่น ๆ	11	0.70
ไม่เคยเดินทางและไม่ตอบ	1112	70.20
รวม	1,583	100.00

6. สิ่งที่ไม่ประทับใจจากการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

ในการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน นักท่องเที่ยวบางส่วนเกิดความไม่ประทับใจในการเดินทางท่องเที่ยว โดยสิ่งนี้นักท่องเที่ยวไม่ประทับใจมากที่สุด คือ มีค่าใช้จ่ายสูง มีผู้ตอบ 56 คน หรือร้อยละ 3.50 รองลงมา คือ ธรรมชาติไม่สวยงาม มีผู้ตอบ 42 คน หรือร้อยละ 2.70 ความไม่เป็นมิตรของคนในชุมชน มีผู้ตอบ 41 คน หรือร้อยละ 2.60 นอกจากนี้ยังมีความไม่ประทับใจอื่น ๆ เช่น ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในปัจจุบันถูกตัดแปลงเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์มากเกินไป เกิดการสูญเสียอัตลักษณ์และวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน ดังตารางที่ 5-13

จากสิ่งนี้นักท่องเที่ยวเกิดความไม่ประทับใจจากการเดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนั้น ผู้นำและชาวบ้านในชุมชน และหน่วยงานที่รับผิดชอบ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและแก้ไขเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว ซึ่งจากการสอบถามนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่กล่าวว่า การท่องเที่ยวชุมชนมีค่าใช้จ่ายสูง เนื่องจากการท่องเที่ยวชุมชนมีลักษณะเฉพาะตัวแตกต่างจากการท่องเที่ยวทั่วไป และกลุ่มเป้าหมายเป็นนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจและต้องการเข้ามาเรียนรู้และศึกษาวิถีชีวิตในชุมชน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นซึ่งมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านที่อยู่ในชุมชน ดังนั้นการกำหนดค่าใช้จ่ายสำหรับการท่องเที่ยวชุมชนจึงต้องสูงกว่าการท่องเที่ยวกระแสหลัก

ตารางที่ 5-13 สิ่งที่ไม่ประทับใจจากการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

รายการ	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	ร้อยละ
ธรรมชาติไม่สวยงาม	42	2.70
วิถีชีวิตของชุมชนไม่น่าสนใจ	33	2.10
ศิลปวัฒนธรรมเหมือนกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ	35	2.20
ความไม่เป็นมิตรของคนในชุมชน	41	2.60
เสียค่าใช้จ่ายสูง	56	3.50
อื่น ๆ	263	16.60
ไม่เคยเดินทางและไม่ตอบ	1,113	70.30
รวม	1,583	100.00

7. สิ่งที่ต้องปรับปรุงในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

นักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชนกล่าวว่าสิ่งที่ต้องปรับปรุงมากที่สุดอันดับแรก คือ ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ถนน ร้านค้า อย่างละ 93 คน หรือร้อยละ 5.90 รองลงมา คือ ควรปรับปรุงด้านอื่น ๆ เช่น การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน นอกจากนี้ยังควรเพิ่มปรับปรุงเกี่ยวกับกิจกรรมที่มีในแหล่งท่องเที่ยว มีผู้ตอบ 93 คน หรือร้อยละ 3.30 ส่วนสิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการให้ปรับปรุงน้อยที่สุด คือ รูปแบบที่พัก มีผู้ตอบ 31 คน หรือร้อยละ 2 ดังตารางที่ 5-14

ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยวถือเป็นปัจจัยสำคัญประการแรก ๆ ที่จะทำให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเกิดความประทับใจ ซึ่งชาวบ้านที่อยู่ในพื้นที่และเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนควรปรับปรุงเรื่องความสะอาด ทั้งในที่พักและแหล่งท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามแหล่งท่องเที่ยวชุมชนควรยึดถือเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชนเอาไว้ การสร้างและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวอาจทำให้ชุมชนสูญเสียเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ดั้งเดิมของชุมชนได้ ดังนั้นในการปรับปรุงด้านสิ่งอำนวยความสะดวกจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ และควรปรับปรุงเฉพาะสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการเข้าถึงและการท่องเที่ยวชุมชนเท่านั้น เช่น ถนน ป้ายแสดงรายละเอียดหรือป้ายบอกทาง เป็นต้น

ตารางที่ 5-14 สิ่งที่ต้องปรับปรุงในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

รายการ	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	ร้อยละ
ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว	52	3.30
ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว	93	5.90
กิจกรรมที่มีในแหล่งท่องเที่ยว	53	3.30
รูปแบบที่พัก	31	2.00
ค่าใช้จ่าย	32	2.00
สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น ถนน ร้านค้า	93	5.90
ข้อมูลและรายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยว	44	2.80
อื่น ๆ	71	4.50
ไม่เคยเดินทางและไม่ตอบ	1,114	70.40
รวม	1,583	100.00

8. ค่าใช้จ่ายสำหรับการท่องเที่ยวชุมชน

เมื่อให้นักท่องเที่ยวทำการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการท่องเที่ยวชุมชนกับค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการท่องเที่ยวทั่วไปพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่กล่าวว่า การท่องเที่ยวชุมชนมีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการท่องเที่ยวทั่วไป 384 คน หรือร้อยละ 24.30 ส่วนนักท่องเที่ยวที่กล่าวว่าการท่องเที่ยวชุมชนมีค่าใช้จ่ายมากกว่าการท่องเที่ยวทั่วไปมี 87 คน หรือร้อยละ 5.50 ดังตารางที่ 5-15

ตารางที่ 5-15 เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวชุมชนกับการท่องเที่ยวทั่วไป

รายการ	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า	384	24.30
มากกว่า	87	5.50
ไม่เคยเดินทางและไม่ตอบ	1,112	70.20
รวม	1,583	100.00

9. ความต้องการเดินทางกลับไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

เมื่อสอบถามนักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเกี่ยวกับความต้องการที่จะเดินทางกลับไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่เคยไปมาแล้วพบว่า นักท่องเที่ยว 429 คน หรือร้อยละ 27.1 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่ตอบแบบสอบถามต้องการกลับไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนั้น ๆ มีเพียง 41 คน หรือร้อยละ 2.60 ที่ไม่ต้องการเดินทางกลับไป ดังตารางที่ 5-16

ตารางที่ 5-16 ความต้องการเดินทางกลับไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

รายการ	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	ร้อยละ
ไม่ต้องการ	41	2.60
ต้องการ	429	27.10
ไม่เคยเดินทางและไม่ตอบ	1,113	70.30
รวม	1,583	100.00

10. เหตุผลที่ไม่เคยเดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

จากการสอบถามนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น 1,583 คน พบว่ามี 1,117 คนที่ยังไม่เคยเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน เมื่อสอบถามถึงเหตุผลที่ไม่เคยเดินทางไปนั้น นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ 398 คน หรือร้อยละ 25.10 ไม่ทราบมาก่อนว่ามีแหล่งท่องเที่ยวชุมชน รongลงมา คือ ทราบว่ามีแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบนี้และมีแผนที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวในอนาคต มีผู้ตอบ 307 คน หรือร้อยละ 19.40 และข้อมูลและรายละเอียดของท่องเที่ยวมีน้อย มีผู้ตอบ 209 คน หรือร้อยละ 13.20 ดังตารางที่ 5-17

เนื่องจากการท่องเที่ยวชุมชนยังเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่รู้จัก จากการสอบถามนักท่องเที่ยวถึงสาเหตุสำคัญที่สุดที่ยังไม่เคยเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน คือ ไม่ทราบมาก่อนว่ามีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนอยู่ ดังนั้นจึงควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง โดยเฉพาะทางอินเทอร์เน็ตที่ในปัจจุบันสามารถเข้าถึงบุคคลทั่วไปได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว

ตารางที่ 5-17 เหตุผลที่ไม่เคยเดินทางไปยังท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

รายการ	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	ร้อยละ
ไม่ทราบมาก่อนว่ามีแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบนี้	398	25.20
ทราบว่ามีแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบนี้และมีแผนที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวในอนาคต	307	19.40
ทราบว่ามีแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบนี้แต่ไม่สนใจไปท่องเที่ยว	114	7.20
ทราบจากคำบอกเล่าในด้านลบของผู้ที่เคยไป ทำให้ตัดสินใจไม่ไปท่องเที่ยว	29	1.80
ข้อมูลและรายละเอียดของท่องเที่ยวมีน้อย	209	13.20
อื่น ๆ	60	3.80
เคยเดินทางและไม่ตอบ	466	29.40
รวม	1,583	100.00

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชน

การสอบถามนักท่องเที่ยวในส่วนที่ 4 เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ทั้งในด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ความต้องการของนักท่องเที่ยว และแนวทางการบริหารจัดการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่นักท่องเที่ยวสนใจ

แหล่งท่องเที่ยวชุมชนสามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม นิเวศ และธรรมชาติ จากการสอบถามนักท่องเที่ยวถึงประเภทของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่สนใจพบว่า นักท่องเที่ยวเกินกว่าครึ่งหนึ่งสนใจแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางธรรมชาติมากที่สุด 1,071 คน หรือร้อยละ 67.60 รองลงมา คือ แหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางวัฒนธรรม มีผู้ตอบ 233 คน หรือร้อยละ 14.70 และแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางประวัติศาสตร์ มีผู้ตอบ 142 คน หรือร้อยละ 9 ส่วนแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงนิเวศมีผู้สนใจน้อยที่สุด 137 คน หรือร้อยละ 8.70 ดังตารางที่ 5-18

ตารางที่ 5-18 ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่นักท่องเที่ยวสนใจ

รายการ	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	ร้อยละ
ประวัติศาสตร์	142	9.00
วัฒนธรรม	233	14.70
นิเวศ	137	8.70
ธรรมชาติ	1,071	67.60
รวม	1,583	100.00

2. ความเพียงพอของการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

ในปัจจุบันการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยังมีอยู่น้อยและไม่ทั่วถึง ซึ่งนักท่องเที่ยวร้อยละ 74.10 หรือ 1,173 คนตอบว่าข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยังไม่เพียงพอ ส่วนนักท่องเที่ยวร้อยละ 25.90 หรือ 410 คน ตอบว่าในปัจจุบันมีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเพียงพอแล้ว ดังตารางที่ 5-19

ตารางที่ 5-19 ความเพียงพอของการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

รายการ	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	ร้อยละ
ไม่เพียงพอ	1,173	74.10
เพียงพอ	410	25.90
รวม	1,583	100.00

3. ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวชุมชนที่สะดวกที่สุด

จากการสอบถามนักท่องเที่ยวถึงช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวชุมชนที่สะดวกที่สุดพบว่า นักท่องเที่ยวสามารถรับข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชนทางอินเทอร์เน็ตได้สะดวกที่สุด 751 คน หรือร้อยละ 47.40 รองลงมา คือ ทางโทรศัพท์ มีผู้ตอบ 494 คน หรือร้อยละ 31.20 และทางสมาร์ทโฟน มีผู้ตอบ 264 คน หรือร้อยละ 16.70 ส่วนช่องทางที่นักท่องเที่ยวคิดว่าจะรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวชุมชนที่สะดวกน้อยที่สุด คือ ทางวารสาร โดยมีผู้ตอบ 10 คน หรือร้อยละ 0.60 ดังตารางที่ 5-20

ตารางที่ 5-20 ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวชุมชนที่สะดวกที่สุด

รายการ	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	ร้อยละ
โทรศัพท์	494	31.20
วิทยุ	18	1.10
หนังสือพิมพ์	23	1.50
วารสาร	10	0.60
โบชัวร์	12	0.80
สมาร์ทโฟน	264	16.70
อินเทอร์เน็ต	751	47.40
อื่น ๆ	11	0.70
รวม	1,583	100.00

4. แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชน

จากการสอบถามแนวคิดในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนจากนักท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยว 738 คน หรือร้อยละ 46.60 มีความเห็นว่าควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวชุมชนผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ และหนังสือพิมพ์ รองลงมา คือ ควรคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามและมีเอกลักษณ์ 534 คน หรือร้อยละ 33.70 และเพิ่มจำนวนแหล่งท่องเที่ยวชุมชน 278 คน หรือร้อยละ 17.60 นอกจากนี้ยังมีแนวทางการบริหารจัดการรูปแบบอื่น ๆ เช่น ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเดิมที่มีอยู่ทั้งในด้านความสวยงามและความสะอาด และจัดกิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้น่าสนใจ เป็นต้น ดังตารางที่ 5-21

ตารางที่ 5-21 แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชน

รายการ	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	ร้อยละ
เพิ่มจำนวนแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	278	17.60
คัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามและมีเอกลักษณ์	534	33.70
ควรเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารตามสื่อต่าง ๆ	738	46.60
อื่น ๆ	33	2.10
รวม	1,583	100.00

จากการสอบถามนักท่องเที่ยวจำนวน 1,583 คน ตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ใน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวทั่วไป ความรู้ พฤติกรรม และประสบการณ์ในการท่องเที่ยวชุมชน รวมถึงความต้องการและแนวคิดในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชน หลังจากแสดงรายละเอียดผลลัพธ์ที่ได้จากการสอบถามนักท่องเที่ยวข้างต้นแล้ว สามารถจำแนกเป็นประเด็นสำคัญเพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนได้ ดังนี้

1. กระตุ้นและส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน

จากการสอบถามนักท่องเที่ยวทำให้ทราบว่านักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเพียงร้อยละ 29.40 (466 คน) ในขณะที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 70.60 (1,117 คน) ยังไม่เคยเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน แสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันนี้นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวกระแสหลักหรือแหล่งท่องเที่ยวทั่วไปมากกว่า โดยเมื่อเปรียบเทียบกับ การรับรู้เกี่ยวกับท่องเที่ยวชุมชนของนักท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 67.30 (1,065 คน) เคยได้ยินหรือทราบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนมาก่อน และส่วนที่เหลือร้อยละ 32.70 (518 คน) ไม่เคยได้ยินหรือทราบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนเลย ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกระตุ้นและส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปสนใจและเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนมากขึ้น โดยการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวชุมชน หรือเข้าร่วมงานนิทรรศการด้านการท่องเที่ยวระดับชาติที่จัดขึ้น เช่น งานไทยเที่ยวไทย เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยวชุมชน รวมถึงการจัดกิจกรรมพิเศษขึ้นเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวชุมชน

2. สร้างความประทับใจและภาพลักษณ์ที่ดีให้กับแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

นักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชนส่วนใหญ่เกิดความประทับใจในระดับมาก มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ประทับใจน้อยหรือไม่ประทับใจ โดยสิ่งที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประทับใจมากที่สุดนั้นคือ ความน่าสนใจของวิถีชีวิตชุมชน ดังนั้นในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนควรคงรูปแบบของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ตลอดจนวัฒนธรรมและการดำรงชีวิตแบบดั้งเดิมเอาไว้ ไม่ควรปรับแต่งหรือเปลี่ยนแปลงจนสูญเสียความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการเดินทางเข้ามาเพื่อเรียนรู้และศึกษา ไม่ได้ต้องการเข้ามาเพื่อเยี่ยมชมสิ่งที่พบเห็นโดยทั่วไป

เหมือนแหล่งท่องเที่ยวกระแสหลัก การคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์และวิถีชีวิตดั้งเดิมโดยไม่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสและความต้องการของนักท่องเที่ยวบางส่วน เช่น การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเกินความจำเป็น หรือการสร้างที่พักขึ้นมาใหม่เพื่อสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่รักความสะดวกสบาย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นการทำลายหัวใจหลักของการท่องเที่ยวชุมชน ดังนั้นในการสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวชุมชนก็คือ การคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส เรียนรู้ และศึกษาวัฒนธรรมดั้งเดิม

3. การปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

จากการสอบถามนักท่องเที่ยวถึงสิ่งที่ต้องปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวชุมชนอันดับแรก คือ ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นชาวบ้านและเจ้าหน้าที่ควรจัดพนักงานทำความสะอาดแหล่งท่องเที่ยวตลอดเวลา รวมถึงความสะอาดของที่พักร่วมกัน สิ่งที่ควรปรับปรุงต่อมา คือ สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ถนน ร้านค้า และร้านอาหาร เป็นต้น ควรปรับปรุงและสร้างให้เพียงพอ โดยเฉพาะถนนที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวชุมชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากนี้ควรสร้างตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้องไม่ทำให้ความเป็นอยู่และวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวเปลี่ยนไป

4. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

ในปัจจุบันการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยังมีอยู่น้อยและไม่ทั่วถึง ดังนั้นชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องวางแผนเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้มากขึ้นและครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย จากการสอบถามนักท่องเที่ยวถึงช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวชุมชนที่สะดวกที่สุด คือ ทางอินเทอร์เน็ต รองลงมา ได้แก่ ทางโทรทัศน์ และสมาร์ทโฟน เพื่อเป็นการเผยแพร่ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการและความสะดวกของนักท่องเที่ยวจึงควรทำการเผยแพร่ผ่าน 3 ช่องทางหลักข้างต้น นอกจากนั้นควรเผยแพร่ผ่านช่องทางอื่น ๆ เพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวและผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสรับข่าวสารแหล่งท่องเที่ยวชุมชนมากขึ้น เช่น ทางวิทยุ บัญชีโซเชียลมีเดีย วารสาร และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

บทที่ 6

Web Map Services เพื่อเผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชน

ผลการศึกษาส่วนสุดท้ายเป็นการจัดทำ Web Map Services เพื่อเผยแพร่ข้อมูลและเส้นทาง การท่องเที่ยวชุมชน โดยนักท่องเที่ยวและผู้สนใจสามารถเข้าไปสืบค้นข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนใน 4 จังหวัด เช่น ข้อมูลตำแหน่งที่ตั้ง และข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน การค้นหาเส้นทางของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง รวมทั้งสามารถทำการบันทึกและพิมพ์รายงานผลการสืบค้น และสอบถามในรูปแบบไฟล์ .pdf ได้

ผลการวิจัยส่วนนี้แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อหลัก ได้แก่ ส่วนการแสดงผลหน้าเว็บ (Web Interface) และส่วนการเก็บข้อมูลหลังเว็บไซต์ (Database Backend) มีรายละเอียดได้ดังนี้

ส่วนการแสดงผลหน้าเว็บ (Web Interface)

การแสดงผลเว็บไซต์อยู่ในรูปแบบของข้อความ รูปภาพ และแผนที่ โดย URL ของเว็บไซต์ คือ www.gi-cbt.buu.ac.th โครงสร้างของเว็บไซต์ประกอบด้วย 5 เมนู ได้แก่ หน้าแรก แหล่งท่องเที่ยวชุมชน ค้นหาเส้นทาง ข้อมูล 4 จังหวัด และเกี่ยวกับโครงการวิจัย ซึ่งในแต่ละหน้าเมนูสามารถเชื่อมโยงกันได้ทั้งเว็บไซต์ โดยการออกแบบ Interface จะเน้นการออกแบบที่สามารถใช้งานได้ง่าย สะดวกต่อผู้ใช้ และการแสดงผลข้อมูลที่ชัดเจน การใช้งานของเว็บไซต์เน้นที่การสืบค้นและแสดงผลตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน รวมไปถึงข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว และการค้นหาเส้นทางท่องเที่ยว โดยแสดงผลอยู่บน Google Maps

1. หน้าแรก

1.1 โครงสร้างเมนู “หน้าแรก”

หน้าจอแสดงผลของ “หน้าแรก” ประกอบด้วย ข้อมูลคำจำกัดความของการท่องเที่ยว โดยชุมชน หลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ความหมายของแต่ละประเภทแหล่งท่องเที่ยว ขอบเขต 4 จังหวัดชายฝั่งทะเล ภาพแสดงตัวอย่างของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดต่าง ๆ รวมไปถึงการแสดงผลข้อมูลสถิติผู้เข้าชมเว็บไซต์ ดังภาพที่ 6-1

1.2 สถิติผู้เข้าชมเว็บไซต์

การนับสถิติจำนวนผู้เข้าชมเว็บไซต์ (Web Counter) ได้ใช้บริการจากเว็บไซต์ www.histats.com เป็นผู้ให้บริการฟรี และเป็นเว็บไซต์ที่ได้รับความนิยมในการนำ Web Counter มาแสดงในเว็บเพจ เพื่อเก็บค่าสถิติการเข้าใช้งานของผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชมเว็บไซต์ โดยสามารถดูสถิติย้อนหลังได้ทั้งแบบรายวันและรายเดือน สำหรับการใช้นั้นจะต้องทำการลงทะเบียน (Register) ก่อน จึงจะสามารถนำ Web Counter มาใช้งานได้ โดยการเก็บข้อมูลสถิติผู้เยี่ยมชม ดังภาพที่ 6-2

“ชายฝั่งทะเลตะวันออก”

แหล่งท่องเที่ยวชุมชน

- ชลบุรี
ระยอง
จันทบุรี
ตราด -

หน้าแรก
แหล่งท่องเที่ยวชุมชน
ค้นหาเส้นทาง
ข้อมูล 4 จังหวัด
เกี่ยวกับโครงการวิจัย

พระจุฑาธุชราชฐาน เกาะสีชัง, ชลบุรี

การท่องเที่ยวชุมชนคืออะไร?

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism: CBT) คือการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน

หลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

1. ชุมชนเป็นเจ้าของ
2. ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและตัดสินใจ
3. ส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง
4. ยกระดับคุณภาพชีวิต
5. มีความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม
6. คงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น
7. ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม
8. เศรษฐกิจในชุมชนที่มั่นคงและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
9. เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนท้องถิ่น
10. มีการกระจายรายได้สู่สาธารณประโยชน์ของชุมชน

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (Historical Attraction)
หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนารวมถึงสถานที่หรืออาคารสิ่งก่อสร้างที่มีอายุเก่าแก่หรือเคยมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ เช่น โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชน โบราณ กำแพงเมือง คูเมือง พิพิธภัณฑสถาน วัด ศาลาเสนา และสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางศิลปะและสถาปัตยกรรม

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Attraction)
หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปะและขนบธรรมเนียมประเพณีที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์และถ่ายทอดเป็นมรดกสืบทอดกันมา แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ประกอบด้วย งานประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน การแสดงศิลปวัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง การแต่งกาย ภาษาชนเผ่า เป็นต้น

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural Attraction)
หมายถึง สถานที่ที่เปิดใจเพื่อการท่องเที่ยว โดยมีทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้จะมีความงดงามตามสภาพธรรมชาติ ความแปลกตาของสภาพธรรมชาติ สัตว์หายากที่สำคัญทางธรณีวิทยาและภูมิศาสตร์อันเป็นเอกลักษณ์หรือเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น ๆ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ (Special Environmental Features) หรือสภาพแวดล้อมที่มีคุณค่าทางวิชาการ

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco Attraction)
หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะทางธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น โดยอาจมีเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศเข้าไปเกี่ยวข้อง โดยการจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งนั้นจะต้องมีการบริหารร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศนั้น มีการจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

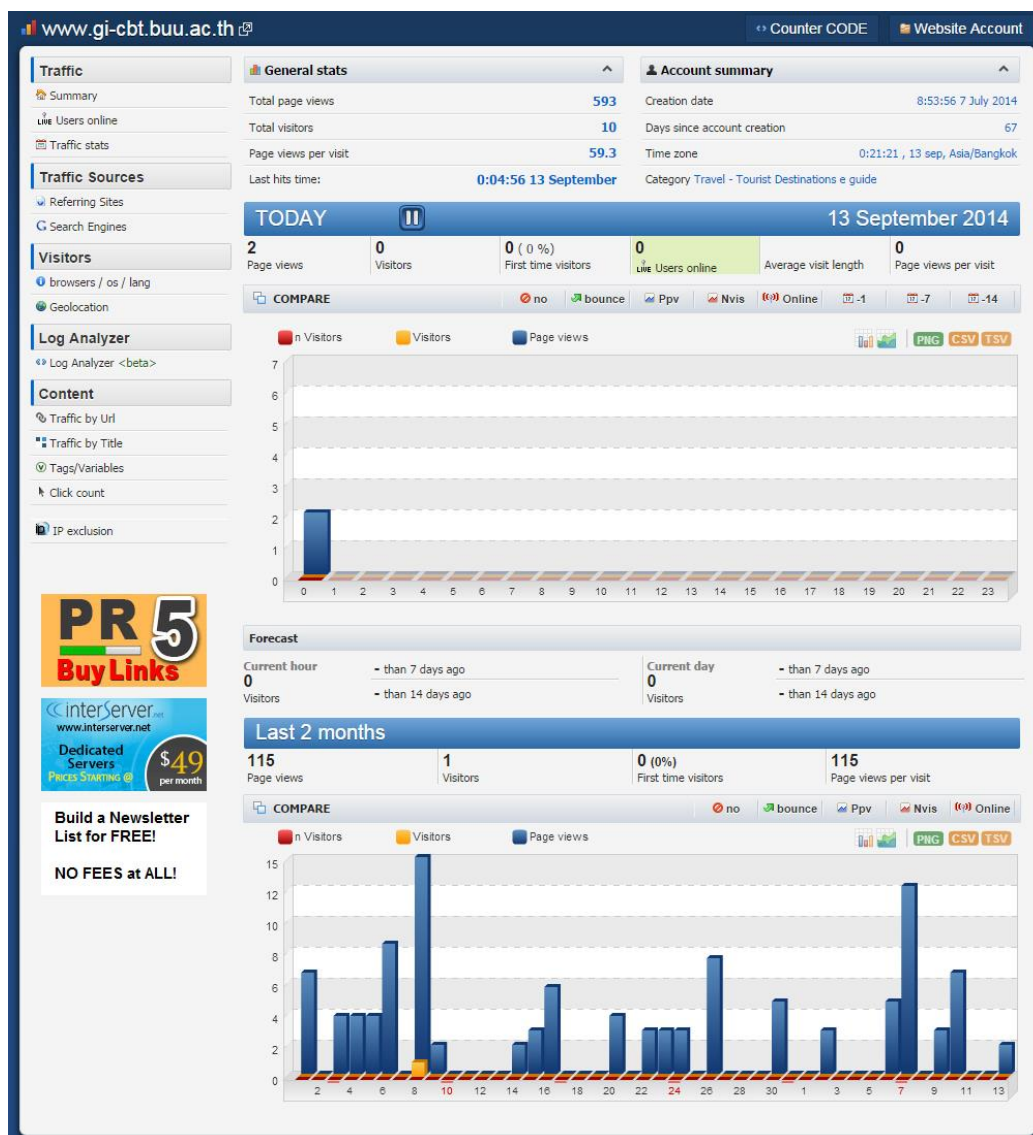
4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก

โครงการวิจัยการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก: ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด
งบประมาณแผ่นดิน ประจำปี พ.ศ. 2557 ตามมติคณะรัฐมนตรี

Visits 10 Pages 583

ภาพที่ 6-1 โครงสร้างหน้าเมนู “หน้าแรก”

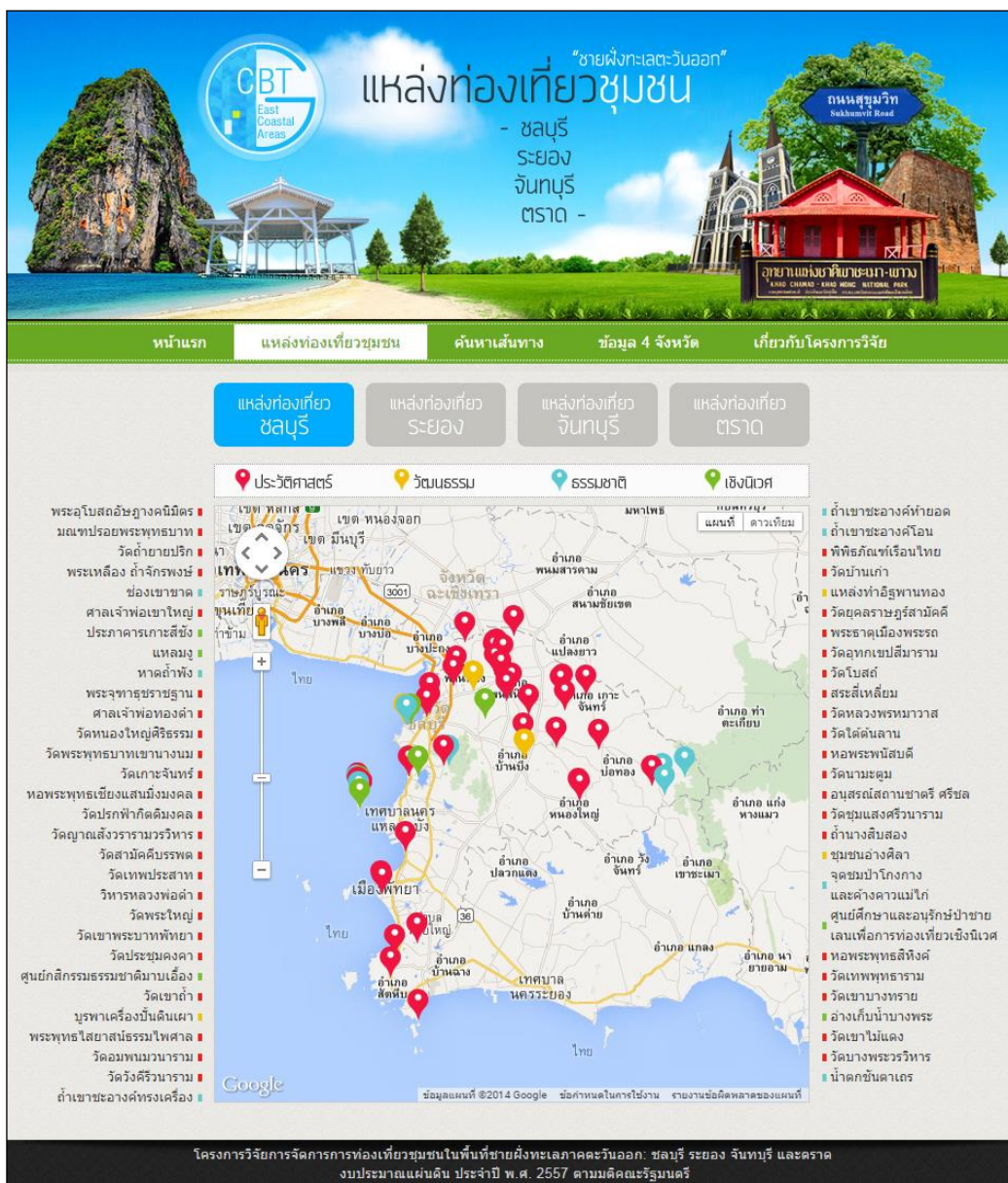

ภาพที่ 6-2 แสดงการเก็บข้อมูลสถิติการเยี่ยมชมจากเว็บไซต์ hitstats

2. แหล่งท่องเที่ยวชุมชน

2.1 โครงสร้างเมนู “แหล่งท่องเที่ยวชุมชน”

หน้าจอบ่งแสดงผลของ “แหล่งท่องเที่ยวชุมชน” ประกอบด้วย การแสดงผลตำแหน่งแหล่งท่องเที่ยวชุมชนรวมของแต่ละจังหวัด โดยมีปุ่มเมนูให้สามารถเลือกชมได้ ผู้ใช้งานสามารถคลิกที่ตัว Marker ซึ่งจะปรากฏ Pop-up Info Windows แสดงผลข้อมูลเบื้องต้นของตำแหน่งนั้น และผู้ใช้งานสามารถคลิกที่รายชื่อแหล่งท่องเที่ยวเพื่อดูรายละเอียดเพิ่มเติม ดังภาพที่ 6-3

ภาพที่ 6-3 โครงสร้างหน้าเมนู “แหล่งท่องเที่ยวชุมชน”

2.2 การแสดงผลตำแหน่งแหล่งท่องเที่ยว (Marker)

การแสดงผลตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนได้นำเทคโนโลยีของ Google Maps API มาใช้ในการแสดงผลพิกัดแหล่งท่องเที่ยวบนแผนที่ในรูปแบบของหมุดปัก (Marker) โดยทำการเก็บพิกัดและข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบโครงสร้างของเอกสาร XML (Extensible Markup Language) ซึ่งข้อมูลจะถูกจัดเก็บในรูปแบบ Element (Tag) และ Attribute ดังภาพที่ 6-4 และจะถูกเรียกใช้งานโดยคำสั่ง JavaScript ซึ่งการเก็บค่าพิกัดตำแหน่งแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในรูปแบบของ Decimal Latitude/Longitude (ตัวอย่าง 13.564235, 101.209824) โดยมีการกำหนดสัญลักษณ์ของหมุดปัก ดังตารางที่ 6-1

เมื่อทำการคลิกที่ Marker จะปรากฏ Pop-up Info Windows ขึ้นมาแสดงรายละเอียดข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

```

4 <markers>
5 <marker num="TR1" type="1" name="โบราณสถานเขาวังใต้เมือง" lat="12.576247" lng="102.374758" loc="ม. ปรังสี อ. บางฉาง จ. สุราษฎร์"/>
6 <marker num="TR2" type="1" name="วัดบางปะกง" lat="12.337499" lng="102.530490" loc="ม. ทุ่งแสง อ. เมือง จ. สุราษฎร์"/>
7 <marker num="TR3" type="2" name="ศาลากลางแบบบ้านหลังสี่" lat="11.651496" lng="102.908875" loc="ม. ทุ่งแสง อ. เมือง จ. สุราษฎร์"/>
8 <marker num="TR4" type="3" name="หาดบางกุ้ง" lat="11.893804" lng="102.787831" loc="ม. ทุ่งแสง อ. เมือง จ. สุราษฎร์"/>
9 <marker num="TR5" type="3" name="หอคอยเขาวังใต้เมือง" lat="11.974972" lng="102.770452" loc="ม. ทุ่งแสง อ. เมือง จ. สุราษฎร์"/>
10 <marker num="TR6" type="1" name="วัดสวนพาราณสี" lat="12.103010" lng="102.702798" loc="ม. ทุ่งแสง อ. เมือง จ. สุราษฎร์"/>
11 <marker num="TR7" type="3" name="นิคมสวนพาราณสี" lat="12.101574" lng="102.710961" loc="ม. ทุ่งแสง อ. เมือง จ. สุราษฎร์"/>
12 <marker num="TR8" type="4" name="เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า" lat="12.152091" lng="102.625006" loc="ม. ทุ่งแสง อ. เมือง จ. สุราษฎร์"/>
13 <marker num="TR9" type="1" name="วัดเขาใหญ่" lat="12.305640" lng="102.339330" loc="ม. ทุ่งแสง อ. เมือง จ. สุราษฎร์"/>
14 <marker num="TR10" type="4" name="อ่างเก็บน้ำเขาวังใต้เมือง" lat="12.267450" lng="102.423323" loc="ม. ทุ่งแสง อ. เมือง จ. สุราษฎร์"/>
15 <marker num="TR11" type="2" name="ชุมชนคลองบางพระ" lat="12.242047" lng="102.510491" loc="ม. ทุ่งแสง อ. เมือง จ. สุราษฎร์"/>
16 <marker num="TR12" type="1" name="สวนรุกขชาติเขาวังใต้เมือง" lat="12.241726" lng="102.513230" loc="ม. ทุ่งแสง อ. เมือง จ. สุราษฎร์"/>
17 <marker num="TR13" type="1" name="วัดสี่ร้อย" lat="12.239933" lng="102.515306" loc="ม. ทุ่งแสง อ. เมือง จ. สุราษฎร์"/>
18 <marker num="TR14" type="2" name="ศาลากลาง" lat="12.240766" lng="102.514866" loc="ม. ทุ่งแสง อ. เมือง จ. สุราษฎร์"/>
19 <marker num="TR15" type="1" name="ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองสุราษฎร์" lat="12.243600" lng="102.508465" loc="ม. ทุ่งแสง อ. เมือง จ. สุราษฎร์"/>
20 <marker num="TR16" type="1" name="ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช" lat="12.243561" lng="102.507451" loc="ม. ทุ่งแสง อ. เมือง จ. สุราษฎร์"/>
21 <marker num="TR17" type="1" name="วัดเขาใหญ่" lat="12.244112" lng="102.507732" loc="ม. ทุ่งแสง อ. เมือง จ. สุราษฎร์"/>
22 <marker num="TR18" type="1" name="วัดสวนพาราณสี" lat="12.250163" lng="102.494545" loc="ม. ทุ่งแสง อ. เมือง จ. สุราษฎร์"/>
23 <marker num="TR19" type="1" name="ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช" lat="12.044667" lng="102.583807" loc="ม. ทุ่งแสง อ. เมือง จ. สุราษฎร์"/>
24 <marker num="TR20" type="4" name="บ้านเขาวังใต้เมือง" lat="12.186074" lng="102.556568" loc="ม. ทุ่งแสง อ. เมือง จ. สุราษฎร์"/>
25 <marker num="TR21" type="3" name="หาดทรายดำ" lat="12.172992" lng="102.406379" loc="ม. ทุ่งแสง อ. เมือง จ. สุราษฎร์"/>
26 <marker num="TR22" type="1" name="วัดศรีรัตนาราม" lat="12.178340" lng="102.389396" loc="ม. ทุ่งแสง อ. เมือง จ. สุราษฎร์"/>
27 </markers>
    
```

ภาพที่ 6-4 การเก็บข้อมูลตำแหน่งแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบเอกสาร XML

ตารางที่ 6-1 สัญลักษณ์หมวดหมู่ของแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ

สัญลักษณ์	สีของสัญลักษณ์	ประเภทแหล่งท่องเที่ยว
	แดง	ประวัติศาสตร์
	เหลือง	วัฒนธรรม
	ฟ้า	ธรรมชาติ
	เขียว	เชิงนิเวศ

2.3 การแสดงผลข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว

การแสดงผลส่วนนี้อยู่ในรูปแบบของข้อความ รูปภาพ และแผนที่ โดยใช้ฐานข้อมูล MySQL สำหรับจัดเก็บข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทั้งหมด เมื่อผู้ใช้งานทำการสืบค้นข้อมูลผ่านหน้าเว็บเพจ ระบบจะทำการ Query ข้อมูลที่จัดเก็บอยู่ในฐานข้อมูลขึ้นมาแสดงบนหน้าเว็บเพจ โดยข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนประกอบด้วย ชื่อ สถานที่ตั้ง พิกัด ประเภท แผนที่ภาพประกอบ ข้อมูลพื้นฐาน และข้อมูลการเดินทาง ดังภาพที่ 6-5 โดยข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่แสดงอยู่บนเว็บเพจนั้น ผู้ใช้งานสามารถทำการดาวน์โหลดไฟล์เอกสารหรือพิมพ์รายงานได้ โดยขั้นตอนนี้เลือกใช้ mPDF ซึ่งเป็น Library สำหรับการสร้างเอกสารรายงาน (Report) ในรูปแบบ PDF โดยผู้ใช้งานสามารถเลือกบันทึก (Save) หรือทำการสั่งพิมพ์ (Print) ได้

ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

- แหล่งท่องเที่ยวชุมชน จ.ชลบุรี +
- แหล่งท่องเที่ยวชุมชน จ.ระยอง +
- แหล่งท่องเที่ยวชุมชน จ.จันทบุรี +
- แหล่งท่องเที่ยวชุมชน จ.ตราด +
- แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์
- จวนเรลิ่งตั้งคัมโปด
- พิพิธภัณฑ์ยุทธนาภิเษราช้าง
- วัดท่าโสม
- วัดบางปรือ
- วัดปศุฆาราม
- วัดสะพานหิน
- วัดโยธานิมิตร
- วัดไผ่ล้อม
- ศาลกรมหลวงพระเชดอมตศักดิ์
- ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
- ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองตราด
- โบราณสถานเขาโต๊ะโมะ
- แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
- ชุมชนคลองบางพระ**
- ตราดพาร์ค
- ตลาดชายแดนบ้านหาดเล็ก
- แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- น้ำตกสะพานหิน

แหล่งท่องเที่ยว
ชลบุรี
แหล่งท่องเที่ยว
ระยอง
แหล่งท่องเที่ยว
จันทบุรี
แหล่งท่องเที่ยว
ตราด

วัดมิ่งกรุปศุฆาราม

12.520834
102.164501

พิกัด

สถานที่ตั้ง : ต.พลับ อ.แหลมสิงห์ จ.จันทบุรี
ประเภทแหล่งท่องเที่ยว : ประวัติศาสตร์

Share 0
Print 12

ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว
วัดมิ่งกรุปศุฆาราม วัดในพุทธศาสนาเถรวาทนิกายฝ่ายจีนิกาย เป็นสาขาของวัดมิ่งกรุปลาวาส (เล่งเนี้ยยี่) ที่กรุงเวทสา สร้างเมื่อ พ.ศ. 2520 เป็นวัดที่มีสถาปัตยกรรมลักษณะผสมผสานระหว่างพุทธศิลป์ไทย-จีนภาคใต้ ด้านหน้าวัดเป็นวิหารท้าวจตุโลกบาล ประดิษฐานพระศรีอารยเมตไตรยโพธิสัตว์และท้าวจตุโลกบาลทั้งสี่ ขณะที่ยังภายในวัด มีอุโบสถทรงจีนหลังคาซ้อน 3 ชั้น ประดิษฐานพระพุทธรูปมาประธานสามพระองค์ ถือเป็นวัดที่มีสถาปัตยกรรมงดงามอย่างยิ่ง

ข้อมูลการเดินทาง
ริม ถ.สุขุมวิท ต.พลับ อ.แหลมสิงห์ บนเส้นทางจันทบุรี-ขลุง ห่างจากสี่แยกเขาไระยา 23 กม. อยู่ก่อนทางเข้าน้ำตกพลับ

แผนที่แหล่งท่องเที่ยว

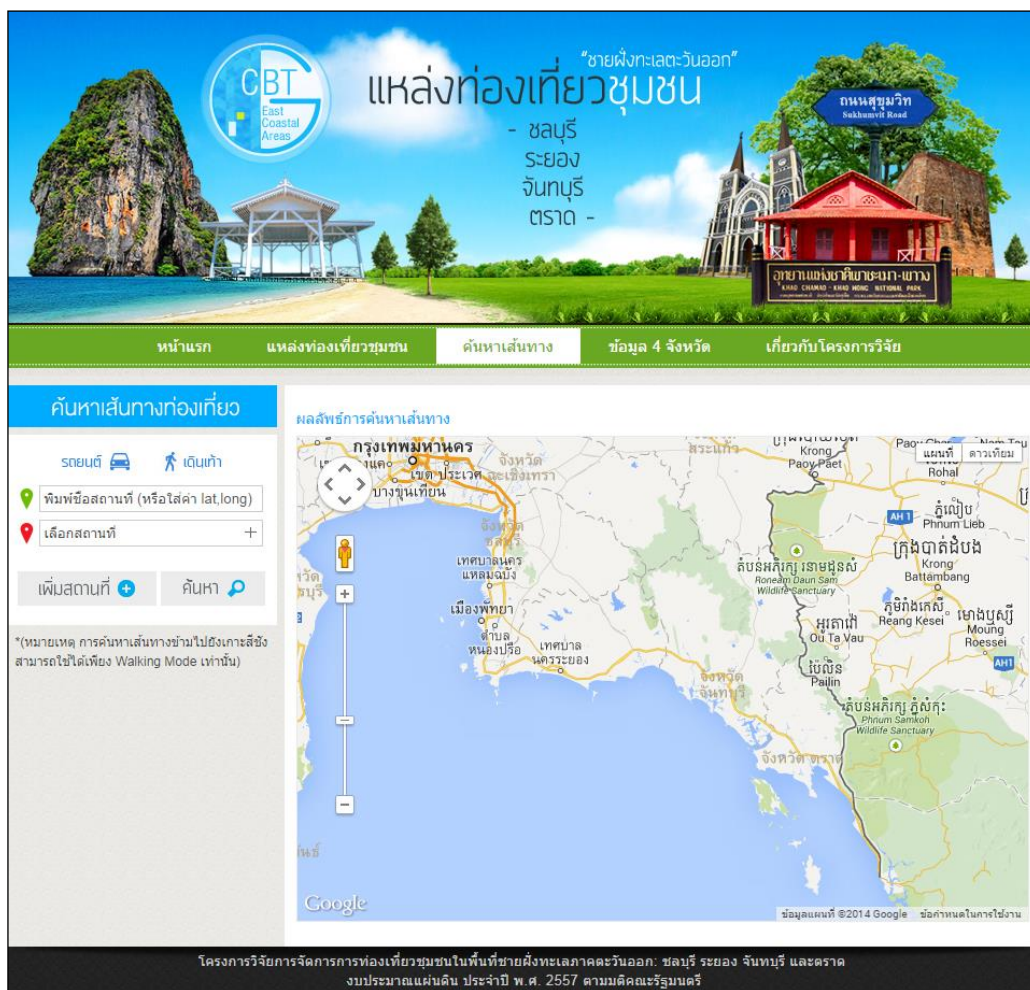
ภาพแหล่งท่องเที่ยว

ภาพที่ 6-5 การแสดงผลข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

3. ค้นหาเส้นทาง

3.1 โครงสร้างเมนู “ค้นหาเส้นทาง”

หน้าจอแสดงผลของ “ค้นหาเส้นทาง” เป็นเพจสำหรับการค้นหาเส้นทางโดยใช้ Waypoints in Directions Services ของ Google Maps JavaScript API V3 ประกอบด้วย Input Form สำหรับการรับค่าข้อมูลพิกัดสถานที่จาก Dropdown List Menu ปุ่มเปลี่ยนสถานะการแสดงผลของโหมดการเดินทาง แผนที่แสดงผลการค้นหาเส้นทาง และข้อมูลสรุปขั้นตอนการเดินทาง ดังภาพที่ 6-6

ภาพที่ 6-6 โครงสร้างหน้าเมนู “ค้นหาเส้นทาง”

3.2 การค้นหาเส้นทาง

3.2.1 Waypoints in Directions

ในการค้นหาเส้นทางได้ใช้ Waypoints in Directions ซึ่งเป็น Services ของ Google Maps JavaScript API V3 ในการค้นหาเส้นทางระหว่างจุด ซึ่งอยู่ในลักษณะของ Waypoints โดยผู้ใช้งานสามารถเลือกจุดเริ่มต้น (Start) จากสถานที่ที่ต้องการ โดยการระบุเป็นชื่อสถานที่หรือระบุพิกัดด้วยค่าละติจูดและลองจิจูดลงไปในช่วงการค้นหา สำหรับการเลือกจุดสิ้นสุด (End) และจุดระหว่างเส้นทาง (Waypoints) ผู้ใช้งานสามารถเลือกจาก Dropdown List Menu ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่อยู่ในขอบเขตงานวิจัย ผู้ใช้งานสามารถเลือก Waypoints ได้ 8 จุดเท่านั้น ซึ่งเป็นข้อจำกัดของ Google Maps API ที่ได้กำหนดไว้สำหรับผู้นำมาพัฒนาจาก Free API

การแสดงผลลัพธ์ที่ได้จากการค้นหาเส้นทางจะแสดงผลอยู่บน Google Maps ซึ่งผู้ใช้งานสามารถเลือกโหมดการเดินทาง (Travel Mode) ได้ 2 แบบ คือ รถยนต์ (Driving) และเดินเท้า (Walking) โดยมีการแสดงข้อมูลและขั้นตอนการเดินทาง รวมไปถึงระยะทาง (Distance) และเวลาที่ใช้ (Duration) ในการเดินทางทั้งหมด ดังภาพที่ 6-7 การเก็บข้อมูลในส่วนของการพิกัดแหล่งท่องเที่ยว ทำ

การเก็บในรูปแบบของ Decimal Latitude/Longitude (ตัวอย่าง 13.564235, 101.209824) ซึ่งเป็นรูปแบบการเก็บค่าข้อมูลพิกัดที่ใช้สำหรับ API ของ Google Maps

ค้นหาเส้นทางท่องเที่ยว

รถยนต์ 🚗 เดินเท้า 🚶

ค้อย่างช้าง

- วัดญาณสังวรารามวรวิหาร +
- ป่าชายเลนประแสร์ +
- โบสถ์คาทอลิก +
- น้ำตกสะพานหิน +

เพิ่มสถานที่ + ค้นหา 🔍

* (หมายเหตุ การค้นหาเส้นทางข้ามไปยังเกาะสีชังสามารถทำได้เพียง Walking Mode เท่านั้น)

ผลลัพธ์การค้นหาเส้นทาง

Travel Mode : Driving (รถยนต์)

รวมระยะทางทั้งหมด 1273.5 กิโลเมตร

รวมเวลาทั้งหมด 17 ชั่วโมง 9 นาที

ขั้นตอนการเดินทาง

เส้นทางที่ 1 : A ไป B

จาก	ค้อย่างช้าง ตำบล ม่อนหิน อำเภอกำแพงแสน จังหวัด เชียงใหม่ 50320 ประเทศไทย
ถึง	วัดญาณสังวรารามวรวิหาร
ระยะทาง	994.7 กิโลเมตร
ใช้เวลา	12 ชั่วโมง 47 นาที

เส้นทางที่ 2 : B ไป C

จาก	วัดญาณสังวรารามวรวิหาร
ถึง	ป่าชายเลนประแสร์
ระยะทาง	110.1 กิโลเมตร
ใช้เวลา	1 ชั่วโมง 44 นาที

เส้นทางที่ 3 : C ไป D

จาก	ป่าชายเลนประแสร์
ถึง	โบสถ์คาทอลิก
ระยะทาง	64.9 กิโลเมตร
ใช้เวลา	58 นาที

A ค้อย่างช้าง ตำบล ม่อนหิน อำเภอกำแพงแสน จังหวัด เชียงใหม่ 50320 ประเทศไทย

995 กม. - เกือบกับ 12 ชั่วโมง 47 นาที

- มุ่งหน้าทางใต้ 21 ม.
- เลี้ยวซ้าย ไปยัง เส้นทาง 1249 0.1 กม.
- ขับต่อไปยัง เส้นทาง 1249 6.4 กม.
- เลี้ยวขวา ไปยัง เส้นทาง 1249 2.8 กม.
- ขับต่อไปยัง เส้นทาง 1249 15.9 กม.
- เลี้ยวขวา เข้าสู่ เส้นทาง 107 133 กม.
- เลี้ยวซ้าย เข้าสู่ ทางคู่ขนานถนน สาย เชียงใหม่-ลำปาง 0.9 กม.
- ใช้ทางลาดชันขวา ไปยัง เส้นทาง 11 97.2 กม.
- เลี้ยวขวา เข้าสู่ เส้นทาง 1 179 กม.
- ขับต่อไปยัง เส้นทาง 104 26.2 กม.

ภาพที่ 6-7 แสดงผลการค้นหาเส้นทาง

3.2.2 Travel Mode

สำหรับ Travel Mode หรือโหมดการเดินทาง Google Maps API แบ่งโหมดการเดินทางออกเป็น 4 โหมด ได้แก่ Driving Mode, Walking Mode, Bicycling Mode และ Transit Mode โครงการวิจัยนี้เลือกใช้โหมดรถยนต์ (Driving) ซึ่งเป็น Default Mode ของ Google Maps และโหมดเดินเท้า (Walking) สำหรับการแสดงผลเส้นทางระหว่างเกาะกับแผ่นดิน

3.3 ฟังก์ชันการทำงานของส่วนแสดงผลการค้นหาเส้นทาง

ในส่วนนี้อธิบายถึงการทำงานของแต่ละฟังก์ชันที่ใช้ในการแสดงผลแผนที่ และการแสดงผลการค้นหาเส้นทาง จากการประยุกต์ Google Maps API ซึ่งเขียนโดยภาษา JavaScript โดยมีฟังก์ชันการทำงานดังตารางที่ 6-2 และการใช้คำสั่งต่าง ๆ ของ Google Maps API ดังตารางที่ 6-3

ตารางที่ 6-2 JavaScript Function สำหรับการแสดงผลการค้นหาเส้นทาง

ชื่อฟังก์ชัน	การทำงาน
function initialize()	ใช้กำหนดค่าเริ่มต้นของการแสดงผลแผนที่ ได้แก่ Map Center, Map Zoom, Map Type โดยมีการเรียกใช้งานฟังก์ชัน initialize() ในส่วนของ HTML <body> ซึ่งเป็นส่วนของการแสดงผลเว็บเพจ
function calcRoute()	ใช้ในการคำนวณระยะทางและเวลาที่ใช้ในการเดินทาง และการแสดงผลลัพท์ของเส้นทาง ซึ่งจะปรากฏอยู่บน Google Maps รวมไปถึงการเปลี่ยนสถานะของโหมดการเดินทาง โดยมีการรับค่าพิกัดของจุด Waypoints มาจากฟังก์ชัน CreateNewRow() ส่วนค่าพิกัดของจุด Start และจุด End มีการดึงค่าโดยตรงจากฟังก์ชัน calcRoute()
function countAdd()	ใช้ในการนับจำนวนการคลิกเมาส์ในส่วนของการเช็ค “ปุ่มเพิ่มสถานที่” ซึ่งสามารถทำการเพิ่มสถานที่ (Add Waypoints) ได้ 8 จุด
function CreateNewRow()	ใช้ในการ Create Field สำหรับการแสดงผล Dropdown List Menu ในการเลือกสถานที่ (Select Waypoints)

ตารางที่ 6-3 สรุปการใช้งาน Google Maps JavaScript API v3

รูปแบบการใช้งาน	สรุปการใช้งาน Google Maps JavaScript API v3
Markers	หมุดปักแสดงผลตำแหน่งแหล่งท่องเที่ยวบนแผนที่ สามารถใช้งานได้ อย่างสะดวกและถูกต้อง โดยการระบุพิกัด Lat/Long ให้กับตัวหมุดปัก เพื่อนำมาแสดงผลบนแผนที่ ซึ่งตัวของหมุดปักนั้นสามารถเปลี่ยนจากรูปแบบ Default มาเป็นรูปแบบที่ต้องการได้ โดยได้สร้างรูปไอคอน สำหรับแสดงผลหมุดปักสถานที่ซึ่งแบ่งตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน
Info Windows	การแสดงผลจะเป็น Pop-up ที่เกิดขึ้นจากการคลิกที่ตัวหมุดปัก (Markers) ซึ่งอ้างอิงตามพิกัดที่ได้ระบุไว้ โดยสามารถกำหนดการแสดงผลข้อมูลภายใน Info Windows ในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ ข้อความ ลิงค์ รูปภาพ หรือวิดีโอ

ตารางที่ 6-3 (ต่อ)

รูปแบบการใช้งาน	สรุปการใช้งาน Google Maps JavaScript API v3
Travel Modes	โหมดการเดินทาง (Travel Mode) ที่ใช้ในการแสดงผลมี 2 รูปแบบ คือ “Driving” (Default Mode) และ “Walking” การเปลี่ยนโหมดสามารถทำได้โดยการคลิกปุ่มที่สร้างไว้บนเว็บเพจ
Waypoints in Directions	เป็น Services สำคัญที่ใช้สำหรับการค้นหาเส้นทางบนแผนที่ โดยมีพารามิเตอร์ที่จำเป็น 2 ตัว ได้แก่ Origin และ Destination ส่วน Waypoints นั้นจะเป็นพารามิเตอร์ที่เพิ่มขึ้นมาเนื่องจากการค้นหาเส้นทางมีมากกว่า 2 จุด โดยค่าของพารามิเตอร์จะได้ออกมาจากการเลือกสถานที่จากผู้ใช้งาน ซึ่งจะเก็บค่าเป็นพิกัด Lat/Long ของตำแหน่งสถานที่นั้น
Distance/Duration	การแสดงผลการคำนวณระยะทาง (Distance) จากฐานข้อมูลของ Google Maps นั้นจะแสดงระยะทางออกมาเป็น “เมตร” ซึ่งจะต้องทำการแปลงค่าโดยการคำนวณให้เป็น “กิโลเมตร” และผลการคำนวณเวลาที่ใช้ (Duration) นั้นแสดงออกมาเป็น “วินาที” ซึ่งจะต้องทำการแปลงค่าโดยการคำนวณให้เป็น “ชั่วโมง” และ “นาที” ตามลำดับ

4. ข้อมูล 4 จังหวัด

4.1 โครงสร้างเมนู “ข้อมูล 4 จังหวัด”

หน้าจอแสดงผลของ “ข้อมูล 4 จังหวัด” ประกอบด้วย ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ข้อมูลพื้นฐานของแต่ละจังหวัด ได้แก่ ตราประจำจังหวัด ดอกไม้ประจำจังหวัด คำขวัญประจำจังหวัด อาณาเขตติดต่อ สภาพทั่วไปของพื้นที่ และแผนที่แสดงขอบเขตการปกครอง ดังภาพที่ 6-8 อีกทั้งยังสามารถ “คลิก” เพื่อเชื่อมโยงไปยังหน้ารวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดได้

4.2 การแสดงผลข้อมูลรูปแบบ SVG

เป็นการนำเทคโนโลยีของ Scalable Vector Graphics หรือ SVG ซึ่งเป็นมาตรฐานขององค์กร W3C มาใช้สำหรับการแสดงผลภาพเวกเตอร์ 2 มิติ การใช้งานในส่วนนี้ คือ การแสดงผลแผนที่ขอบเขตการปกครองของแต่ละจังหวัด โดยการนำเข้าข้อมูล Shape File ขอบเขตจังหวัดในโปรแกรม Quantum GIS Desktop (1.8.0) และทำการ Export ไฟล์เป็นนามสกุล .svg จากนั้นทำการนำไฟล์ .svg เข้ามาใน HTML ด้วยวิธี Inline หรืออีกวิธีหนึ่ง คือ การใช้แท็ก (Tag) <object> ผลลัพธ์ของไฟล์ภาพ SVG ข้อดีของการแสดงผลในรูปแบบ SVG คือ ภาพเวกเตอร์กราฟิกจะมีความคมชัดกว่าไฟล์ภาพบิตแมพ

ชายฝั่งทะเลตะวันออก
แหล่งท่องเที่ยวชุมชน
 - ชลบุรี
 - ระยอง
 - จันทบุรี
 - ตราด -

หน้าแรก แหล่งท่องเที่ยวชุมชน ค้นหาเส้นทาง ข้อมูล 4 จังหวัด เกี่ยวกับโครงการวิจัย

ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก (East Coastal Areas)
 ประกอบด้วย 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบ สลับภูเขาสูงชัน มีเทือกเขาจันทบุรีทอดตัวไปทางตะวันตกจรดกับเทือกเขาพนมดงรัก ซึ่งทอดยาวจากเหนือถึงใต้เป็นเส้นแบ่งอาณาเขตระหว่างไทยกับประเทศกัมพูชา มีแม่น้ำสายสำคัญ ได้แก่ แม่น้ำจันทบุรี แม่น้ำตราด แม่น้ำระยอง และแม่น้ำประแสร์ ซึ่งไหลลงสู่ทะเลอ่าวไทย ท้องทะเลตะวันออกเป็นชายฝั่งทะเลที่เรียวยาว โค้งเว้าเต็มไปด้วยกลุ่มเกาะน้อยใหญ่หลายแห่ง ส่วนบริเวณปากแม่น้ำเป็นพื้นที่ป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ เป็นบริเวณที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศของสิ่งมีชีวิตในภูมิภาคตะวันออก

ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด

จังหวัดชลบุรี
 CHON BURI

ตราประจำจังหวัด : รูปภูเขาอุ้มพระเทเล
 ดอกไม้ประจำจังหวัด : ดอกประดู่
 คำขวัญประจำจังหวัด : ทะเลงาม ข้าวหลามอร่อย อ้อยหวาน จักสานดี ประเพณีวิ่งควาย

อาณาเขตติดต่อ
 ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดฉะเชิงเทรา
 ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดระยอง
 ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดระยอง
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อ่าวไทย

สภาพโดยทั่วไป
 ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดชลบุรีมีการผสมผสานกันมากถึง 5 แบบ ทั้งที่ราบลูกคลื่นและเนินเขา ที่ราบชายฝั่งทะเล ที่ราบลุ่มแม่น้ำบางปะกง พื้นที่สูงชันและภูเขา รวมถึงเกาะน้อยใหญ่อีกมากมาย ที่ราบลูกคลื่นและเนินเขาของชลบุรีพบได้ทางด้านตะวันออกของจังหวัด พื้นที่นี้มีลักษณะสูง ๆ ต่ำ ๆ คล้ายลูกกระนด สำหรับที่ราบชายฝั่งทะเลนั้นพบตั้งแต่ปากแม่น้ำบางปะกงถึงอำเภอสัตหีบ เป็นที่ราบแคบ ๆ ชายฝั่งทะเล มีภูเขาสูงเล็ก ๆ สลับเป็นบางครั้ง ส่วนพื้นที่สูงชันและภูเขาเป็นอยู่ตอนกลางและด้านตะวันออกของจังหวัด ภูมิประเทศอันหลากหลายดังกล่าว หล่อหลอมให้ชลบุรีสามารถพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นด้านการเกษตร อุตสาหกรรม การพาณิชยกรรม การท่องเที่ยว และการคมนาคมที่สะดวกสบาย

แผนที่จังหวัดชลบุรี

ขอบเขตการปกครองจังหวัดชลบุรี

1 อำเภอเมืองชลบุรี	7 อำเภอศรีราชา
2 อำเภอบ้านเมือง	8 อำเภอเกาะสีชัง
3 อำเภอหนองใหญ่	9 อำเภอสัตหีบ
4 อำเภอบางละมุง	10 อำเภอปลวกแดง
5 อำเภอพานทอง	11 อำเภอเกาะจันทร์
6 อำเภอพนัสนิคม	

โครงการวิจัยการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก: ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด
 งบประมาณแผ่นดิน ประจำปี พ.ศ. 2557 ตามมติคณะรัฐมนตรี

ภาพที่ 6-8 โครงสร้างหน้าเมนู “ข้อมูล 4 จังหวัด”

5. เกี่ยวกับโครงการวิจัย

5.1 โครงสร้างเมนู “เกี่ยวกับโครงการวิจัย”

หน้าจอแสดงผลของ “เกี่ยวกับโครงการวิจัย” ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการวิจัยการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี

และตราด ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดิน ประจำปี พ.ศ. 2557 และรายละเอียดของนักวิจัยในโครงการ รวมถึงข้อมูลสำหรับการติดต่อ ดังภาพที่ 6-9

“ชายฝั่งทะเลตะวันออก”
แหล่งท่องเที่ยวชุมชน
- ชลบุรี
ระยอง
จันทบุรี
ตราด -

ถนนสุขุมวิท
Sukhumvit Road

อุทยานแห่งชาติปางสีดา-บาง
Kao I Dang - Kao Mieng National Park

หน้าแรก แหล่งท่องเที่ยวชุมชน ค้นหาเส้นทาง ข้อมูล 4 จังหวัด เกี่ยวกับโครงการวิจัย

คณะนักวิจัย

ดร. ณรงค์ พงษ์ทอง
หัวหน้าโครงการ

นายสมพร สายสมพร
ผู้ช่วยนักวิจัย (นิสิต ป.โท)

นางสาวโสภณดี โยศีกกลาง
ผู้ช่วยนักวิจัย (นิสิต ป.โท)

ติดต่อ
คณะภูมิสารสนเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
narong_p@bun.ac.th

โครงการวิจัยการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก: ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด
งบประมาณแผ่นดิน ประจำปี พ.ศ. 2557 ตามมติคณะรัฐมนตรี

ภาพที่ 6-9 โครงสร้างหน้าเมนู “เกี่ยวกับโครงการวิจัย”

ส่วนการเก็บข้อมูลหลังเว็บไซต์ (Database Backend)

1. ฐานข้อมูล MySQL

การจัดเก็บข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทั้งหมดนั้นได้มีการสร้างฐานข้อมูลชื่อว่า “gi-cbt” สำหรับใช้จัดเก็บข้อมูล ซึ่งฐานข้อมูล gi-cbt ประกอบด้วยตารางทั้งหมด ดังแสดงในตารางที่ 6-4 ผู้ดูแลระบบสามารถเข้าฐานข้อมูลผ่านทางโปรแกรม phpMyAdmin โดย URL สำหรับการเข้าใช้งาน คือ <http://db.buu.ac.th/phpmyadmin> ซึ่งจะปรากฏ Login Form ขึ้นมาให้กรอกข้อมูลเพื่อทำการล็อกอินเข้าสู่ระบบ

ตารางที่ 6-4 ตารางทั้งหมดในฐานข้อมูล gi-cbt

ตารางที่	ชื่อตาราง	คำอธิบาย
1.	cbt_location	สำหรับจัดเก็บข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว
2.	cbt_location_image	สำหรับจัดเก็บข้อมูลรูปภาพประกอบสถานที่
3.	cbt_location_menu	สำหรับการจัดการเมนูระบบหลังเว็บไซต์
4.	cbt_location_user_admin	สำหรับจัดเก็บข้อมูลส่วนของผู้ดูแลระบบ (Admin)

เมื่อเข้าสู่ระบบแล้วจึงทำการคลิกเลือกฐานข้อมูล gi-cbt จะปรากฏหน้าจอแสดงผลข้อมูลตารางทั้งหมด ที่จัดเก็บภายในฐานข้อมูลที่ได้ทำการสร้างขึ้น โดยฐานข้อมูลนี้มีการเชื่อมต่อกับระบบหลังเว็บไซต์ (Backend) เพื่อใช้จัดเก็บข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งใช้ภาษา PHP ในการติดต่อกับฐานข้อมูลผ่านทางโปรแกรม phpMyAdmin ที่ใช้ในการจัดการฐานข้อมูล MySQL ผ่าน Web Browser

2. ระบบจัดการฐานข้อมูลหลังเว็บไซต์

ระบบจัดการฐานข้อมูลหลังเว็บไซต์หรือระบบหลังบ้าน (Backend) สร้างขึ้นมาเพื่อให้ง่ายและสะดวกต่อการกรอกหรือเพิ่มข้อมูลลงในฐานข้อมูล ซึ่งในส่วนของระบบหลังบ้านนั้นจะเชื่อมต่อกับฐานข้อมูล gi-cbt โดยมีหน้าจอสำหรับกรอกข้อมูล เมื่อทำการเพิ่มหรือแก้ไขข้อมูลทั้งหมดจะถูก Update ในระบบฐานข้อมูลด้วย

ผู้ดูแลระบบ (Admin) สามารถทำการเพิ่มหรือแก้ไขข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในระบบหลังบ้าน โดย URL สำหรับการเข้าใช้งานระบบ คือ www.gi-cbt.buu.ac.th/backoffice ซึ่งจะปรากฏหน้าจอ Login สำหรับการลงชื่อเข้าใช้งาน เมื่อเข้าสู่ระบบแล้ว จะปรากฏหน้าจอสำหรับการใช้งานในส่วนระบบหลังบ้าน ซึ่งประกอบด้วยเมนูหลัก 2 รายการ คือ การจัดการส่วนผู้ดูแลระบบ และการจัดการส่วนข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว

2.1 การจัดการส่วนผู้ดูแลระบบ (Admin)

สำหรับส่วนนี้เป็นการเก็บข้อมูลพื้นฐานส่วนของผู้ดูแลระบบ ได้แก่ Username, Name-Surname, E-mail, Telephone และการเข้าใช้ระบบครั้งล่าสุด ซึ่งผู้ดูแลระบบได้รับสิทธิ์ในการเข้าถึงและจัดการแก้ไขข้อมูลทั้งหมดในระบบ

2.2 การจัดการส่วนข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว

สำหรับการจัดการในส่วนนี้เป็นการเพิ่มข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนลงไปในระบบฐานข้อมูล gi-cbt ที่ได้ทำการสร้างไว้สำหรับเก็บข้อมูล โดยในส่วนนี้จะแสดงรายชื่อแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดที่ได้ทำการบันทึกลงฐานข้อมูล โดยผู้ดูแลระบบสามารถแก้ไขรายละเอียดข้อมูลได้ โดยทำการคลิกเข้าไปที่ไอคอนสำหรับแก้ไขจะปรากฏหน้าจอสำหรับการแก้ไขข้อมูลขึ้นมา และเมื่อทำการกด Save ข้อมูลทั้งหมดจะบันทึกและอัปเดตในฐานข้อมูลโดยอัตโนมัติ โดยข้อมูลที่ทำกรเก็บลงในฐานข้อมูลนั้นจะนำมาแสดงผลในส่วนของข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

3. การเผยแพร่เว็บไซต์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Public Website)

ทำการอัปโหลดเว็บไซต์โดยใช้โปรแกรม FileZilla ซึ่งเป็นโปรแกรมประเภท FTP Client ที่ใช้สำหรับการรับส่งไฟล์ระหว่างเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้จัดทำซึ่งเรียกว่า Client กับคอมพิวเตอร์แม่ข่ายซึ่งเรียกว่า Hosting ในการอัปโหลดไฟล์ข้อมูลเว็บเพจทั้งหมดจากเครื่องคอมพิวเตอร์ไปยังเครื่องเว็บเซิร์ฟเวอร์

เมื่อทำการอัปโหลดไฟล์สมบูรณ์แล้วจะสามารถเข้าชมเว็บไซต์ได้จากโดเมนที่ได้ทำการลงทะเบียนไว้ ซึ่งการจัดทำ Web Map Services เพื่อเผยแพร่ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกนั้นได้ใช้ Subdomain จากทางมหาวิทยาลัยบูรพา โดยสามารถเข้าถึงผ่านทาง URL คือ www.gi-cbt.buu.ac.th

หากมีบางไฟล์ที่มีการแก้ไขข้อมูล ต้องทำการอัปโหลดไฟล์นั้นเข้าไปใน Host อีกครั้งเพื่อเป็นการอัปเดต โดยสามารถทำการอัปโหลดไฟล์ที่ต้องการแทนที่ไฟล์เดิมได้เลย

การสร้างแผนที่เว็บเชิงปฏิสัมพันธ์โดยใช้เทคนิค Google Maps API ซึ่งเป็น Open Source ในภาษา JavaScript ในการนำเอาแผนที่จาก Google Maps มาแสดงผลบนเว็บเพจ โดยผู้ใช้งานไม่จำเป็นต้องติดตั้งโปรแกรมสำหรับแสดงผลแผนที่เพิ่มเติม ซึ่ง Google Maps เป็นบริการแผนที่ที่ใช้งานกันอย่างแพร่หลายผ่านทางโปรแกรมเว็บเบราว์เซอร์ การพัฒนา Web Map Services เพื่อเผยแพร่ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ได้นำแผนที่เข้ามาแสดงในส่วนของการแสดงผลตำแหน่งแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และการแสดงผลในส่วนการค้นหาเส้นทาง โดย Google Maps Web Services ที่นำมาใช้พัฒนา จุดเด่นของ Google Maps API คือ ช่วยให้ผู้พัฒนาสามารถนำแผนที่ของ Google Maps เข้ามาแสดงบนเว็บเพจได้อย่างสะดวกและใช้งานง่าย ซึ่งมีความสามารถในการ Zoom in, Zoom out, Pan รวมไปถึงการเปลี่ยนชนิดของแผนที่ในรูปแบบของ Roadmap และ Satellite และจุดเด่นที่สำคัญของ Google Maps API คือ การแสดงผลในลักษณะหมุดปักบนแผนที่ ทำให้ผู้ใช้งานทราบถึงตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง ข้อจำกัดของการใช้งาน Google Maps API คือ การค้นหาเส้นทางระหว่างเกาะกับแผ่นดินด้วยโหมดการเดินทางแบบ Driving Mode นั้น ไม่สามารถแสดงผลลัพธ์ของเส้นทางได้ เนื่องจากฐานข้อมูลของ Google Maps ไม่มี Driving Direction จึงจำเป็นต้องเลือกใช้โหมดการเดินทางแบบ Walking Mode ในการค้นหาเส้นทางระหว่างเกาะกับแผ่นดินระบบจึงจะสามารถแสดงผลลัพธ์การค้นหาเส้นทางได้ และให้บริการ Directions API ประเภท Free Maps API จะถูกจำกัดการบริการข้อมูลการร้องขอเส้นทาง

(Waypoints) เพียง 8 เส้นทาง (หรือ 10 จุด รวมจุด Origin และ Destination) โดยสามารถร้องขอเส้นทางได้ 2,500 รายการต่อวัน

การนำเทคนิค SVG มาใช้ในการแสดงแผนที่ โดยนำข้อมูล Shape File แผนที่ขอบเขตการปกครองของแต่ละจังหวัด นำเข้ามาในโปรแกรม Quantum GIS Desktop (1.8.0) และส่งออกไฟล์ให้อยู่ในรูปแบบของข้อมูล SVG ซึ่งเป็นข้อมูลชนิดเวกเตอร์ 2 มิติ เพื่อนำมาแสดงผลบนเว็บเพจ ซึ่งไฟล์ .svg นั้น มีรูปแบบการเก็บข้อมูลในลักษณะโครงสร้างเอกสาร XML โดยจุดเด่นของการใช้งาน SVG คือ การแสดงผลภาพเวกเตอร์ 2 มิติ มีความคมชัดมากกว่าภาพบิตแมพ เมื่อทำการย่อขยายคุณภาพของภาพยังคงเท่าเดิม ส่วนข้อจำกัดของการใช้งาน SVG คือ โปรแกรมเว็บเบราว์เซอร์ Internet Explorer (IE) ที่ต่ำกว่าเวอร์ชัน 9 ไม่สามารถรองรับการแสดงผลในรูปแบบ SVG ได้ จึงต้องมีการกำหนด Fallback ให้กับเว็บเบราว์เซอร์ที่รองรับการแสดงผลในรูปแบบ SVG

การพัฒนาโดยใช้เทคโนโลยีสำหรับแสดงผลเว็บ ซึ่งได้จัดทำอยู่ในรูปแบบของเว็บไซต์ เทคโนโลยีที่ใช้ในการแสดงผล ได้แก่ ภาษา HTML เป็นภาษาหลักที่ใช้ในการแสดงผลเว็บ โดยกำหนดส่วนการแสดงผลและเนื้อหาหลักไว้ในส่วนของ Body Tag สำหรับส่วนของ Head Tag ได้มีการกำหนด Title ของเว็บไซต์ การเรียกใช้ไฟล์อื่น ๆ ได้แก่ ไฟล์ .css และ ไฟล์ .js รวมไปถึงการทำงานของภาษา JavaScript ทั้งหมด ส่วนภาษา CSS ใช้การจัดรูปแบบการแสดงผล Layout ของเว็บเพจโดยใช้ CSS สามารถกำหนดการแสดงผลของสิ่งต่าง ๆ บนเว็บ เช่น สีตัวอักษร รูปแบบตัวอักษร ขนาดตัวอักษร สีพื้นหลัง ภาพพื้นหลัง และระยะขอบ เป็นต้น ซึ่งสะดวกต่อการเขียนและจัดวาง Layout ทำให้เว็บมีความสวยงาม สมบูรณ์ ไม่ผิดเพี้ยน และง่ายต่อการปรับแต่งแก้ไข เนื่องจาก Source Code File จะแยกจากไฟล์แสดงผลหลัก อีกทั้งสามารถควบคุมการแสดงผลให้เหมือนกันหรือใกล้เคียงกันได้ ในหลายเว็บเบราว์เซอร์ โดย CSS จะทำงานร่วมกับ HTML ด้วยการเรียกไฟล์ CSS เข้ามาในส่วนของแท็ก <head> และมีการเรียกใช้งาน CSS ในรูปแบบของ <div> ในส่วนของ HTML Body Tag

ในขณะที่ภาษา JavaScript โดยการใช้งานในรูปแบบของ jQuery (JavaScript Library) ซึ่งสามารถดาวน์โหลดและนำมาใช้งานได้ง่าย มีรูปแบบที่สวยงามและสะดวกต่อการแก้ไขหรือเพิ่มเติม ได้แก่ การใช้งานในส่วนของ Image Slide ในหน้าแรก โดยเลือกใช้ Animate Type ในรูปแบบการ Fade ภาพ สำหรับความเร็วของการเปลี่ยนภาพสามารถกำหนดได้ตามความต้องการ ใช้ในการแสดงผลภาพแหล่งท่องเที่ยวที่แสดงในลักษณะของ Thumbnail เมื่อผู้ใช้งานทำการคลิกที่ภาพเล็กจะทำให้เกิดการแสดงผลภาพที่ใหญ่กว่าเพื่อแสดงรายละเอียดที่ชัดเจนกว่าเดิม ใช้ในการแสดง Tab Menu ในหน้าข้อมูล 4 จังหวัด ซึ่งได้กำหนดการแสดงผลออกเป็น 4 Tab Menu ตามจำนวนจังหวัด ซึ่งข้อดีของการใช้ Tab Menu jQuery คือ สามารถสร้างการแสดงผลการลิงค์ข้อมูลได้ภายในไฟล์เดียว

ภาษา XML ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลของ Marker สำหรับการแสดงผลตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยวบนแผนที่ โดยข้อมูลจะถูกจัดเก็บรูปแบบของ Element (Tag) และ Attribute ซึ่งสามารถเรียกข้อมูลมาใช้งานได้ง่ายโดยการเรียกไฟล์ XML ผ่านทางฟังก์ชัน downloadUrl() ในส่วนของ JavaScript และจะดึงค่าของ Lat/Long ที่เก็บในไฟล์ XML มาแสดงบน Google Maps

บทที่ 7

สรุปผล

สรุปผล

1. ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

แหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด รวมทั้งสิ้น 132 แห่ง จำแนกเป็นจังหวัดชลบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนมากที่สุดเท่ากับ 57 แห่ง รองลงมาเป็นจังหวัดจันทบุรี 28 แห่ง จังหวัดระยอง 25 แห่ง และจังหวัดตราดมีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนน้อยที่สุด 22 แห่ง

แหล่งท่องเที่ยวชุมชนจำแนกออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ธรรมชาติ และนิเวศ ในพื้นที่ 4 จังหวัดนี้มีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงประวัติศาสตร์มากที่สุดเท่ากับ 89 แห่ง รองลงมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางธรรมชาติ 20 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงนิเวศ 12 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงวัฒนธรรม 11 แห่ง

จากการสำรวจและเก็บข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด พบว่า แหล่งท่องเที่ยวชุมชนหลายแห่งมีความเป็นเอกลักษณ์และโดดเด่น รวมถึงมีประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนานและน่าสนใจ แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งเป็นที่รู้จักและมีนักท่องเที่ยวเดินทางไปที่ชม อย่างไรก็ตามแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังขาดการบริหารจัดการที่ดี ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมและสกปรก รวมถึงขาดสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่จำเป็น เช่น ป้ายแสดงรายละเอียด การบำรุงรักษา เป็นต้น และที่สำคัญ คือ ขาดการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวและผู้สนใจทั่วไป ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากในการทำให้แหล่งท่องเที่ยวชุมชนเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง

ในงานวิจัยนี้เป็นเพียงการเก็บและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเท่านั้น หากต้องการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวจะต้องทำการสำรวจและประเมินอย่างละเอียดอีกครั้ง รวมถึงต้องสอบถามและได้รับความเห็นชอบจากชาวบ้านซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่เสียก่อน เนื่องจากชาวบ้านหรือชุมชนเป็นหัวใจหลักของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

2. การประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

การประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการเพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนเบื้องต้นในการคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้จริง การวิจัยนี้ได้สร้างแบบประเมินโดยทำการปรับปรุงจากแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวของกรมการท่องเที่ยว (2552) โดยแบบประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ แบบประเมินแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ธรรมชาติ และนิเวศ แบบประเมินแต่ละประเภทมีคะแนนรวมทั้งสิ้น 36 คะแนน หากแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนเกินร้อยละ 50 หรือตั้งแต่ 18 คะแนนขึ้นไป หมายความว่าแหล่งท่องเที่ยวนั้นมีความเป็นไปได้ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนต่อไป

จังหวัดชลบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวชุมชน 17 แห่งที่มีคะแนนต่ำกว่า 18 คะแนน เช่น วัดวังคีรีวนาราม และวัดอมพนมวนาราม (อำเภอบ่อทอง) และวัดบ้านเก่า (อำเภอบ้านนา) ส่วนจังหวัดระยองมีแหล่งท่องเที่ยวชุมชน 2 แห่งที่มีค่าคะแนนต่ำกว่า 18 คะแนน ได้แก่ วัดเหมืองแร่ (อำเภอเขาชะเมา)

และวัดหนองหัว (อำเภอแกลง) ในขณะที่จังหวัดจันทบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเพียงแห่งเดียวเท่านั้นที่มีคะแนนน้อยกว่า 18 คะแนน นั่นคือ บ่อมไพร่พิณาศ อำเภอแหลมสิงห์ และสุดท้าย คือ จังหวัดตราด มีแหล่งท่องเที่ยวชุมชน 5 แห่งที่มีคะแนนน้อยกว่า 18 คะแนน ได้แก่ วัดสะพานหิน น้ำตกสะพานหิน วัดโยธานิมิตร และศาลกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ อำเภอเมืองตราด และวัดท่าโสม อำเภอเขาสมิง

แหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีค่าคะแนนจากการประเมินสูงสุดใน 4 จังหวัด ได้แก่ น้ำตกชั้นตาเถร อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เท่ากับ 32 คะแนน รองลงมา คือ 31 คะแนน ได้แก่ ศูนย์กสิกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี 30 คะแนน ได้แก่ วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี และวัดเขาแก้ว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี และ 29 คะแนน ได้แก่ พิพิธภัณฑ์บ้านเรือนไทยและสวนโสภากา และพิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดบ้านดอน อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง และวัดบุปผาราม อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด

3. เส้นทางการท่องเที่ยวชุมชน

การจัดเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด พิจารณาจากประเภทและความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว สามารถจัดเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ธรรมชาติ และนิเวศ รวมถึงแบบผสมผสานแหล่งท่องเที่ยวหลาย ๆ ประเภท และรูปแบบของการท่องเที่ยวแบ่งเป็นแบบ 1 วัน แบบ 2 วัน 1 คืน และแบบ 3 วัน 2 คืน ในการวิจัยนี้ได้จัดทำเส้นทางการท่องเที่ยวทั้งสิ้น 8 เส้นทาง ได้แก่

3.1 เส้นทางที่ 1 ทำบุญไหว้พระ-ชมวัฒนธรรม เป็นเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนแบบผสมผสาน 1 วัน ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวชุมชน 4 แห่ง ได้แก่ วัดเขาบางทราย วัดเทพพุทธาราม หอพระพุทธรูปหิน และชุมชนอ่างศิลา ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีระยะทางรวม 13.36 กิโลเมตร

3.2 เส้นทางที่ 2 ตามรอยนิทานตามหาพระรถเมรี เป็นเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนเชิงประวัติศาสตร์ 1 วัน ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวชุมชน 3 แห่ง ได้แก่ สระสี่เหลี่ยม พระธาตุเมืองพระรถ และถ้ำนางสิบสอง ตั้งอยู่ในอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี มีระยะทางรวม 23.61 กิโลเมตร

3.3 เส้นทางที่ 3 เที่ยวเมืองระยอง นอนเมืองจันท เป็นเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนแบบผสมผสาน 2 วัน 1 คืน ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวชุมชน 7 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดบ้านดอน เมืองเก่าบริเวณถนนยมจินดา พิพิธภัณฑ์บ้านเรือนไทย จังหวัดระยอง ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน ศาลหลักเมืองจังหวัดจันทบุรี ถนนอัญมณี และศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านการทอเสื่อจันทบูรบ้านเสม็ดงาม จังหวัดจันทบุรี มีระยะทางรวม 121.81 กิโลเมตร

3.4 เส้นทางที่ 4 ย้อนรอยเส้นทางทัพ สัมผัสวัฒนธรรมชายฝั่งทะเล เป็นเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนแบบผสมผสาน 3 วัน 2 คืน ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวชุมชน 12 แห่ง ดังนี้ จังหวัดระยอง ได้แก่ ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน เมืองเก่าบริเวณถนนยมจินดา พระสมุทรเจดีย์ อนุสรณ์เรือรบหลวงประแส และศาลกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ จังหวัดจันทบุรี ได้แก่ วัดพลับ ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ศาลหลักเมือง ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านการทอเสื่อจันทบูรบ้านเสม็ดงาม และอู่ต่อเรือเสม็ดงาม และจังหวัดตราด ได้แก่ ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และวัดโยธานิมิต มีระยะทางรวม 219.66 กิโลเมตร

3.5 เส้นทางที่ 5 เรียนรู้วิถีชีวิต-วัฒนธรรม-ธรรมชาติ เป็นเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนแบบผสมผสาน 2 วัน 1 คืน ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวชุมชน 5 แห่ง ดังนี้ จังหวัดชลบุรี ได้แก่ ชุมชนอ่างศิลา และอ่างเก็บน้ำบางพระ จังหวัดระยอง ได้แก่ ถนนยมจินดา ศูนย์เรียนรู้ป่าชายเลนและพระเจดีย์กลางน้ำ และพิพิธภัณฑ์บ้านเรือนไทยและสวนโสภณ มีระยะทางรวม 122.17 กิโลเมตร

3.6 เส้นทางที่ 6 มหัศจรรย์แห่งธรรมชาติ เป็นเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนแบบผสมผสาน 2 วัน 1 คืน ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวชุมชน 5 แห่ง ดังนี้ เส้นทางศึกษาธรรมชาติคลองทุ่งเพล และน้ำตกเขาบรรจบ จังหวัดจันทบุรี หาดทรายดำ ป่าชายเลนบ้านระแนะ และอ่างเก็บน้ำเขาระกำ จังหวัดตราด มีระยะทางรวม 137.43 กิโลเมตร

3.7 เส้นทางที่ 7 ความหลากหลายชายฝั่งบูรพาวิถี เป็นเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนแบบผสมผสาน 3 วัน 2 คืน ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวชุมชน 10 แห่ง ครอบคลุมพื้นที่ 4 จังหวัด ดังนี้ จังหวัดชลบุรี ได้แก่ ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและอนุรักษ์ป่าชายเลนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และวัดพระใหญ่ จังหวัดระยอง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่บ้านดอน และถนนยมจินดา จังหวัดจันทบุรี ได้แก่ โบสถ์คาทอลิก และศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านการทอเสื่อจันทบูร หมู่บ้านเสม็ดงาม และจังหวัดตราด ได้แก่ ชุมชนคลองบางพระ ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน จวนเรสตีตต์กัมปอต และหาดทรายดำ มีระยะทางรวม 321.85 กิโลเมตร

3.8 เส้นทางที่ 8 เส้นทางธรรมะ เป็นเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนเชิงประวัติศาสตร์แบบ 1 วัน ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวรวม 9 แห่ง ได้แก่ วัดต่าง ๆ ที่อยู่ในจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย วัดเขาบางทราย วัดเทพพุทธาราม หอพระพุทธสิงหังค์ วัดบางพระวรวิหาร วัดเขาพระบาท วัดพระใหญ่ วัดสามัคคีบรรพต วัดเทพประสาธ และวิหารหลวงพ่อดำ มีระยะทางรวม 108.69 กิโลเมตร

เส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนที่จัดทำขึ้นในการวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางเบื้องต้นในการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งนักท่องเที่ยวและผู้ที่มีสนใจสามารถนำไปปรับใช้ได้ตามความต้องการ ส่วนระยะทางในแต่ละเส้นทางนั้นได้ทำการคำนวณโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์โครงข่ายใน GIS ซึ่งเป็นการคำนวณระยะทางที่สั้นที่สุด (Shortest Routes) จากแหล่งท่องเที่ยวแรกไปจนถึงแหล่งท่องเที่ยวสุดท้าย และแสดงในรูปของแผนที่เพื่อให้ง่ายต่อการแสดงผล

4. พฤติกรรมการท่องเที่ยว

การสำรวจพฤติกรรมการท่องเที่ยวทั่วไป ความรู้ พฤติกรรม และประสบการณ์ในการท่องเที่ยวชุมชน รวมถึงความต้องการและแนวคิดในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนจากนักท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยว 1,583 คน ใน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด สามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญเพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนได้ดังนี้

4.1 การกระตุ้นและส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกระตุ้นและส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปสนใจและเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนมากขึ้น โดยการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวชุมชนหรือเข้าร่วมงานนิทรรศการด้านการท่องเที่ยวระดับชาติที่จัดขึ้น เช่น งานไทยเที่ยวไทย เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยวชุมชน รวมถึงการจัดกิจกรรมพิเศษขึ้นเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวชุมชน

4.2 การสร้างความประทับใจและภาพลักษณ์ที่ดีให้กับแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนควรคงรูปแบบวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ดั้งเดิมเอาไว้ ไม่ควรเปลี่ยนแปลงจนสูญเสียอัตลักษณ์ของชุมชน การสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว คือ การคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของแหล่งเที่ยวนั้น ๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส เรียนรู้ และศึกษาวัฒนธรรมที่เป็นรูปแบบดั้งเดิมโดยปราศจากการปรุงแต่งหรือเปลี่ยนแปลงเพื่อเอาใจนักท่องเที่ยว

4.3 การปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวชุมชน สิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการให้ปรับปรุงมากที่สุด คือ ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว ผู้ที่รับผิดชอบควรจัดพนักงานทำความสะอาดแหล่งท่องเที่ยวและที่พักอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ควรปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ถนน ร้านค้า และร้านอาหาร ให้เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว ในการปรับปรุงและสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต้องไม่ทำให้ความเป็นอยู่และวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวเปลี่ยนไป

4.4 การประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน โดยชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการวางแผนเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้มากขึ้นและครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ และสมาร์ทโฟน ซึ่งเป็นช่องทางที่นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลสะดวกและรวดเร็วที่สุด รวมถึงช่องทางอื่น ๆ เพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวและผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสรับข่าวสารแหล่งท่องเที่ยวชุมชนมากขึ้น เช่น ทางวิทยุ ป้ายโฆษณา วารสาร และหนังสือพิมพ์

5. Web Map Services เพื่อเผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชน

Web Map Services จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ข้อมูลและเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชน โดย URL ของเว็บไซต์ คือ www.gi-cbt.buu.ac.th เว็บไซต์แบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่ ส่วนการแสดงผลหน้าเว็บ และส่วนการเก็บข้อมูลหลังเว็บไซต์

5.1 ส่วนการแสดงผลหน้าเว็บ โครงสร้างของเว็บไซต์ประกอบด้วย 5 เมนูหลัก ได้แก่ หน้าแรก แหล่งท่องเที่ยวชุมชน ค้นหาเส้นทาง ข้อมูล 4 จังหวัด และเกี่ยวกับโครงการวิจัย ซึ่งในแต่ละหน้าเมนูสามารถเชื่อมโยงกันได้ทั้งเว็บไซต์ โดยการออกแบบ Interface จะเน้นการออกแบบที่สามารถใช้งานได้ง่าย สะดวกต่อผู้ใช้ และการแสดงผลข้อมูลที่ชัดเจน การใช้งานของเว็บไซต์เน้นที่การสืบค้นและแสดงผลตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน รวมไปถึงข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว และการค้นหาเส้นทางท่องเที่ยว โดยแสดงผลอยู่บน Google Maps

5.2 ส่วนการเก็บข้อมูลหลังเว็บไซต์ ประกอบด้วย การสร้างและจัดการฐานข้อมูล MySQL จัดการฐานข้อมูลหลังเว็บไซต์หรือระบบหลังบ้าน และการเผยแพร่เว็บไซต์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

โครงการวิจัยนี้ได้ทำการพัฒนา Web Map Services เพื่อเผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชนใน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด โดยใช้เทคนิค Google Maps API ซึ่งเป็น Open Source ในภาษา JavaScript เป็นการนำเอาแผนที่จาก Google Maps มาแสดงผลบนเว็บเพจ โดยผู้ใช้งานไม่จำเป็นต้องติดตั้งโปรแกรมสำหรับแสดงผลแผนที่เพิ่มเติม จุดเด่นของ Google Maps API คือ สามารถแสดงแผนที่ของ Google Maps บนเว็บเพจได้สะดวกและใช้งานง่าย และการแสดงผลในลักษณะหมวดปกบนแผนที่ ทำให้ผู้ใช้งานทราบถึงตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง

อย่างไรก็ดี Google Maps API ก็มีข้อจำกัดของการใช้งาน คือ ไม่สามารถแสดงผลผังของการค้นหาเส้นทางระหว่างเกาะกับแผ่นดินด้วยโหมดการเดินทางแบบ Driving Mode แต่สามารถเลือกใช้โหมดการเดินทางแบบ Walking Mode ได้

ข้อเสนอแนะ

1. แบบประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนได้ทำการปรับปรุงจากแบบประเมินคุณภาพมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวที่จัดทำโดยกรมการท่องเที่ยว (2552) โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อประเมินความเป็นไปได้หรือโอกาสในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ ดังนั้นผลที่ได้จากการประเมินในงานวิจัยนี้สามารถใช้เป็นเกณฑ์เบื้องต้นในการพิจารณาคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยว หลังจากนั้นควรทำการประเมินถึงความเป็นไปได้โดยละเอียดอีกครั้งโดยใช้แบบประเมินที่มีปัจจัยและเกณฑ์ต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

2. การรวบรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในเบื้องต้นเป็นการสืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้แหล่งท่องเที่ยวชุมชนหลากหลายและครบถ้วน ควรทำการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งอื่นควบคู่กันไปด้วย เช่น การสอบถามชาวบ้านหรือผู้รู้ในชุมชน จะทำให้ได้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่น่าสนใจและหลากหลาย เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบางแห่งอาจยังไม่มีเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์

3. เส้นทางท่องเที่ยวที่จัดทำขึ้นเพื่อเสนอเป็นแนวทางสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้สนใจทั่วไป ดังนั้นจึงสามารถทำการปรับเปลี่ยนแหล่งท่องเที่ยวได้ตามความเหมาะสมและความต้องการ โดยสามารถทำการสืบค้นแหล่งท่องเที่ยวได้ เช่น ประวัติ รูปภาพ และที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการค้นหาเส้นทางและรายละเอียดการเดินทางผ่านเว็บไซต์ www.gi-cbt.buu.ac.th ซึ่งเป็นผลผลิตที่ได้จากงานวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กมล รัตนวิระกุล. (2549). การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน. วันที่ค้นข้อมูล 3 ตุลาคม 2555, เข้าถึงได้จาก http://www.thma.org/th/index.php?option=com_content&task=view&id=20&Itemid=33
- กรมการท่องเที่ยว. (2552). สถิตินักท่องเที่ยว. วันที่ค้นข้อมูล 10 ธันวาคม 2553, เข้าถึงได้จาก <http://www.tourism.go.th/2010/th/statistic/tourism.php?cid=27>
- กรมการท่องเที่ยว. (2552). คู่มือการประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว. วันที่ค้นข้อมูล 3 มีนาคม 2554, เข้าถึงได้จาก <http://www.tourism.go.th/2010/th/standard/index.php?sid=25>
- กรมการท่องเที่ยว. (2554). สถิตินักท่องเที่ยว ปี พ.ศ. 2554. วันที่ค้นข้อมูล 29 กันยายน 2555, เข้าถึงได้จาก http://www.tourism.go.th/2010/upload/filecenter/file/stat_2554/Final2554/TotalTourist.pdf
- เกศรา ใจจันทร์. (2550). การศึกษาเพื่อหาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมของ 4 ชุมชน ตำบลเมืองแหง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่. รายงานวิจัย.
- ไกรสิทธิ์ สิทธิโชค. (2550). การพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดเชียงราย. รายงานวิจัย.
- คณิต อำเท้า. (2549). การศึกษารูปแบบการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลบ้านฝ้อ อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น. รายงานวิจัย.
- จิตติ มงคลชัยอรัญญา. (2551). การท่องเที่ยว (โดย) ชุมชน. วันที่ค้นข้อมูล 15 ธันวาคม 2553, เข้าถึงได้จาก <http://www.dasta.or.th/th/News/detailnews.php?ID=391&Key=information>
- จิรวัดน์ พัวสุวรรณ. (2550). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลโฆมง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี. รายงานวิจัย.
- ชัยภัทร เนื่องคำมา. (2551). Web Map Service. วันที่ค้นข้อมูล 4 ตุลาคม 2555, เข้าถึงได้จาก <http://emap.wordpress.com/2008/01/29/web-map-service/>
- ณรงค์ พลธิรักษ์. (2555). การจัดการโลจิสติกส์สำหรับการท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดชลบุรี. รายงานวิจัย.
- คุณิณี ชาวนา. (2550). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนชุมชนบ้านผาแตก หมู่ที่ 10 ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. รายงานวิจัย.
- เดชา บุญค้ำ. (2539). การวางแผนผังบริเวณ. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประทีป บุญแจ้ง. (2548). ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านเกาะปากจั่น ตำบลปากจั่น อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. รายงานวิจัย.

- พรรณี จุฑานนท์. (2549). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยความร่วมมือของชุมชนบ้านนาทะเล ตำบลจุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. รายงานวิจัย.
- เรวัต สิงห์เรือง. (2549). ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแก่งสะพือแบบมีส่วนร่วมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอุบลราชธานี. รายงานวิจัย.
- วิฑูรย์ เหลียวรุ่งเรือง, สุจินดา พานิชกุล และปัทมา จันทรวีโรจน์. (2548). เส้นทางท่องเที่ยวสถาปัตยกรรมเชิงประวัติศาสตร์. รายงานวิจัย.
- วีระพล ทองมา. (2547). การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism: CBT) สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนในเขตที่ดินป่าไม้. วันที่ค้นข้อมูล 7 มกราคม 2554, เข้าถึงได้จาก www.dnp.go.th/fca16/file/i49xy4ghqzsh3j1.doc
- สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน. (2551). งานวิจัยการท่องเที่ยวโดยชุมชน. วันที่ค้นข้อมูล 12 มกราคม 2554, เข้าถึงได้จาก [http://www.dasta.or.th/th/News/detailnews.php?ID=835&Key=knowlage](http://www.cbti.org/lib_research.php?page=1&keyword=&status=&province=สมศักดิ์ เทพสุน. (2548). การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนชาวประมงพื้นบ้าน พื้นที่กว๊านพะเยา. รายงานการวิจัย.</p>
<p>สินธุ์ สโรบล, 2547. การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน. ประชาคมวิจัย (57), หน้า 15-21.</p>
<p>สุดารัตน์ แสงจางค์. (2550). การศึกษาเพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวพระตำหนักในสมัยรัชกาลที่ 5 เขตพระราชวังดุสิต. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.</p>
<p>เสวก ไตรญาณ. (2548). การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นตำบลกบเจาเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตำบลกบเจา อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. รายงานวิจัย.</p>
<p>สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. (2550). รายงานผลการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวด้าน Hospitality Management.</p>
<p>องค์การบริหารพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2553). การท่องเที่ยวโดยชุมชน. วันที่ค้นข้อมูล 19 มกราคม 2554, เข้าถึงได้จาก <a href=)
- องค์ความรู้ประชาคมอาเซียน. (2555). เปิดประตูอาเซียน ท่องเที่ยวไทยต้องสู้. วันที่ค้นข้อมูล 30 กรกฎาคม 2555, เข้าถึงได้จาก <http://www.thai-aec.com/356>
- อรุณ อุทัย. (2548). การศึกษาและพัฒนารูปแบบรูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมบนดอยหลวงเชียงดาว โดยการศึกษาและพัฒนารูปแบบรูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมบนดอยหลวงเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. รายงานวิจัย.
- อาทิตย์ พรหมเสนา. (2549). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านหนองหล่ม ตำบลโพธิ์ไทร อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร. รายงานวิจัย.
- อาศรี ฉีโย. (2546). รูปแบบการจัดการตลาดการท่องเที่ยวที่เหมาะสม โดยเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลห้วยปูลิง: กรณีศึกษา จอโกะ อีโคเทรค. รายงานวิจัย.

- Gile, W. (2003). GIS applications in tourism planning. Retrieved March 8, 2011, from <http://fama2.us.es:8080/turismo/turismonet1/economia%20del%20turismo/analisis%20geografico/GIS%20application%20in%20tourism%20planning.pdf>
- Huang, B., Yao, L. and Raguraman, K. (2006). Bi-level GA and GIS for multi-objective TSP route planning. *Transportation Planning and Technology* 29(2), 105 -124.
- Javaheri, H. (2011). Optimal tourism route in historical urban areas-a case study in Tehran's down town, Iran. *South Asian Journal of Tourism and Heritage* 4(1), 34-43.
- Matrix-Geo. (2011). Application of network analysis for tourism. Retrieved March 8, 2011, from <http://matrix-geo.com/network-analysis-tourism.html>

ภาคผนวก ก

รายละเอียดแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

ตารางที่ ก-1 รายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดชลบุรี

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	อำเภอ	ประเภท	ละติจูด	ลองจิจูด
1	พระอุโบสถอักษฎาณคณินมิตร	เกาะสีชัง	ประวัติศาสตร์	13.146471	100.816328
2	มณฑปปรอยพระพุทธรบาท	เกาะสีชัง	ประวัติศาสตร์	13.169076	100.805471
3	วัดถ้ำยายปริก	เกาะสีชัง	ประวัติศาสตร์	13.155530	100.808066
4	พระเหลียง ถ้ำจักรพงษ์	เกาะสีชัง	ประวัติศาสตร์	13.157465	100.806409
5	ช่องเขาขาด (ช่องอิศริยาภรณ์)	เกาะสีชัง	ธรรมชาติ	13.162859	100.801787
6	ศาลเจ้าพ่อเขาใหญ่ (วัดจุฬาทิศธรรม สภารามวรวิหาร)	เกาะสีชัง	ประวัติศาสตร์	13.167454	100.806078
7	ประภาคารเกาะสีชัง	เกาะสีชัง	เชิงนิเวศ	13.160399	100.811385
8	แหลมงู	เกาะสีชัง	เชิงนิเวศ	13.128013	100.811588
9	หาดถ้ำพัง	เกาะสีชัง	ธรรมชาติ	13.146296	100.806775
10	พระจุฬาราชูราชฐาน (ท่าวัง)	เกาะสีชัง	ประวัติศาสตร์	13.149965	100.817269
11	ศาลเจ้าพ่อทองคำ	หนองใหญ่	ประวัติศาสตร์	13.154875	101.377691
12	วัดหนองใหญ่ศิริธรรม	หนองใหญ่	ประวัติศาสตร์	13.149054	101.379839
13	วัดพระพุทธรบาทเขานางนม	เกาะจันทร์	ประวัติศาสตร์	13.376866	101.339588
14	วัดเกาะจันทร์	เกาะจันทร์	ประวัติศาสตร์	13.410768	101.329265
15	หอยพระพุทธรเชียงแสนมิ่งมงคล	เกาะจันทร์	ประวัติศาสตร์	13.417413	101.334543
16	วัดปรกฟ้ากิตติมมงคล	เกาะจันทร์	ประวัติศาสตร์	13.413162	101.395083
17	วัดสามัคคีบรรพต	สัตหีบ	ประวัติศาสตร์	12.762028	100.902115
18	วัดเทพประสาธ	สัตหีบ	ประวัติศาสตร์	12.703406	100.891338
19	วิหารหลวงพ่อดำ (หลวงพ่อดำเขาเจดีย์)	สัตหีบ	ประวัติศาสตร์	12.596507	100.962883
20	วัดญาณสังวรารามวรวิหาร	บางละมุง	ประวัติศาสตร์	12.792295	100.956658
21	วัดพระใหญ่	บางละมุง	ประวัติศาสตร์	12.914313	100.868637
22	วัดเขาพระบาทพัทธา	บางละมุง	ประวัติศาสตร์	12.921065	100.866440
23	วัดประชุมคงคา	บางละมุง	ประวัติศาสตร์	13.021131	100.929007
24	ศูนย์กสิกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง	บ้านบึง	เชิงนิเวศ	13.355519	101.135582
25	วัดเขาถ้ำ	บ้านบึง	ประวัติศาสตร์	13.293646	101.233476
26	บูรพาเครื่องปั้นดินเผา	บ้านบึง	วัฒนธรรม	13.250697	101.233819
27	วัดบ้านเก่า	พานทอง	ประวัติศาสตร์	13.462479	101.060476
28	แหล่งทำอิฐพานทอง	พานทอง	วัฒนธรรม	13.426246	101.093682
29	วัดยุคธาณูราษฎร์สามัคคี	พานทอง	ประวัติศาสตร์	13.547713	101.084074
30	พระพุทธรไสยาสน์ธรรมไพศาล	บ่อทอง	ประวัติศาสตร์	13.283030	101.318800
31	วัดอมพนมวนาราม	บ่อทอง	ประวัติศาสตร์	13.278313	101.428292
32	วัดวังศิรินาราม	บ่อทอง	ประวัติศาสตร์	13.186684	101.566994
33	ถ้ำเขาชะอางค์ทรงเครื่อง	บ่อทอง	ธรรมชาติ	13.190501	101.593860
34	ถ้ำเขาชะอางค์ห้ายอด	บ่อทอง	ธรรมชาติ	13.161556	101.597586
35	ถ้ำเขาชะอางค์โอบ	บ่อทอง	ธรรมชาติ	13.209043	101.651575

ตารางที่ ก-1 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	อำเภอ	ประเภท	ละติจูด	ลองจิจูด
36	พระธาตุเมืองพระรถ (เนินพระธาตุ)	พนัสนิคม	ประวัติศาสตร์	13.467902	101.158867
37	วัดอุทกเขปสีมาราม	พนัสนิคม	ประวัติศาสตร์	13.493735	101.155697
38	วัดโบสถ์	พนัสนิคม	ประวัติศาสตร์	13.502806	101.159112
39	สระสี่เหลี่ยม	พนัสนิคม	ประวัติศาสตร์	13.564235	101.209824
40	วัดหลวงพรหมवास	พนัสนิคม	ประวัติศาสตร์	13.505317	101.165420
41	วัดไต้ต้นลาน	พนัสนิคม	ประวัติศาสตร์	13.491480	101.181522
42	หอพระพนัสบดี	พนัสนิคม	ประวัติศาสตร์	13.451687	101.177383
43	วัดนามะตุม	พนัสนิคม	ประวัติศาสตร์	13.420939	101.187093
44	อนุสรณ์สถานชาติรี ศรีชล	พนัสนิคม	ประวัติศาสตร์	13.399273	101.190870
45	วัดชุมแสงศรีวนาราม	พนัสนิคม	ประวัติศาสตร์	13.366657	101.246968
46	ถ้ำนางสิบสอง	พนัสนิคม	ประวัติศาสตร์	13.419947	101.204397
47	พิพิธภัณฑ์เรือนไทย	เมือง	ประวัติศาสตร์	13.437716	101.052676
48	ชุมชนอ่างศิลา	เมือง	วัฒนธรรม	13.340647	100.927098
49	จุดชมป่าโกงกางและค่างควมแม่ไก่	เมือง	ธรรมชาติ	13.338844	100.932301
50	ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและอนุรักษ์ป่าชายเลน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	เมือง	เชิงนิเวศ	13.341740	100.942146
51	หอพระพุทธลีลึงค์	เมือง	ประวัติศาสตร์	13.359953	100.983764
52	วัดเทพพุทธาราม	เมือง	ประวัติศาสตร์	13.369676	100.992587
53	วัดเขาบางทราย	เมือง	ประวัติศาสตร์	13.395904	100.990286
54	อ่างเก็บน้ำบางพระ	ศรีราชา	เชิงนิเวศ	13.210830	100.961995
55	วัดเขาไม้แดง	ศรีราชา	ประวัติศาสตร์	13.237018	101.028045
56	วัดบางพระวรวิหาร	ศรีราชา	ประวัติศาสตร์	13.211584	100.935618
57	น้ำตกชั้นตาเถร	ศรีราชา	ธรรมชาติ	13.237812	101.041318

ตารางที่ ก-2 รายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดระยอง

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	อำเภอ	ประเภท	ละติจูด	ลองจิจูด
1	สำนักสงฆ์น้ำตกธรรมรส	วังจันทร์	ประวัติศาสตร์	13.004466	101.430113
2	เส้นทางศึกษาธรรมชาติเขาชะเมา	เขาชะเมา	ธรรมชาติ	12.915528	101.728700
3	วัดเหมืองแร่	เขาชะเมา	ประวัติศาสตร์	12.881002	101.782898
4	อ่างเก็บน้ำเขาจุก	เขาชะเมา	เชิงนิเวศ	12.866755	101.761966
5	วัดหนองหว่า	แกลง	ประวัติศาสตร์	12.817447	101.722321
6	ศาลกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์	แกลง	ประวัติศาสตร์	12.717014	101.703520
7	เรือรบหลวงประแสร์	แกลง	ประวัติศาสตร์	12.696553	101.704537
8	ป่าชายเลนประแสร์	แกลง	เชิงนิเวศ	12.699392	101.705392
9	แหลมสน	แกลง	ธรรมชาติ	12.696075	101.701151
10	เขาแหลมหญ้า	เมือง	ธรรมชาติ	12.592930	101.414445
11	เขาแหลมหญ้า (ภายในอุทยาน)	เมือง	ธรรมชาติ	12.589685	101.419379
12	พิพิธภัณฑสถานเรือนไทยและสวนโสภา	เมือง	ประวัติศาสตร์	12.639925	101.421631
13	พิพิธภัณฑสถานใหญ่ บ้านดอน	เมือง	วัฒนธรรม	12.696513	101.299493
14	วัดป่าประดู่	เมือง	ประวัติศาสตร์	12.682768	101.279567
15	ถนนยมจินดา (เมืองเก่าระยอง)	เมือง	ประวัติศาสตร์	12.678695	101.279570
16	วัดลุ่ม (มหาชัยชุมพล)	เมือง	ประวัติศาสตร์	12.679324	101.281815
17	ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช	เมือง	ประวัติศาสตร์	12.679609	101.282422
18	วัดโชด	เมือง	ประวัติศาสตร์	12.679442	101.273443
19	พระพุทธรูปองค์ศรีส	เมือง	ประวัติศาสตร์	12.675242	101.277292
20	ศูนย์การเรียนรู้ป่าชายเลนพระเจดีย์กลางน้ำ	เมือง	เชิงนิเวศ	12.666442	101.242794
21	พระสมุทรเจดีย์กลางน้ำ	เมือง	ประวัติศาสตร์	12.666138	101.241927
22	หาดแหลมเจริญ	เมือง	ธรรมชาติ	12.658255	101.268644
23	วัดบ้านค่าย	บ้านค่าย	ประวัติศาสตร์	12.761107	101.293888
24	วัดบ้านเก่า	บ้านค่าย	ประวัติศาสตร์	12.727104	101.294429
25	หาดน้ำริน	บ้านฉาง	ธรรมชาติ	12.675529	101.084382

ตารางที่ ก-3 รายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดจันทบุรี

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	อำเภอ	ประเภท	ละติจูด	ลองจิจูด
1	เส้นทางศึกษาธรรมชาติคลองทุ่งเพล	มะขาม	เชิงนิเวศ	12.850457	102.202264
2	น้ำตกเขาบรรจบ	มะขาม	ธรรมชาติ	12.850984	102.202747
3	ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพการเกษตรการ เลี้ยงผึ้ง	มะขาม	วัฒนธรรม	12.682008	102.205023
4	น้ำตกหินลาด	โป่งน้ำร้อน	ธรรมชาติ	12.971461	102.238900
5	ตลาดชายแดนบ้านแหลม	โป่งน้ำร้อน	วัฒนธรรม	13.085903	102.444952
6	วัดเขาแก้ว	สอยดาว	ประวัติศาสตร์	13.107197	102.398963
7	ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช	เมือง	ประวัติศาสตร์	12.616252	102.110148
8	ศาลหลักเมืองจันทบุรี	เมือง	ประวัติศาสตร์	12.616274	102.110153
9	ถนนอัญมณี	เมือง	วัฒนธรรม	12.606641	102.114354
10	วัดโบสถ์เมือง	เมือง	ประวัติศาสตร์	12.613247	102.112465
11	วัดไผ่ล้อม	เมือง	ประวัติศาสตร์	12.605660	102.118874
12	โบสถ์คาทอลิก	เมือง	ประวัติศาสตร์	12.609620	102.119286
13	วัดทองทั่ว	เมือง	ประวัติศาสตร์	12.587504	102.143031
14	โบราณสถานเมืองเพนียด	เมือง	ประวัติศาสตร์	12.585942	102.144451
15	ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านการทอเสื่อจันทบูร หมู่บ้านเสม็ดงาม	เมือง	วัฒนธรรม	12.545858	102.097028
16	อุต้อเรือพระเจ้าตาก หรือ อุต้อเรือเสม็ดงาม	เมือง	ประวัติศาสตร์	12.531845	102.075892
17	ค่ายเนินวง	เมือง	ประวัติศาสตร์	12.585206	102.067652
18	วัดพลับ	เมือง	ประวัติศาสตร์	12.583944	102.055882
19	วัดเขาสุกิม	ท่าใหม่	ประวัติศาสตร์	12.765335	102.030176
20	เจดีย์เขาพลอยแหวน	ท่าใหม่	ประวัติศาสตร์	12.607732	102.039953
21	แหลมเสด็จ	ท่าใหม่	ธรรมชาติ	12.571793	101.895964
22	วัดตะกาดเง้า	ท่าใหม่	ประวัติศาสตร์	12.569659	101.976633
23	ป้อมไพร่พินาศ	แหลมสิงห์	ประวัติศาสตร์	12.476512	102.057569
24	ตึกแดง	แหลมสิงห์	ประวัติศาสตร์	12.481369	102.062236
25	คุกขี้ไก่	แหลมสิงห์	ประวัติศาสตร์	12.481348	102.065632
26	พุทธอุทยานวัดซากใหญ่	แหลมสิงห์	ประวัติศาสตร์	12.510054	102.164986
27	วัดมิ่งกรบุปผาราม	แหลมสิงห์	ประวัติศาสตร์	12.520834	102.164501
28	วัดตะปอนน้อย	ขลุง	ประวัติศาสตร์	12.484674	102.166949

ตารางที่ ก-4 รายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดตราด

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	อำเภอ	ประเภท	ละติจูด	ลองจิจูด
1	วัดบางปรีอ	เมือง	ประวัติศาสตร์	12.337499	102.530490
2	หาดราชการุณย์	เมือง	ธรรมชาติ	11.974972	102.770452
3	วัดสะพานหิน	เมือง	ประวัติศาสตร์	12.103010	102.702798
4	น้ำตกสะพานหิน	เมือง	ธรรมชาติ	12.101574	102.710961
5	แหลมกลัด	เมือง	เชิงนิเวศ	12.152091	102.625006
6	อ่างเก็บน้ำเขาระกำ	เมือง	เชิงนิเวศ	12.267450	102.423323
7	ชุมชนคลองบางพระ	เมือง	วัฒนธรรม	12.242047	102.510491
8	จวนเรลิตังต์กัมปอต	เมือง	ประวัติศาสตร์	12.241726	102.513230
9	วัดไผ่ล้อม	เมือง	ประวัติศาสตร์	12.239933	102.515306
10	ตราดพาร์ค	เมือง	วัฒนธรรม	12.240766	102.514866
11	ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองตราด	เมือง	ประวัติศาสตร์	12.243600	102.508465
12	ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช	เมือง	ประวัติศาสตร์	12.243561	102.507451
13	วัดโยธานิมิตร	เมือง	ประวัติศาสตร์	12.244112	102.507732
14	วัดบุปผาราม	เมือง	ประวัติศาสตร์	12.250163	102.494545
15	ศาลกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์	เมือง	ประวัติศาสตร์	12.044667	102.583807
16	ป่าชายเลนบ้านระแนะ	เมือง	เชิงนิเวศ	12.186074	102.556568
17	หาดทรายดำ	แหลมงอบ	ธรรมชาติ	12.172992	102.406379
18	พิพิธภัณฑวิทยุทธรณาวีเกาะช้าง	แหลมงอบ	ประวัติศาสตร์	12.178340	102.389396
19	วัดท่าโสม	เขาสมิง	ประวัติศาสตร์	12.305640	102.339330
20	โบราณสถานเขาโต๊ะโมะ	เขาสมิง	ประวัติศาสตร์	12.576247	102.374758
21	ตลาดชายแดนบ้านหาดเล็ก	คลองใหญ่	วัฒนธรรม	11.651496	102.908875
22	หาดบานชื่น	คลองใหญ่	ธรรมชาติ	11.893354	102.788176

ภาคผนวก ข

แบบประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

แบบประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางประวัติศาสตร์

แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้น แต่มีความแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นประเภทอื่น เนื่องจากมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสังคมรวมถึงความผูกพันทางจิตใจต่อชนรุ่นหลัง

การประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางประวัติศาสตร์นั้นเป็นการให้คะแนนโดยพิจารณาว่าแหล่งท่องเที่ยว มีคุณสมบัติตรงกับดัชนีชี้วัดข้อใดมากที่สุดและจะให้ค่าคะแนนในข้อที่เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวควรได้ในข้อนั้นเพียงข้อเดียว ทั้งนี้จะมีค่าการให้คะแนนตั้งแต่ 1 คะแนน ถึง 3 คะแนน โดยให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย รอบหมายเลขที่ต้องการในช่องคะแนน ดังภาพที่ 1-1

1.1 ความสำคัญทางประวัติศาสตร์	
หมายเหตุ พิจารณาจากความสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยวกับเหตุการณ์หรือบุคคลที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ในระดับต่างๆ	
ดัชนี	คะแนน
• ระดับท้องถิ่น	1
• ระดับจังหวัด	2
• ระดับภาค	3
คะแนน	2

ภาพที่ 1-1 วิธีการให้คะแนนในการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางประวัติศาสตร์

หลักเกณฑ์ในการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางประวัติศาสตร์

เกณฑ์สำหรับพิจารณา คือ แหล่งท่องเที่ยวที่มีคะแนนมากกว่าร้อยละ 50 แสดงว่ามีความเป็นไปได้ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่มีคะแนนน้อยกว่าร้อยละ 50 แสดงว่าแหล่งเที่ยวนั้นไม่ควรพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

1.1 ความสำคัญทางประวัติศาสตร์

หมายเหตุ พิจารณาจากความสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือบุคคลที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ในระดับต่างๆ

ดัชนี	คะแนน
• ระดับท้องถิ่น	1
• ระดับจังหวัด	2
• ระดับภาค	3
คะแนน	

1.2 ความสมบูรณ์และความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางประวัติศาสตร์

หมายเหตุ พิจารณาจากความสมบูรณ์ของโครงสร้าง ภาพทิวทัศน์ที่ปรากฏแก่สายตาของแหล่งท่องเที่ยว และภาพภูมิทัศน์โดยรอบ

ดัชนี	คะแนน
• แหล่งประวัติศาสตร์มีความสวยงามน้อย	1
• แหล่งประวัติศาสตร์มีความสวยงามปานกลาง	2
• แหล่งประวัติศาสตร์มีความสวยงามมาก	3
คะแนน	

1.3 ความมีชื่อเสียงและความเป็นที่ยอมรับของแหล่งประวัติศาสตร์

หมายเหตุ พิจารณาจากระดับความมีชื่อเสียงและการเป็นยอมรับของบุคคลทั่วไปถึงความสำคัญของแหล่งประวัติศาสตร์และโบราณคดีในระดับต่างๆ รวมทั้งความนิยมมาเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยว

ดัชนี	คะแนน
• ระดับท้องถิ่น	1
• ระดับจังหวัด	2
• ระดับภาค	3
คะแนน	

1.4 ความเป็นเอกลักษณ์ของยุคสมัย

หมายเหตุ พิจารณาจากความเป็นเอกลักษณ์หรือความเป็นตัวแทนของรูปแบบ ยุคสมัย หรือพื้นที่ ความเป็นตัวอย่างของแหล่งที่พบได้ยาก

ดัชนี	คะแนน
• พบเห็นในหลายยุคสมัยและพบเห็นทั่วไปในประเทศไทย	1
• เป็นตัวแทนที่หายากของยุคสมัย และพบเห็นได้ทั่วไปในประเทศไทย	2
• เป็นตัวแทนที่หายากของยุคสมัย และพบเห็นได้น้อยแห่งในประเทศไทย	3
คะแนน	

1.5 หลักฐานทางโบราณคดี	
หมายเหตุ พิจารณาจากความสมบูรณ์ของร่องรอยที่เหลืออยู่ และความเป็นหลักฐานสำคัญที่ให้ข้อมูลทางโบราณคดี	
ดัชนี	คะแนน
• มีความสมบูรณ์น้อยมาก ไม่สามารถใช้เป็นหลักฐานทางโบราณคดี	1
• มีความสมบูรณ์ปานกลาง สามารถใช้เป็นหลักฐานทางโบราณคดีได้ในระดับหนึ่ง ความเสียหายเพียงกึ่งหนึ่ง 50 %	2
• มีความสมบูรณ์มาก สามารถใช้เป็นหลักฐานทางโบราณคดีได้ดีมาก ความเสียหายน้อยกว่า 10 %	3
	คะแนน

1.6 ความเกี่ยวข้องของแหล่งประวัติศาสตร์กับชุมชน	
หมายเหตุ พิจารณาจากความสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์กับชุมชนท้องถิ่น เช่น การมีประเพณี ความเชื่อตำนาน นิทานพื้นบ้าน นิทานปรัมปรา	
ดัชนี	คะแนน
• แหล่งประวัติศาสตร์ไม่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชน	1
• แหล่งประวัติศาสตร์มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชนปานกลาง	2
• แหล่งประวัติศาสตร์มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชนมาก	3
	คะแนน

1.7 การทำกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์	
หมายเหตุ พิจารณาจากจำนวนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถจัดได้ภายในแหล่งประวัติศาสตร์ เช่น การขี่จักรยาน การพายเรือ ฯลฯ ทั้งนี้ กิจกรรมจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อแหล่งประวัติศาสตร์	
ดัชนี	คะแนน
• ไม่สามารถทำกิจกรรมใด ๆ ได้ นอกจากการเที่ยวชม	1
• สามารถทำกิจกรรมได้ 1-2 ประเภท	2
• สามารถทำกิจกรรมได้ตั้งแต่ 3 ประเภทขึ้นไป	3
	คะแนน

1.8 ความปลอดภัยของแหล่งประวัติศาสตร์ในการท่องเที่ยว	
หมายเหตุ พิจารณาจากโอกาสที่จะเกิดอันตรายจากตัวพื้นที่เองในบริเวณเส้นทางท่องเที่ยว เช่น แผ่นดินไหว สึนามิ น้ำป่า ดินถล่ม หน้าผาสูงชัน สัตว์ดุร้าย ฯลฯ และปัจจัยภายนอก เช่น ภัยจากโจรผู้ร้าย โรคระบาดอื่นๆ ฯลฯ	

1.8.1 ปัจจัยจากภายใน เช่น แผ่นดินไหว สึนามิ น้ำป่า ดินถล่ม หน้าผาสูงชัน กระแสน้ำรุนแรง สัตว์ดุร้าย มาลาเรีย	
ดัชนี	คะแนน
• พบเหตุอันตรายมากกว่า 3 ครั้ง/ปี	1
• พบเหตุอันตราย 1-3 ครั้ง/ปี	2
• ไม่พบเหตุอันตราย	3
	คะแนน

1.8.2 ปังจัยจากภายนอก เช่น ภัยจากโจรผู้ร้าย โครระบาดอื่นๆ	
ดัชนี	คะแนน
• พบเหตุอันตรายมากกว่า 3 ครั้ง/ปี	1
• พบเหตุอันตราย 1-3 ครั้ง/ปี	2
• ไม่พบเหตุอันตราย	3
	คะแนน
คะแนนรวม ข้อ 1.1 - 1.8 (27 คะแนน)	

2. ศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางประวัติศาสตร์ คะแนนเต็ม 9 คะแนน

2.1 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	
หมายเหตุ พิจารณาจากเส้นทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และยานพาหนะที่สามารถเข้าถึงได้	
ดัชนี	คะแนน
• มีทางเข้าถึงแต่ไม่สะดวก	1
• มีทางเข้าถึงได้โดยรถยนต์ 4 ล้อ	2
• มีทางเข้าถึงได้โดยรถโดยสารขนาดใหญ่ เช่น รถบัส และรถทัศนจาร	3
	คะแนน

2.2 การมีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	
หมายเหตุ จะพิจารณาจากสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร บริการรถเช่า บริการนำเที่ยว	
ดัชนี	คะแนน
• ยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	1
• มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน แต่ยังไม่ครบถ้วน	2
• มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานครบถ้วน	3
	คะแนน

2.3 ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน

หมายเหตุ พิจารณาจากการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวในปัจจุบัน และข้อจำกัดในการพัฒนาต่อไปในอนาคต

ดัชนี	คะแนน
• มีข้อจำกัดสูงในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	1
• มีข้อจำกัดบางประการในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	2
• ไม่มีข้อจำกัดในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	3
คะแนน	
คะแนนรวม ข้อ 2.1 – 2.3 (9 คะแนน)	
คะแนนรวมทั้งหมด (36 คะแนน)	

จุดที่ ชื่อแหล่งท่องเที่ยว
ที่ตั้ง ตำบล อำเภอ จังหวัด

แบบประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางวัฒนธรรม

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีความแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่นๆ เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นมรดกแห่งสังคม มีทั้งส่วนจับต้องได้และจับต้องไม่ได้ เช่น ศิลปะ ขนบธรรมเนียมประเพณี รูปแบบการดำรงชีวิต การแต่งกายและอาหารการกิน งานเทศกาล ประเพณี เป็นต้น นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับ ความรู้ ความสามารถ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

การประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางวัฒนธรรมนั้นเป็นการให้คะแนนโดยพิจารณาว่า แหล่งท่องเที่ยว มีคุณสมบัติตรงกับดัชนีชี้วัดข้อใดมากที่สุดและจะให้ค่าคะแนนในข้อที่เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวควรได้ในข้อนั้น เพียงข้อเดียว ทั้งนี้จะมีค่าการให้คะแนนตั้งแต่ 1 คะแนน ถึง 3 คะแนน โดยให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย รอบหมายเลขที่ต้องการในช่องคะแนน ดังภาพที่ 1-1

1.1 ความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และองค์ความรู้	
หมายเหตุ พิจารณาจากเอกลักษณ์เฉพาะตนทางวัฒนธรรม ความแตกต่างของวิถีชีวิตจากชุมชนอื่น และคุณค่าที่ควรอนุรักษ์และสืบสานต่อไป	
เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย วิถีชีวิต การแต่งกาย ลักษณะของกิจกรรมประเพณี ที่อยู่อาศัย อาหารการกิน เทศกาล ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น อาหารการกิน ฯลฯ	
ดัชนี	คะแนน
• มีเอกลักษณ์ระดับท้องถิ่น สามารถพบเห็นได้ทั่วไป	1
• มีเอกลักษณ์ระดับจังหวัด	2
• มีเอกลักษณ์ระดับภาค	3
คะแนน	2

ภาพที่ 1-1 แสดงวิธีการให้คะแนนในการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางวัฒนธรรม

หลักเกณฑ์ในการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางวัฒนธรรม

เกณฑ์สำหรับพิจารณา คือ แหล่งท่องเที่ยวที่มีคะแนนมากกว่าร้อยละ 50 แสดงว่ามีความเป็นไปได้ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่มีคะแนนน้อยกว่าร้อยละ 50 แสดงว่าแหล่งท่องเที่ยวนั้นไม่ควรพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

1.1 ความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และองค์ความรู้

หมายเหตุ พิจารณาจากเอกลักษณ์เฉพาะตนทางวัฒนธรรม ความแตกต่างของวิถีชีวิตจากชุมชนอื่น และคุณค่าที่ควรอนุรักษ์และสืบสานต่อไป
เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย วิถีชีวิต การแต่งกาย ลักษณะของกิจกรรมประเพณี ที่อยู่อาศัย อาหารการกิน เทศกาล ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น อาหารการกิน ฯลฯ

ดัชนี	คะแนน
• มีเอกลักษณ์ระดับท้องถิ่น	1
• มีเอกลักษณ์ระดับจังหวัด	2
• มีเอกลักษณ์ระดับภาค	3
คะแนน	

1.2 ความงดงามทางศิลปวัฒนธรรม

หมายเหตุ ความงดงามทางด้านศิลปวัฒนธรรม หรือการสร้างความประทับใจแก่ผู้พบเห็น พิจารณาปัจจัยต่างๆ ที่ประกอบกันขึ้นเป็นวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมนั้นๆ เช่น เทศกาล ประเพณี วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น อาหารการกิน ฯลฯ

ดัชนี	คะแนน
• มีความงาม/ประทับใจน้อย	1
• มีความงาม/ประทับใจปานกลาง	2
• มีความงาม/ประทับใจมาก	3
คะแนน	

1.3 ความเข้มแข็งในการรักษาเอกลักษณ์

หมายเหตุ พิจารณาจากชุมชนท้องถิ่นมีความสนใจในการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีของตน รวมถึงการมีหน่วยงานและองค์กรจากภายนอกให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น

ดัชนี	คะแนน
• ยังไม่มีการดำเนินการ	1
• มีการดำเนินการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมแต่ยังไม่มี ความชัดเจนในการจัดการ หรือมีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมแต่จำกัดอยู่ในเฉพาะภายในกลุ่มชุมชนเท่านั้น	2
• มีการดำเนินการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมในชุมชน และมีหน่วยงานภายนอกเข้ามาสนับสนุน	3
คะแนน	

1.4 ความเกี่ยวข้องของแหล่งวัฒนธรรมกับชุมชน

หมายเหตุ พิจารณาจากความสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมกับชุมชนท้องถิ่น เช่น การมีประเพณี ความเชื่อตำนาน นิทานพื้นบ้าน นิทานปรัมปรา

ดัชนี	คะแนน
• แหล่งวัฒนธรรมไม่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชน	1
• แหล่งวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชนระดับปานกลาง	2
• แหล่งวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชนมาก	3
คะแนน	

1.5 ความมีชื่อเสียงและความเป็นที่ยอมรับของแหล่งวัฒนธรรม

หมายเหตุ พิจารณาจากระดับความมีชื่อเสียงและการเป็นยอมรับของบุคคลทั่วไปถึงความสำคัญของแหล่งวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ในระดับต่างๆ รวมทั้งความนิยมมาเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยว

ดัชนี	คะแนน
• ระดับท้องถิ่น	1
• ระดับจังหวัด	2
• ระดับภาค	3
คะแนน	

1.6 ความต่อเนื่องของการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี

หมายเหตุ พิจารณาจากจำนวนกิจกรรมที่จัดขึ้นในแต่ละปี ซึ่งแสดงถึงการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่

ดัชนี	คะแนน
• ไม่มีการจัดกิจกรรมประจำปี	1
• มีการจัดกิจกรรม แต่ไม่ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	2
• มีการจัดกิจกรรมต่อเนื่องและสม่ำเสมอทุกปี	3
คะแนน	

1.7 การทำกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

หมายเหตุ พิจารณาจากจำนวนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถจัดได้ภายในแหล่งวัฒนธรรม เช่น การขี่จักรยาน การพายเรือ ฯลฯ ทั้งนี้กิจกรรมจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อแหล่งวัฒนธรรม

ดัชนี	คะแนน
• ไม่สามารถทำกิจกรรมใด ๆ ได้ นอกจากการเที่ยวชม	1
• สามารถทำกิจกรรมได้ 1-2 ประเภท	2
• สามารถทำกิจกรรมได้ตั้งแต่ 3 ประเภทขึ้นไป	3
คะแนน	

1.8 ความปลอดภัยของแหล่งวัฒนธรรมในการท่องเที่ยว

หมายเหตุ พิจารณาจากโอกาสที่จะเกิดอันตรายจากตัวพื้นที่เองในบริเวณเส้นทางท่องเที่ยว เช่น แผ่นดินไหว สึนามิ น้ำป่า ดินถล่ม หน้าผาสูงชัน สัตว์ดุร้าย ฯลฯ และปัจจัยภายนอก เช่น ภัยจากโจรผู้ร้าย โรคระบาดอื่นๆ ฯลฯ

1.8.1 ปัจจัยจากภายใน เช่น แผ่นดินไหว สึนามิ น้ำป่า ดินถล่ม หน้าผาสูงชัน กระแสน้ำรุนแรง สัตว์ดุร้าย มาลาเรีย

ดัชนี	คะแนน
• พบเหตุอันตรายมากกว่า 3 ครั้ง/ปี	1
• พบเหตุอันตราย 1-3 ครั้ง/ปี	2
• ไม่พบเหตุอันตราย	3
คะแนน	

1.8.2 ปัจจัยจากภายนอก เช่น ภัยจากโจรผู้ร้าย โรคระบาดอื่นๆ

ดัชนี	คะแนน
• พบเหตุอันตรายมากกว่า 3 ครั้ง/ปี	1
• พบเหตุอันตราย 1-3 ครั้ง/ปี	2
• ไม่พบเหตุอันตราย	3
คะแนน	
คะแนนรวม ข้อ 1.1 - 1.8 (27 คะแนน)	

2. ศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางวัฒนธรรม

คะแนนเต็ม 9 คะแนน

2.1 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

หมายเหตุ พิจารณาจากเส้นทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และยานพาหนะที่สามารถเข้าถึงได้

ดัชนี	คะแนน
• มีทางเข้าถึงแต่ไม่สะดวก	1
• มีทางเข้าถึงได้โดยรถยนต์ 4 ล้อ	2
• มีทางเข้าถึงได้โดยรถโดยสารขนาดใหญ่ เช่น รถบัส และรถทัศนจาร	3
คะแนน	

2.2 การมีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	
หมายเหตุ จะพิจารณาจากสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร บริการรถเช่า บริการนำเที่ยว	
ดัชนี	คะแนน
• ยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	1
• มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน แต่ยังไม่ครบถ้วน	2
• มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานครบถ้วน	3
คะแนน	

2.3 ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	
หมายเหตุ พิจารณาจากการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวในปัจจุบัน และข้อจำกัดในการพัฒนาต่อไปในอนาคต	
ดัชนี	คะแนน
• มีข้อจำกัดสูงในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	1
• มีข้อจำกัดบางประการในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	2
• ไม่มีข้อจำกัดในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	3
คะแนน	
คะแนนรวม ข้อ 2.1 – 2.3 (9 คะแนน)	
คะแนนรวมทั้งหมด (36 คะแนน)	

แบบการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางธรรมชาติ

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีความแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่นๆ เนื่องจากเป็นสิ่งที่มียู่และเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีสภาพและการเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลเวลา มีระบบความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนในตัวเองด้วยปัจจัยต่างๆ กัน และองค์ประกอบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอาจค่อยเป็นค่อยไปหรืออาจรวดเร็วมากจนเห็นได้ชัดเจนแล้วแต่กรณีไป ซึ่งผลจากการใช้ประโยชน์ของมนุษย์อาจทำให้เกิดการสูญสลายของแหล่งธรรมชาตินั้นได้ ถ้าปราศจากความเข้าใจในการใช้ทรัพยากรนั้นๆ

การประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางธรรมชาตินั้นเป็นการให้คะแนนโดยพิจารณาว่าแหล่งท่องเที่ยวมีคุณสมบัติตรงกับดัชนีชี้วัดข้อใดมากที่สุดและจะให้ค่าคะแนนในข้อที่เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวควรได้ในข้อนั้นเพียงข้อเดียว ทั้งนี้จะมีค่าการให้คะแนนตั้งแต่ 1 คะแนน ถึง 3 คะแนน โดยให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย รอบหมายเลขที่ต้องการในช่องคะแนน ดังภาพที่ 1-1

1.1 ความเป็นแหล่งรวมพืชหรือสัตว์ที่มีลักษณะโดดเด่น หายาก ใกล้สูญพันธุ์ หรือมีจำนวนมาก	
หมายเหตุ พิจารณาจากการที่พื้นที่มีสัตว์หรือพืชชนิดใดชนิดหนึ่งจำนวนมาก หรือมีชนิดที่หายาก หรือใกล้สูญพันธุ์ที่สามารถพบเห็นได้น้อยแห่งในประเทศไทย	
ดัชนี	คะแนน
• แหล่งธรรมชาติมีสัตว์หรือพืชประเภทที่สามารถพบได้ทั่วไปในประเทศไทย	1
• แหล่งธรรมชาติมีสัตว์หรือพืชประเภทที่สามารถพบได้น้อยแห่งในประเทศไทย	2
• แหล่งธรรมชาติมีสัตว์หรือพืชประเภทที่มีชนิดที่หายาก หรือใกล้สูญพันธุ์ ประเภทที่พบได้น้อยแห่งในประเทศไทย	3
คะแนน	2

ภาพที่ 1-1 แสดงวิธีการให้คะแนนในการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางธรรมชาติ

หลักเกณฑ์ในการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางธรรมชาติ

เกณฑ์สำหรับพิจารณา คือ แหล่งท่องเที่ยวที่มีคะแนนมากกว่าร้อยละ 50 แสดงว่ามีความเป็นไปได้ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่มีคะแนนน้อยกว่าร้อยละ 50 แสดงว่าแหล่งเที่ยวนั้นไม่ควรพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

1.1 ความเป็นแหล่งรวมพืชหรือสัตว์ที่มีลักษณะโดดเด่น หายาก ใกล้สูญพันธุ์ หรือมีจำนวนมาก

หมายเหตุ พิจารณาจากการที่พื้นที่มีสัตว์หรือพืชชนิดใดชนิดหนึ่งจำนวนมาก หรือมีชนิดที่หายาก หรือใกล้สูญพันธุ์ที่สามารถพบเห็นได้น้อยแห่งในประเทศไทย

ดัชนี	คะแนน
• แหล่งธรรมชาติมีสัตว์หรือพืชประเภทที่สามารถพบได้ทั่วไปในประเทศไทย	1
• แหล่งธรรมชาติมีสัตว์หรือพืชประเภทที่สามารถพบได้น้อยแห่งในประเทศไทย	2
• แหล่งธรรมชาติมีสัตว์หรือพืชประเภทที่มีชนิดที่หายาก หรือใกล้สูญพันธุ์ ประเภทที่พบได้น้อยแห่งในประเทศไทย	3
คะแนน	

1.2 สภาพความสวยงามทางกายภาพและสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งธรรมชาติ

หมายเหตุ พิจารณาจากลักษณะและองค์ประกอบของพื้นที่ที่ประกอบกันขึ้นเป็นสภาพทิวทัศน์ตามธรรมชาติที่ปรากฏแก่สายตา ทั้งนี้พิจารณาจากความสวยงามของแหล่งธรรมชาติและสภาพภูมิทัศน์โดยรอบแหล่งธรรมชาติ

ดัชนี	คะแนน
• แหล่งธรรมชาติมีความสวยงามน้อย	1
• แหล่งธรรมชาติมีความสวยงามปานกลาง	2
• แหล่งธรรมชาติมีความสวยงามมาก	3
คะแนน	

1.3 ความมีชื่อเสียงและความเป็นที่ยอมรับของแหล่งธรรมชาติ

หมายเหตุ พิจารณาจากระดับความมีชื่อเสียงและการเป็นยอมรับของบุคคลทั่วไปถึงความสำคัญของแหล่งธรรมชาติที่มีความสวยงามและอุดมสมบูรณ์ รวมทั้งความนิยมมาเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยว

ดัชนี	คะแนน
• ระดับท้องถิ่น	1
• ระดับจังหวัด	2
• ระดับภาค	3
คะแนน	

1.4 ความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งธรรมชาติ

หมายเหตุ แหล่งธรรมชาติควรที่จะคงสภาพความเป็นธรรมชาติดั้งเดิมไว้ได้มากที่สุด และมีการรบกวนโดยมนุษย์น้อยที่สุด แหล่งธรรมชาติที่ถูกบุกรุกหรือทำลายโดยมนุษย์จนไม่เหลือสภาพเดิมจะทำให้การเรียนรู้ระบบนิเวศและการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ลดลงไปด้วย

ดัชนี	คะแนน
• แหล่งธรรมชาติถูกทำลายไปจนหมด และมีสิ่งก่อสร้างต่างๆ แทนที่มากกว่า 90%	1
• แหล่งธรรมชาติคงสภาพในระดับปานกลาง และมีสิ่งก่อสร้างต่างๆ แทนที่ 50%	2
• แหล่งธรรมชาติคงสภาพเดิม ไม่มีสิ่งก่อสร้างต่างๆ แทนที่หรือมีเพียงเล็กน้อย	3
คะแนน	

1.5 ความเกี่ยวข้องของวัฒนธรรมท้องถิ่นกับแหล่งธรรมชาติ

หมายเหตุ ความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นจะมีส่วนสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนในการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ ซึ่งชุมชนควรมีลักษณะเป็นชุมชนดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในแหล่งธรรมชาติ และยังคงรักษาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมไว้ได้ เช่น ชุมชน ผีตองเหลือง หรือชุมชนชาวเขาเผ่าเล็กๆ หรือแหล่งธรรมชาตินั้นอาจมีหลักฐานชัดเจนที่แสดงถึงการตั้งถิ่นฐานและการเป็นแหล่งวัฒนธรรมในอดีต เช่น ภาพเขียนฝาผนังถ้ำหรือบริเวณหน้าผา เป็นต้น

ดัชนี	คะแนน
• แหล่งธรรมชาติไม่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชน	1
• แหล่งธรรมชาติมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชนระดับปานกลาง	2
• แหล่งธรรมชาติมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชนมาก	3
คะแนน	

1.6 จำนวนประเภทของแหล่งธรรมชาติภายในแหล่งท่องเที่ยว

หมายเหตุ พิจารณาจากจำนวนประเภทของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ที่กำหนดไว้โดยสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (2545) ได้แก่ เกาะ แก่ง ภูเขา ถ้ำ น้ำตก โป่งพุร้อน ทะเลสาบ หนอง บึง หาดทราย หาดหิน แหล่งที่มีซากดึกดำบรรพ์ (พืชและสัตว์) และสัญญาณอื่นๆ ที่มีความสำคัญทางธรณีฐานวิทยา

ดัชนี	คะแนน
• มีแหล่งธรรมชาติจำนวน 1 ประเภท	1
• มีแหล่งธรรมชาติจำนวน 2 ประเภท	2
• มีแหล่งธรรมชาติตั้งแต่ 3 ประเภทขึ้นไป	3
คะแนน	

1.7 การทำกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

หมายเหตุ พิจารณาจากจำนวนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถจัดได้ภายในแหล่งธรรมชาติ เช่น การขี่จักรยาน การพายเรือ ฯลฯ ทั้งนี้กิจกรรมจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อแหล่งธรรมชาติ

ดัชนี	คะแนน
• ไม่สามารถทำกิจกรรมใด ๆ ได้ นอกจากการเที่ยวชม	1
• สามารถทำกิจกรรมได้ 1-2 ประเภท	2
• สามารถทำกิจกรรมได้ตั้งแต่ 3 ประเภทขึ้นไป	3
คะแนน	

1.8 ความปลอดภัยของแหล่งธรรมชาติในการท่องเที่ยว

หมายเหตุ พิจารณาจากโอกาสที่จะเกิดอันตรายจากตัวพื้นที่เองในบริเวณเส้นทางท่องเที่ยว เช่น แผ่นดินไหว สึนามิ น้ำป่า ดินถล่ม หน้าผาสูงชัน สัตว์ดุร้าย ฯลฯ และปัจจัยภายนอก เช่น ภัยจากโจรสลัด ไร้อากาศอื่น ๆ ฯลฯ

1.8.1 ปัจจัยจากภายใน เช่น แผ่นดินไหว สึนามิ น้ำป่า ดินถล่ม หน้าผาสูงชัน กระแสน้ำรุนแรง สัตว์ดุร้าย มาลาเรีย

ดัชนี	คะแนน
• พบเหตุอันตรายมากกว่า 3 ครั้ง/ปี	1
• พบเหตุอันตราย 1-3 ครั้ง/ปี	2
• ไม่พบเหตุอันตราย	3
คะแนน	

1.8.2 ปัจจัยจากภายนอก เช่น ภัยจากโจรสลัด ไร้อากาศอื่น ๆ

ดัชนี	คะแนน
• พบเหตุอันตรายมากกว่า 3 ครั้ง/ปี	1
• พบเหตุอันตราย 1-3 ครั้ง/ปี	2
• ไม่พบเหตุอันตราย	3
คะแนน	
คะแนนรวม ข้อ 1.1 - 1.8 (27 คะแนน)	

2. ศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางธรรมชาติ

คะแนนเต็ม 9 คะแนน

2.1 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

หมายเหตุ พิจารณาจากเส้นทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และยานพาหนะที่สามารถเข้าถึงได้

ดัชนี	คะแนน
• มีทางเข้าถึงแต่ไม่สะดวก	1
• มีทางเข้าถึงได้โดยรถยนต์ 4 ล้อ	2
• มีทางเข้าถึงได้โดยรถโดยสารขนาดใหญ่ เช่น รถบัส และรถทัศนาวจร	3
คะแนน	

2.2 การมีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	
หมายเหตุ จะพิจารณาจากสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร บริการรถเช่า บริการนำเที่ยว	
ดัชนี	คะแนน
• ยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	1
• มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน แต่ยังไม่ครบถ้วน	2
• มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานครบถ้วน	3
	คะแนน

2.3 ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	
หมายเหตุ พิจารณาจากการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวในปัจจุบัน และข้อจำกัดในการพัฒนาต่อไปในอนาคต	
ดัชนี	คะแนน
• มีข้อจำกัดสูงในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	1
• มีข้อจำกัดบางประการในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	2
• ไม่มีข้อจำกัดในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	3
	คะแนน
	คะแนนรวม ข้อ 2.1 – 2.3 (9 คะแนน)
	คะแนนรวมทั้งหมด (36 คะแนน)

การประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นแนวทางที่สำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติเพื่อรักษาระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นที่การป้องกันและลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว และประสานประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจให้กับท้องถิ่น รวมทั้งการให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

การประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงนิเวศนั้นเป็นการให้คะแนนโดยพิจารณาว่าแหล่งท่องเที่ยว มีคุณสมบัติตรงกับดัชนีชี้วัดข้อใดมากที่สุดและจะให้ค่าคะแนนในข้อที่เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวควรได้ในข้อนั้นเพียงข้อเดียว ทั้งนี้จะมีค่าการให้คะแนนตั้งแต่ 1 คะแนน ถึง 3 คะแนน โดยให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย รอบหมายเลขที่ต้องการในช่องคะแนน ดังภาพที่ 1-1

1.1 จุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยวและเรียนรู้ของแหล่งนิเวศ	
หมายเหตุ แหล่งนิเวศที่จะจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องมีสิ่งที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าไปเที่ยวชมได้เป็นอย่างดี และจุดดึงดูดดังกล่าวต้องก่อให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องระบบนิเวศ สร้างความภาคภูมิใจ ความหวงแหน และจิตสำนึกในการที่จะรักษาสีนั้นให้คงอยู่ตลอดไป เช่น การมีสัตว์หรือพืชที่มีลักษณะโดดเด่น หายาก ใกล้สูญพันธุ์ เป็นต้น	
ดัชนี	คะแนน
• แหล่งธรรมชาติไม่มี สัตว์ พืช หรือธรณีสัณฐานประเภทใดที่เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว	1
• แหล่งธรรมชาติมีสัตว์ พืช หรือ ธรณีสัณฐานประเภทที่พบได้ทั่วไปในประเทศไทย	2
• แหล่งธรรมชาติมีสัตว์ พืช หรือธรณีสัณฐานประเภทที่พบน้อยแห่ง ในประเทศไทย	3
คะแนน	2

ภาพที่ 1-1 วิธีการให้คะแนนในการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงนิเวศ

หลักเกณฑ์ในการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางนิเวศ

เกณฑ์สำหรับพิจารณา คือ แหล่งท่องเที่ยวที่มีคะแนนมากกว่าร้อยละ 50 แสดงว่ามีความเป็นไปได้ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่มีคะแนนน้อยกว่าร้อยละ 50 แสดงว่าแหล่งเที่ยวนั้นไม่ควรพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

1.1 จุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยวและเรียนรู้ของแหล่งนิเวศ

หมายเหตุ แหล่งธรรมชาติที่จะจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องมีสิ่งที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าไปเที่ยวชมได้เป็นอย่างดี และจุดดึงดูดดังกล่าวต้องก่อให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องระบบนิเวศ สร้างความภาคภูมิใจ ความห่วงแหน และจิตสำนึกในการที่จะรักษาสีน้ำนั้นให้คงอยู่ตลอดไป เช่น การมีสัตว์หรือพืชที่มีลักษณะโดดเด่น หายาก ใกล้สูญพันธุ์ เป็นต้น

ดัชนี	คะแนน
• แหล่งธรรมชาติไม่มี สัตว์ พืช หรือธรณีสัณฐานประเภทใดที่เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว	1
• แหล่งธรรมชาติมีสัตว์ พืช หรือ ธรณีสัณฐานประเภทที่พบได้ทั่วไปในประเทศไทย	2
• แหล่งธรรมชาติมีสัตว์ พืช หรือธรณีสัณฐานประเภทที่พบน้อยแห่ง ในประเทศไทย	3
คะแนน	

1.2 ความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งนิเวศ

หมายเหตุ แหล่งนิเวศควรที่จะคงสภาพความเป็นธรรมชาติดั้งเดิมไว้ได้มากที่สุด และมีการรบกวนโดยมนุษย์น้อยที่สุด แหล่งนิเวศที่ถูกบุกรุกหรือทำลายโดยมนุษย์จนไม่เหลือสภาพเดิมจะทำให้การเรียนรู้ระบบนิเวศและการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ลดลงไปด้วย

ดัชนี	คะแนน
• แหล่งนิเวศถูกทำลายไปจนหมด และมีสิ่งก่อสร้างต่างๆ แทนที่มากกว่า 90%	1
• แหล่งนิเวศคงสภาพในระดับปานกลาง และมีสิ่งก่อสร้างต่างๆ แทนที่ 50%	2
• แหล่งนิเวศคงสภาพเดิม ไม่มีสิ่งก่อสร้างต่างๆ แทนที่หรือมีเพียงเล็กน้อย	3
คะแนน	

1.3 สภาพความสวยงามทางกายภาพและสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งนิเวศ

หมายเหตุ พิจารณาจากลักษณะและองค์ประกอบของพื้นที่ที่ประกอบกันขึ้นเป็นสภาพทิวทัศน์ตามธรรมชาติที่ปรากฏแก่สายตา ทั้งนี้พิจารณาจากความสวยงามของแหล่งนิเวศและสภาพภูมิทัศน์โดยรอบแหล่งนิเวศ

ดัชนี	คะแนน
• แหล่งนิเวศมีความสวยงามน้อย	1
• แหล่งนิเวศมีความสวยงามปานกลาง	2
• แหล่งนิเวศมีความสวยงามมาก	3
คะแนน	

1.4 ความหลากหลายของระบบนิเวศในแหล่งนิเวศ

หมายเหตุ พิจารณาจากจำนวนของระบบนิเวศในแหล่งธรรมชาติ ทั้งนี้ตัวอย่างของระบบนิเวศ ได้แก่ ระบบนิเวศน้ำไหล ระบบนิเวศน้ำนิ่ง ระบบนิเวศป่าดิบเขา ระบบนิเวศป่าเต็งรัง ระบบนิเวศทุ่งหญ้า ระบบนิเวศถ้ำ ระบบนิเวศป่าชายเลน ระบบนิเวศป่าชายหาด ระบบนิเวศหาดหิน ระบบนิเวศหาดทราย ระบบนิเวศหาดเลน ฯลฯ

ดัชนี	คะแนน
• มีระบบนิเวศ 1 ประเภท	1
• มีระบบนิเวศ 2 ประเภท	2
• มีระบบนิเวศตั้งแต่ 3 ประเภทขึ้นไป	3
คะแนน	

1.5 ความมีชื่อเสียงและความเป็นที่ยอมรับของแหล่งนิเวศ

หมายเหตุ พิจารณาจากระดับความมีชื่อเสียงและการเป็นยอมรับของบุคคลทั่วไปถึงความสำคัญของแหล่งนิเวศที่มีความสวยงามและอุดมสมบูรณ์ รวมทั้งความนิยมมาเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยว

ดัชนี	คะแนน
• ระดับท้องถิ่น	1
• ระดับจังหวัด	2
• ระดับภาค	3
คะแนน	

1.6 ความเกี่ยวข้องของวัฒนธรรมท้องถิ่นกับแหล่งนิเวศ

หมายเหตุ ความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นจะมีส่วนสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนในการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ ซึ่งชุมชนควรมีลักษณะเป็นชุมชนดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในแหล่งนิเวศ และยังคงรักษาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมไว้ได้ เช่น ชุมชนผีตอเหลือง หรือชุมชนชาวเขาเผ่าเล็กๆ หรือแหล่งธรรมชาตินั้นอาจมีหลักฐานชัดเจนที่แสดงถึงการตั้งถิ่นฐานและการเป็นแหล่งวัฒนธรรมในอดีต เช่น ภาพเขียนฝาผนังถ้ำหรือบริเวณหน้าผา เป็นต้น

ดัชนี	คะแนน
• แหล่งนิเวศไม่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชน	1
• แหล่งนิเวศมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชนระดับปานกลาง	2
• แหล่งนิเวศมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชนมาก	3
คะแนน	

1.7 การทำกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวทางนิเวศ

หมายเหตุ พิจารณาจากจำนวนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถจัดได้ภายในแหล่งนิเวศ เช่น การขี่จักรยาน การพายเรือ ฯลฯ ทั้งนี้กิจกรรมจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อแหล่งนิเวศ

ดัชนี	คะแนน
• ไม่สามารถทำกิจกรรมใด ๆ ได้ นอกจากการเที่ยวชม	1
• สามารถทำกิจกรรมได้ 1-2 ประเภท	2
• สามารถทำกิจกรรมได้ตั้งแต่ 3 ประเภทขึ้นไป	3
คะแนน	

1.8 ความปลอดภัยของแหล่งนิเวศในการท่องเที่ยว

หมายเหตุ พิจารณาจากโอกาสที่จะเกิดอันตรายจากตัวพื้นที่เองในบริเวณเส้นทางท่องเที่ยว เช่น แผ่นดินไหว สึนามิ น้ำป่า ดินถล่ม หน้าผาสูงชัน สัตว์ดุร้าย ฯลฯ และปัจจัยภายนอก เช่น ภัยจากโจรสลัด โรคระบาดอื่นๆ ฯลฯ

1.8.1 ปัจจัยจากภายใน เช่น แผ่นดินไหว สึนามิ น้ำป่า ดินถล่ม หน้าผาสูงชัน กระแสน้ำรุนแรง สัตว์ดุร้าย มาลาเรีย

ดัชนี	คะแนน
• พบเหตุอันตรายมากกว่า 3 ครั้ง/ปี	1
• พบเหตุอันตราย 1-3 ครั้ง/ปี	2
• ไม่พบเหตุอันตราย	3
คะแนน	

1.8.2 ปัจจัยจากภายนอก เช่น ภัยจากโจรสลัด โรคระบาดอื่นๆ

ดัชนี	คะแนน
• พบเหตุอันตรายมากกว่า 3 ครั้ง/ปี	1
• พบเหตุอันตราย 1-3 ครั้ง/ปี	2
• ไม่พบเหตุอันตราย	3
คะแนน	
คะแนนรวม ข้อ 1.1 - 1.8 (27 คะแนน)	

2.1 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	
หมายเหตุ พิจารณาจากเส้นทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และยานพาหนะที่สามารถเข้าถึงได้	
ดัชนี	คะแนน
• มีทางเข้าถึงแต่ไม่สะดวก	1
• มีทางเข้าถึงได้โดยรถยนต์ 4 ล้อ	2
• มีทางเข้าถึงได้โดยรถโดยสารขนาดใหญ่ เช่น รถบัส และรถทัศนจาร	3
	คะแนน

2.2 การมีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	
หมายเหตุ จะพิจารณาจากสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร บริการรถเช่า บริการนำเที่ยว	
ดัชนี	คะแนน
• ยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	1
• มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน แต่ยังไม่ครบถ้วน	2
• มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานครบถ้วน	3
	คะแนน

2.3 ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	
หมายเหตุ พิจารณาจากการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวในปัจจุบัน และข้อจำกัดในการพัฒนาต่อไปในอนาคต	
ดัชนี	คะแนน
• มีข้อจำกัดสูงในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	1
• มีข้อจำกัดบางประการในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	2
• ไม่มีข้อจำกัดในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	3
	คะแนน
	คะแนนรวม ข้อ 2.1 – 2.3 (9 คะแนน)
	คะแนนรวมทั้งหมด (36 คะแนน)

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามพฤติกรรม ทัศนคติ และความต้องการของนักท่องเที่ยว

แบบสอบถาม
การสำรวจพฤติกรรมการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวชุมชน

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก: ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด” ดำเนินงานโดยคณะภูมิสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา งบประมาณแผ่นดิน ประจำปี พ.ศ. 2557

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ที่อยู่ – ตำบล อำเภอ จังหวัด

2. เพศ

(1) ชาย (2) หญิง

3. อายุ

(1) 0-20 ปี (2) 21-30 ปี (3) 31-40 ปี (4) 41-50 ปี (5) มากกว่า 50 ปี

4. อาชีพ

(1) ธุรกิจส่วนตัว (2) ข้าราชการ (3) รัฐวิสาหกิจ (4) บริษัทเอกชน
 (5) นักเรียน-นักศึกษา (6) อื่น ๆ ระบุ

5. รายได้

(1) 0-10,000 บ. (2) 10,001-20,000 บ. (3) 20,001-30,000 บ. (4) 30,001-40,000 บ.
 (5) 40,001-50,000 บ. (6) มากกว่า 50,000 บ.

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยว

6. ในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง ท่านคำนึงถึงสิ่งใดมากที่สุด

(1) ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว (2) ความสะดวกในการเดินทาง
 (3) ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก (4) กิจกรรมที่มีในแหล่งท่องเที่ยว
 (5) ค่าใช้จ่าย (6) อื่น ๆ ระบุ

7. ท่านชื่นชอบเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวประเภทใด

(1) ธรรมชาติ (2) นิเวศ (3) ประวัติศาสตร์ (4) วัฒนธรรม
 (5) ประเพณี (6) กิจกรรม-กีฬา (7) อื่น ๆ ระบุ

8. โดยปกติแล้วท่านมักเดินทางท่องเที่ยวกับบุคคลใด

- (1) ญาติพี่น้อง (2) คนรัก (3) เพื่อน (4) ที่ทำงาน (5) อื่น ๆ ระบุ

9. ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่ปี 2556-ปัจจุบัน) ท่านเดินทางท่องเที่ยวทั้งหมดกี่ครั้ง

- (1) 1 ครั้ง (2) 2 ครั้ง (3) 3 ครั้ง (4) มากกว่า 3 ครั้ง

10. จากข้อ 9 โปรดระบุแหล่งท่องเที่ยว 3 ครั้งล่าสุดที่ท่านเดินทางไปท่องเที่ยว

1..... 2..... 3.....

11. จากข้อ 10 ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ท่านเดินทางกลับไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ท่านเคยไปกี่ครั้ง

- (1) 1 ครั้ง (2) 2 ครั้ง (3) มากกว่า 2 ครั้ง (4) ไม่เคย

12. จากข้อ 11 เหตุผลที่ท่านเดินทางกลับไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ท่านเคยไป

- (1) ประทับใจในแหล่งท่องเที่ยว (2) เดินทางสะดวกและปลอดภัย
 (3) ค่าใช้จ่ายน้อย (4) ต้องเดินทางไปกับครอบครัว/ญาติ/เพื่อน
 (5) เดินทางมาเพื่อกิจธุระ/ประชุม (6) อื่น ๆ ระบุ

13. กิจกรรมที่ท่านชื่นชอบมากที่สุดเมื่อเดินทางไปท่องเที่ยว

- (1) เดินป่า (2) เดินเล่น (3) ศึกษาวิถีชีวิต (4) ดำน้ำ/เล่นน้ำ
 (5) พายเรือ (6) ปีนเขา (7) ช้อปปี้ง (8) อื่น ๆ ระบุ

14. ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย/คน/วันในการท่องเที่ยว

- (1) 0-1,000 บ. (2) 1,001-2,000 บ. (3) 2,001-3,000 บ. (4) มากกว่า 3,000 บ.

15. จากข้อ 14 ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ คือ อะไร

- (1) ค่าเดินทาง (2) ที่พัก (3) อาหาร (4) เครื่องดื่ม
 (5) ของฝาก (6) กิจกรรม (7) ค่าธรรมเนียมเข้าชม (8) อื่น ๆ ระบุ

ตอนที่ 3 ความรู้ พฤติกรรม และความต้องการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน

16. ท่านเคยได้ยินหรือทราบเกี่ยวกับ “การท่องเที่ยวชุมชน” หรือ “แหล่งท่องเที่ยวชุมชน” มาก่อนหรือไม่

- (1) เคย (2) ไม่เคย

17. ความหมายของ “การท่องเที่ยวชุมชน” คือ ข้อใด

- (1) การท่องเที่ยวที่บริหารจัดการโดยคนในชุมชน
 (2) การท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวถูกสร้างขึ้นใหม่ในชุมชน

- (3) การท่องเที่ยวที่หน่วยงานภาครัฐเข้าไปบริหารจัดการ
- (4) การท่องเที่ยวที่บริษัทหรือหน่วยงานเอกชนเข้าไปบริหารจัดการ

18. ท่านเคยเดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชนหรือไม่

- (1) เคย
- (2) ไม่เคย

*** ถ้าเคยเดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้ตอบข้อ 19-25

19. ระบุแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง และช่วงเวลาที่ท่านเดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

1. สถานที่.....ที่ตั้ง.....เดือน-ปี.....
2. สถานที่.....ที่ตั้ง.....เดือน-ปี.....
3. สถานที่.....ที่ตั้ง.....เดือน-ปี.....
4. สถานที่.....ที่ตั้ง.....เดือน-ปี.....
5. สถานที่.....ที่ตั้ง.....เดือน-ปี.....

20. ท่านประทับใจแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนั้นเพียงใด

- (1) ไม่ประทับใจ
- (2) น้อย
- (3) มาก

21. สิ่งที่ท่านประทับใจมากที่สุดจากแหล่งท่องเที่ยวชุมชน คือ ข้อใด

- (1) ความสวยงามของธรรมชาติ
- (2) ความน่าสนใจในวิถีชีวิตชุมชน
- (3) ความมีเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรม
- (4) ความเป็นมิตรของคนในชุมชน
- (5) เสียค่าใช้จ่ายน้อย
- (6) อื่น ๆ ระบุ

22. หากท่านไม่ประทับใจ เกิดจากสาเหตุใด

- (1) ธรรมชาติไม่สวยงาม
- (2) วิถีชีวิตของชุมชนไม่น่าสนใจ
- (3) ศิลปวัฒนธรรมเหมือนกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ
- (4) ความไม่เป็นมิตรของคนในชุมชน
- (5) เสียค่าใช้จ่ายมาก
- (6) อื่น ๆ ระบุ

23. ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ควรมีการปรับปรุงด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- (1) ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว
- (2) ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว
- (3) กิจกรรมที่มีในแหล่งท่องเที่ยว
- (4) รูปแบบที่พัก
- (5) ค่าใช้จ่าย
- (6) สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น ถนน ร้านค้า
- (7) ข้อมูลและรายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยว
- (8) อื่น ๆ ระบุ.....

24. ให้ท่านเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อคนต่อวันระหว่างการท่องเที่ยวชุมชนกับการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น

- (1) น้อยกว่า
- (2) มากกว่า

25. ท่านต้องการที่จะเดินทางกลับไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นอีกหรือไม่

- (1) ไม่ต้องการ (2) ต้องการ

*** ถ้าไม่เคยเดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้ตอบข้อ 26

26. เหตุผลที่ท่านไม่เคยเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน คือ ข้อใด

- (1) ไม่ทราบมาก่อนว่ามีแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบนี้
 (2) ทราบว่ามีแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบนี้และมีแผนที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวในอนาคต
 (3) ทราบว่ามีแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบนี้แต่ไม่สนใจไปท่องเที่ยว
 (4) ทราบจากคำบอกเล่าในด้านลบของผู้ที่เคยไป ทำให้ตัดสินใจไม่ไปท่องเที่ยว
 (5) ข้อมูลและรายละเอียดของท่องเที่ยวมีน้อย
 (6) อื่น ๆ ระบุ

ตอนที่ 4 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชน

27. เหตุผลสำคัญที่สุดที่จะทำให้ท่านตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชน คือ ข้อใด

- (1) ความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว (2) ค่าใช้จ่ายเหมาะสม
 (3) การเดินทางสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย (4) มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอและเหมาะสม
 (5) มีสัญญาณโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต (6) อื่น ๆ ระบุ

28. ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่ท่านสนใจมากที่สุด คือ ข้อใด

- (1) ประวัติศาสตร์ (2) วัฒนธรรม (3) นิเวศ (4) ธรรมชาติ

29. ท่านคิดว่าการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนในปัจจุบันมีเพียงพอหรือไม่

- (1) ไม่เพียงพอ (2) เพียงพอ

30. ท่านเคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- (1) ไม่เคย (2) โทรทัศน์ (3) วิทยุ (4) หนังสือพิมพ์
 (5) วารสาร (6) โบชัวร์ (7) อินเทอร์เน็ต (8) อื่น ๆ ระบุ

31. ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวชุมชนที่สะดวกและรวดเร็วที่สุดสำหรับท่าน คือ ข้อใด

- (1) โทรทัศน์ (2) วิทยุ (3) หนังสือพิมพ์ (4) วารสาร
 (5) โบชัวร์ (6) สมาร์ทโฟน (7) อินเทอร์เน็ต (8) อื่น ๆ ระบุ

32. การบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนในประเทศไทยควรเน้นไปที่ประเด็นใดมากที่สุด

- (1) เพิ่มจำนวนแหล่งท่องเที่ยวชุมชน (2) คัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามและมีเอกลักษณ์
 (3) ควรเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารตามสื่อต่าง ๆ (4) อื่น ๆ ระบุ

33. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี)

“ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม”